

Beretning 1994-97

Denne bog tilhører CO - industri
skal afleveres efter brug.
Nr. 3

Forord

CO-industri har i de forløbne 3 år dokumenteret det rigtige i at etablere en forhandlingsorganisation for hele industrien - en struktur, som man både i Norden og Europa misunder os.

Der er et enormt pres på industrien for at leve op til den hårde internationale konkurrence. Globaliseringen af kapitalen medfører flytning af arbejdspladser i en hast, som næsten er uforståelig.

Udviklingen af nye job til erstatning for dem, som forsvandt, har desværre ikke samme bevågenhed som det at beklage sig over det tabte.

Skal vi kunne påvirke etableringen af flere og nye jobområder, må vi for det første tale med én stemme og for det andet undgå, at vi kommer til at slå om medlemmerne i de jobs, som vi har, og som også flytter sig teknologisk og dermed også flytter grænser mellem forbundene.

EU-direktivet om Europæiske Samarbejdsudvalg (ESU) har stillet store udfordringer med hensyn til at fremme nationalt netværk mellem tillidsrepræsentanter, men også til at kunne bevæge sig sprogligt og organisatorisk.

Et område som A/S-bestyrelsesmedlemmer, der blev overtaget fra LO 1. maj 1995, har også givet CO-industri en hel ny og central arbejdsopgave.

Udvidelsen på det internationale område på især kemi- og energiområdet er ligeledes et signal om, at små brancheområder får det sværere og sværere med at synliggøre deres politikker.

Jeg ser derfor en verden for CO-industri, der fortsætter udviklingen mod en yderligere integration af CO-medlemsforbundenes opgaveløsninger.

Vi i sekretariatet vil bestræbe os på at yde vort bedste i den proces.

Marts 1997

Verner Elgaard

1	Stadig flere opgaver til CO	4
	Overenskomstudvalget	5
	Lokaludvalget	6
	Tillidsrepræsentantudvalget	7
	Miljøudvalget	8
	Uddannelsesudvalget	9
	Social-, familie- og ligestillingsudvalget	12
	Energipolitisk udvalg	13
	Støberiudvalget	13
	Skibsværftsudvalget	14
	CO's informationsvirksomhed	15
2	3-årig overenskomst med stærk social profil	16
	Forligets hovedpunkter	17
	Afstemningen	20
3	Arbejdsmarkedspension i Industriens Pension	22
	Industriens Pension	22
	Høringssvar om åbenhed	24
4	Regionalt fokus på beskæftigelsen	26
	CO-industri og DI's regionale beskæftigelsesudvalg	26
5	En verden i økonomisk stabilitet - sådan da	28
	Dansk økonomi	30
	Skibsværfterne	36
	Konkurrenceloven	40
	Energien og Avedøre 2	42
	Det gælder beskæftigelsen	42

International beretning i globaliseringens tegn	44
Forholdet til EU	45
Europæiske Samarbejdsudvalg (ESU)	50
Den globale indsats - IMF	52
Stigende europæisk samarbejde - EMF	54
Nordisk koordinering og initiativ - Nordisk Metal	55

Samarbejdsformer, konsulenttjeneste, A/S-indsats, Uddannelsesfonde og andre initiativer	56
Samarbejdsaftalen	56
90'ernes lønsystem	58
SUM-markedsføring	60
A/S-indsatsen	60
Branchesikkerhedsråd 1	61
CO-industris og Dansk Industris uddannelsesfonde	62
Med arbejdernes egne ord og billeder	63
Udvalgte publikationer	65

Faglige voldgifter/Afskedigelsesnævnet	66
---	----

Forretningsudvalg og Centralledelse	94
CO-medlemsforbund	94
CO's sekretariat	96

Regnskabsopgørelse	98
---------------------------------	----

CO-industris historie i glimt	104
--	-----

CO-industris beretning er redigeret af Poul Damgård.

Redaktionen afsluttet april 1997.

Layout og tryk: Hafnia tryk a.s.

5.000 eksemplarer

Illustrationer i beretningen af: Harry Nielsen, Søren Zeuth,

Anders Espersen, Harald Mannsberger, Nordfoto,

Lars Horn, Thomas Olivarius og Erik Nielsen.

Stadig flere opgaver til CO

Stadig flere opgaver er det i løbet af beretningsperioden blevet CO-industris opgave at varetage for medlemsforbundene. Helt konkret handler det om service- ring af medlemmer af samarbejdsudvalg og medarbejdervalgte repræsentanter i selskabsbestyrelser, og det handler om at varetage forbundenes interesser på off-shore området samt en styrkelse og øget koordinering med hensyn til det internationale arbejde.

Allerede i 1994 blev der taget fat på opgaverne med SU. LO's hidtidige konsulent på samarbejdsområdet, Benny Jensen, blev ansat i CO-industris sekretariat til at varetage de nye udfordringer, og sammen med Dansk Industri dannedes TEKSAM, et udvalg til varetagelse af fælles interesser omkring teknologi og samarbejde.

Medarbejderrepræsentanterne i selskabsbestyrelserne kunne fra 1995 få vejledning og bistand hos CO-industri. Her kan være tale for eksempel om juridisk bistand eller regnskabsanalyse. Serviceringen koordineres af juridisk konsulent Jesper Kragh-Sørensen, som efter nogen tids løsere tilknytning blev fastansat hos CO.

Som led i bestræbelserne på at få flere arbejdspladser til at udnytte retten til at vælge bestyrelsesmedlemmer tilknyttedes tidligere B&W-tillidsrepræsentant Helge Larsen – nu projektmedarbejder i AOF – til CO-industri på ad hoc basis. De internationale opgavers omfang er blevet betydeligt større. Jesper Kragh-

Sørensen har særlige opgaver inden for EU-området såsom forberedelse af politikker på det sociale område og forberedelse af direktivers implementering i overenskomstene. Jesper Kragh-Sørensen har i øvrigt også opgaver med hensyn til generel juridisk assistance og som procedør ved faglig voldgift.

Forbindelsen til de faglige internationale sammenslutninger koordineres af international sekretær Jens Bundvad, som 1. februar 1997 blev ansat i CO-sekretariatet efter en del år hos Dansk Metalarbejderforbund. Jens Bundvads ansættelse skal ikke mindst ses i lyset af en beslutning om at intensivere CO's service og koordinerende rolle over for forbundene på dette område.

Andre nyere opgaver for CO-industri er off-shore området, hvor forbundenes interesser varetages i samarbejde med HTS-kartellet. Når det drejer sig om samarbejde over kartelgrænserne, skal også nævnes ESU, Europæiske Samarbejdsudvalg, hvor de fire karteller på de private områder mødes og koordinerer indsatsen, hvor det er relevant.

Størstedelen af de opgaver, der er kommet til i beretningsperioden, skyldes fagbevægelsens generelle strukturudvikling med overførsel af opgaver fra LO til kartellerne. I den forbindelse blev der over tre år afsat henholdsvis 30, 40 og 50 millioner kroner som kompensation til kartellerne fra LO.

CO-industri valgte fremfor at modtage penge »pr. hoved« at gå i forhandling

12 forbund er på vegne af 330.439 lønmodtagere i industrien tilknyttet CO-industri i 1997.

med LO om en direkte betaling for de konkret overførte opgaver. Det gav lidt mindre end medlemstallet som sådan berettigede til; til gengæld er det opfattet i CO, at det gav en mere realistisk udvikling i overførslen af opgaver, og at denne i højere grad fandt sted på CO's præmisser.

1997 er det sidste år med denne form for overførsel af midler. Herefter skal CO træffe beslutning om, hvordan der kompenseres for ophør af LO-tilskuddet. Kredsen af CO-medlemmer er forblevet intakt i beretningsperioden. At antallet af tilsluttede forbund er dalet fra 13 til 12, skyldes sammenslutningen af Træindustriforbundet og Snedker- og Tømrerforbundet, som fra 1. januar 1997 fusionerede under navnet Forbundet Træ-Industri-Byg.

Samtidig er der lagt op til, at Dansk Beklædnings- og Textilarbejderforbund fra 1. januar 1998 bliver tilsluttet Specialarbejderforbundets fabrik- og industrigrup-

pe - dette under forudsætning af opbakning fra DBTF-kongressen i juni 1997. Det samlede antal medlemmer, som forbundene er tilsluttet CO-industri med, er stort set det samme som ved den foregående beretningsperiodes afslutning - p.t. 330.439.

Overenskomst-udvalget

Udvalgets primære opgave er at drøfte spørgsmål om fremtidige overenskomstelementer, forhandlingsstrategi samt koordination af synspunkter på aktuelle overenskomstmæssige spørgsmål. I 1994 var hovedemnerne i diskussionen EU's arbejdsdirektiv og EU's direktiv om det europæiske SU (ESU). Derudover drøftedes de kommende overenskomstforhandlinger. På møderne i 1995 drøftedes overenskomstresultatet og specielt de indgåede protokollater og mulighederne i disse.

Industriens Funktionæroverenskomst blev en realitet, hvorfor udvalget brugte en del tid på drøftelse af de problemstillinger der måtte være.

I 1995 blev det besluttet at nedsætte yderligere 2 fortolkningsgrupper, henholdsvis et udvalg til fortolkning af spørgsmål omkring Funktionæroverenskomsten samt et udvalg til fortolkning af arbejdstidsspørgsmål, herunder specielt spørgsmål om skifteholdsarbejde. På udvalgets møde i oktober 1995 havde man inviteret landsdommer Niels Waage til en drøftelse omkring faglig voldgift og Arbejdsret og specielt omkring procedure og processkrifter.

I marts 1996 var det samlede udvalg på en studietur til Bruxelles, hvor hovedtemaet for besøget var EU-arbejdet og EU-direktiver.

På udvalgs mødet i november 1996 var hovedtemaet en afrapportering fra diverse underudvalg samt spørgsmål om den kommende bestemmelse i forbindelse med betaling under barsel. Derudover drøftedes lønsystemer/lønforhandlinger med baggrund i Funktionæroverenskomstens § 13, stk. 2.

I 1993 nedsatte Overenskomstudvalget en ad hoc-gruppe, der skulle arbejde med oprettelse og gennemførelse af CO-industris Uddannelsesfond ved opkrævning af de 10 øre pr. præsterede arbejdstime for de arbejdsgivere, der er omfattet af en tiltrædelsesaftale til Industriens Overenskomst, eller som er omfattet af en lokaloverenskomst.

Efter mange besværligheder lykkedes det endelig i efteråret 1996 at få alle brikker sat på plads. Egentlig opkrævning kunne iværksættes i januar 1997, således at virksomhederne indbetaler første gang for sidste halvår 1996. Udvalgets arbejde er således afsluttet og opgaven administreres fremover af CO-industris sekretariat.

Følgende underudvalg er nedsat i Overenskomstudvalget.

1. Overenskomstfortolkningsgruppen til Industriens Overenskomst.
2. Overenskomstfortolkningsgruppen til Industriens Funktionæroverenskomst.
3. Arbejdstidsfortolkningsgruppen til Industriens Overenskomst og Funktionæroverenskomsten.
4. Fortolkningsgruppen i forbindelse med barsel.
5. Ad hoc-udvalget i forbindelse med CO-industris Uddannelsesfond (arbejdet er afsluttet).
6. Ad hoc-arbejdsgruppen vedrørende virksomhedsoverdragelse.
7. Ad hoc-arbejdsgruppen vedrørende hjemmearbejde.
8. Udvalgsarbejde i forbindelse med udarbejdelse af drejebog om regler for lovlig iværksættelse af kollektive kampskridt.

Overenskomstudvalgets sammensætning pr. 1. marts 1997:

Verner Elgaard, CO, formand
Flemming Andersen, TIB
Inge Sørensen, KAD
Jørgen Juul Rasmussen, DEF
Carlo Brandt, DM
Villy Nielsen, DFF
Carsten Berg Rasmussen, TL
John Dybdal, HK
Leif Olsen, Malerforbundet
Børge Frederiksen, SiD
Frank Lakman, RBF
Connie Sørensen, DBTF
Hans Søby, B&R
Keld Larsen, CO, sekretær
Peter Rimfort, CO, tilfornordnet
Jesper Kragh-Sørensen, CO, tilfornordnet

Lokaludvalget

I beretningsperioden har udvalget været involveret i projekter, som henholdsvis

Et nyt forsøg med CO-Fyn ser ved indledningen i foråret 1997 ud til at få bred tilslutning.

har været opfølgning på tidligere aktiviteter samt etablering af nye samarbejdsstrukturer i forhold til overenskomsten. Fynsforsøget, som var et samarbejde mellem de lokale afdelinger af 4 medlemsorganisationer på Fyn, er nu afsluttet, og det er vedtaget, at der nu opstartes et nyt projekt, som dækker alle CO-industris medlemsorganisationer. Der er således nedsat en arbejdsgruppe på Fyn, som i et tæt samarbejde med lokaludvalget udarbejder rammerne for et nyt Fynsprojekt i CO-industris regi kaldet CO-Fyn.

I Esbjerg kører nu på 3. år et udvidet samarbejde mellem de lokale afdelinger af CO-industris medlemsorganisationer. Samarbejdet er udviklet primært på 2 områder, nemlig en øget fælles service-ring af de valgte repræsentanter på alle byens industrivirksomheder og et øget samarbejde om gennemførelse af fagretlige sager med en reduktion af de mand-skabsmæssige ressourcer samt en større koordinering.

Dette forsøg følges af en tilsvarende model i Køge, og begge steder synes det at have opfyldt forventningerne.

Der har været gennemført en konferencerække i forhold til de forsøgsvirksom-

heder, som deltog i CO-arbejdspladsforsøg II. Der har her vist sig stor interesse for en videreudvikling af tidligere arbejdspladsforsøg, ligesom konferencerne har afdækket en række problemer i fællesklubbernes daglige arbejde.

Lokaludvalget lægger op til, at der arbejdes intenst med de afdækkede problemer, og at der udvikles et grundlag for et nyt arbejdspladsforsøg, som ikke alene henvender sig til større jernindustrielle arbejdspladser.

På baggrund af Industriens Overenskomsts bilag "Protokollat vedrørende beskæftigelsen" er der etableret amtsvise, paritetisk sammensatte beskæftigelsesudvalg. Der skulle således vælges 3 repræsentanter i hvert amt til at beklæde CO-industris pladser, ligesom der skulle etableres et netværk bag beskæftigelsesudvalget af de organisationer, som ikke beklæder en af de 3 pladser.

Lokaludvalget gennemførte i september/oktober 1995 amtsvise konferencer, hvor der valgtes repræsentanter til beskæftigelsesudvalget og etableredes et amtsligt koordineringsudvalg.

Lokaludvalget har 1. marts 1997 følgende sammensætning:

Børge Frederiksen, SiD, formand
Jørgen Juul Rasmussen, DEF
Hanne H. Simonsen, KAD
Steen Bo Frederiksen, TIB
Torben Svensson, DM
John Dybdal, HK
Jørn Larsen, CO (sekretær for udvalget)

Tillidsrepræsentant-udvalget

I TR-udvalgets beretningsperiode har udvalgets arbejde bestået af en konference med Lokaludvalget omkring fremtidens

tillidsrepræsentanternes uddannelse, samt fremtidens rolle for tillidsrepræsentanter i Europa med den stigende konkurrence og internationalisering.

Der blev den 4. januar 1996 holdt en konference med Lokaludvalget på Svendborgskolen, hvor der blev diskuteret uddannelsesbehov for tillidsrepræsentanter.

I marts 1996 blev der nedsat et arbejdsudvalg, som i fællesskab udarbejdede forslag til en kommende TR-uddannelse, med følgende sammensætning:

Benny Jensen, CO
Gitte Elstrup, KAD
Per Sørensen, SiD
Kaj Bloch, DM
Claes Christensen, HK

TR-udvalget deltog den 22. - 23. maj 1996 i en studietur til Bruxelles for at hente ideer og inspiration til tillidsrepræsentanternes fremtidige rolle i et Europa med stigende konkurrence og internationalisering. I mødet med udvalget deltog Isabelle Barthes, EMF, samt Jean Jacques Danis, EUTC.

Udvalget har 1. marts 1997 følgende sammensætning:

John Dybdal, HK, formand
Asta Hansen, KAD
Jørgen Eriksson, DEL
Torben Svensson, DM
Tage Johansen, SiD
Preben Birk, TIB
Benny Jensen, CO
Finn Jakobsen, CO

Miljøudvalget

Udvalgets arbejde har koncentreret sig om en række samarbejdsprojekter med DI som drøftes i det fælles miljøudvalg

mellem DI og CO-industri, der som en ny-skabelse er blevet etableret i beretningsperioden. Det drejer sig bl.a. om

- plan 2005
- § 9-uddannelsen
- psykisk arbejdsmiljø, hvor der er udsendt en fælles pjec
- koordinering af BSR-indsatsen hvor der er skabt grundlag for udarbejdelsen af fælles vejledninger mellem BSR 1, BSR 5 og BSR 9
- Arbejdstilsynets kampagner om skibsværfter, autobranschen og fiskeindustrien. Der er udsendt en del pjecer i samarbejde med Arbejdstilsynet som led i kampagnerne
- ensidigt gentaget arbejde
- PVC
- kampagne om ulykkesrisiko
- værne fodtøj
- arbejdsskade-forsikring

Udvalget har holdt den første af flere planlagte BST-konferencer. Formålet var at opruste forbundenes bestyrelsesmedlemmer med den seneste information. Endvidere var det formålet at styrke bestyrelsesmedlemmerne i deres funktion som ledelse af et BST-center, hvilket også indebærer personalespørgsmål m.v. På foranledning af LO har miljøudvalget haft et møde med LO, hvor udvalget fik positive tilkendegivelser fra LO om ønsket om »fredelig sameksistens«. Miljøudvalget har over for LO præciseret, at rollefordelingen skal respekteres. LO's opgave er at beskæftige sig med centrale problemer, som også involverer Dansk Arbejdsgiverforening, men ikke det lokale. LO har ingen naturlig modpart i Dansk Industri, og CO-industri kan under ingen omstændigheder acceptere, hvis LO søger at få Dansk Industri som samarbejdspartner. Dette har været drøftet med Dansk Industri, som er enig i, at CO-industri er den eneste og naturlige sam-

arbejdspartner. LO's naturlige samarbejdspartnere om det ydre miljø er Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd og Miljøstyrelsen.

Miljøudvalget bidrog i forbindelse med overenskomstforhandlingerne med en indstilling om de arbejdsmiljørelevante punkter i arbejdstidsdirektivet samt med en indstilling om implementering af direktivet om beskyttelse af unge arbejdere i Industriens overenskomster.

En betydelig aktivitet har været kortlægningen af arbejdsmiljøet på skibsværfterne. Herom har CO-industri haft et frugtbart samarbejde med Arbejdstilsynet, Ledernes Hovedorganisation og Skibsværftsforeningen.

På nordisk plan er i januar 1997 iværksat en kampagne mod asbest og en række andre stoffer, der kan være kræftfremkaldende. Målet er så vidt muligt at få disse stoffer ud af arbejdsmiljøet i alle EU-lande.

Miljøudvalget søger løbende at koordinere aktuelle sager i forbundene, CO-industri og branchesikkerhedsrådene.

Miljøudvalget forventer et uændret højt aktivitetsniveau i den kommende periode.

Udvalget består 1. marts 1997 af:

Ernst Bliesmann, DM, formand

Niels Brehm, DM

Jim Staal, SiD

Henry Andersen, SiD

Johnny Skovengaard, TIB

Jørgen Muldbjerg, TIB

Tage Christensen, DBTF

Maja Hallengreen, KAD

Keld Høgh, BSR 1

Uddannelsesudvalget

Det bliver ofte og populært sagt, at uddannelse er et af Danmarks vigtigste råstoffer.

Uddannelsesspørgsmål og uddannelsespolitik er da også igennem de senere år blevet et mere og mere fremtrædende emne i den politiske og faglige debat i Danmark og Europa.

CO-industri anser et stadigt stigende uddannelsesniveau for at være en vigtig brik i den fortsatte udvikling af velfærdssamfundet. Det er vi heldigvis ikke alene om. I stadig stigende grad ser vi, at uddannelsesspørgsmål bliver en del af diskussionerne om de faglige og politiske strategier, specielt i forhold til erhvervs politik, beskæftigelsespolitik og naturligvis uddannelsespolitik.

CO-industri's uddannelsesudvalg arbejder inden for denne brede ramme af forskellige spørgsmål. Dette har kendetegnet arbejdet i udvalget i denne beretningsperiode.

Gennem de sidste 10-15 år har vi set, at antallet af de traditionelle, ufaglærte job svinder, og at der i stigende grad stilles krav til et øget kompetenceniveau i de job, som dels er vedblivende og dels kommer til det danske arbejdsmarked. Dette er en kæmpe udfordring for både fagbevægelsen, virksomhederne og samfundet som helhed. Sideløbende har vi heldigvis været vidne til et øget uddannelsesniveau i Danmark. Dette ses bl.a. ved at flere og flere af ungdomsårgangene får en studentereksamen, en mellem-lang eller videregående uddannelse. Samtidig har vi set, at tilgangen til erhvervsuddannelserne ikke sker i det omfang, man kunne ønske sig, og i det omfang, erhvervslivet og samfundet har brug for det. Det er på alle måder afgørende, at de private sektorer og specielt industrien i forøget omfang kan tiltrække de unge mennesker.

Det er afgørende for en fortsat udvikling af velfærdssamfundet, at vi kan sikre de kvalifikationer der skal til samt at ungdomsårgangene bliver motiveret for en

uddannelse, der retter sig mod arbejde i erhvervslivet. Der hviler et stort ansvar på virksomhederne for at få det til at lykkes. Sideløbende hermed er det af afgørende betydning, at arbejdskraften vedligeholder sin uddannelse og også helst øger sit uddannelses- og kompetenceniveau. Dette kan bl.a. ske gennem en løbende og systematisk efteruddannelse. På den baggrund tog uddannelsesudvalget initiativ til, at der i november 1996 blev afholdt en minikonference med temaerne uddannelsesplanlægning og uddannelsesaftaler.

Ca. 35 personer deltog i konferencen, herunder uddannelsesudvalget, forbundsrepræsentanter og tillidsrepræsentanter fra en række virksomheder. Konferencen drøftede bl.a. kvalifikationsvurdering, uddannelsesplanlægning, uddannelsesaftaler og hvordan vi sikrer en effekt af dette.

Der var indledere fra Teknologisk Institut, SUM-sekretariatet, Uddannelsesfonden for kontorområdet samt en tillidsrepræsentant fra en større dansk industrivirksomhed.

Det viser sig desværre, at der slet ikke i fornødent omfang finder en systematisk uddannelsesplanlægning sted i specielt de små og mellemstore virksomheder. Der er mange årsager hertil, og uddannelsesudvalget vil på baggrund af konferencen arbejde videre med denne problematik.

Vi ser SUM som værktøj og SUM-sekretariatet som en vigtig brik i dette arbejde. Med den nye udgave af SUM, nemlig SUM-ekspres, skulle vi gerne have sikret et lettere tilgængeligt og mere overskueligt værktøj i arbejdet for at sikre, at der i højere grad finder efteruddannelse sted og denne sker systematisk i virksomhederne.

Der er også brug for, at virksomhederne i højere grad får øjnene op for alle de mu-

ligheder, der ligger i en øget indsats på området. Det gøres bl.a. ved at få kortlagt de blokeringer, der er til stede i dag. Det er ligeledes vigtigt at de nødvendige værktøjer og redskaber er til stede.

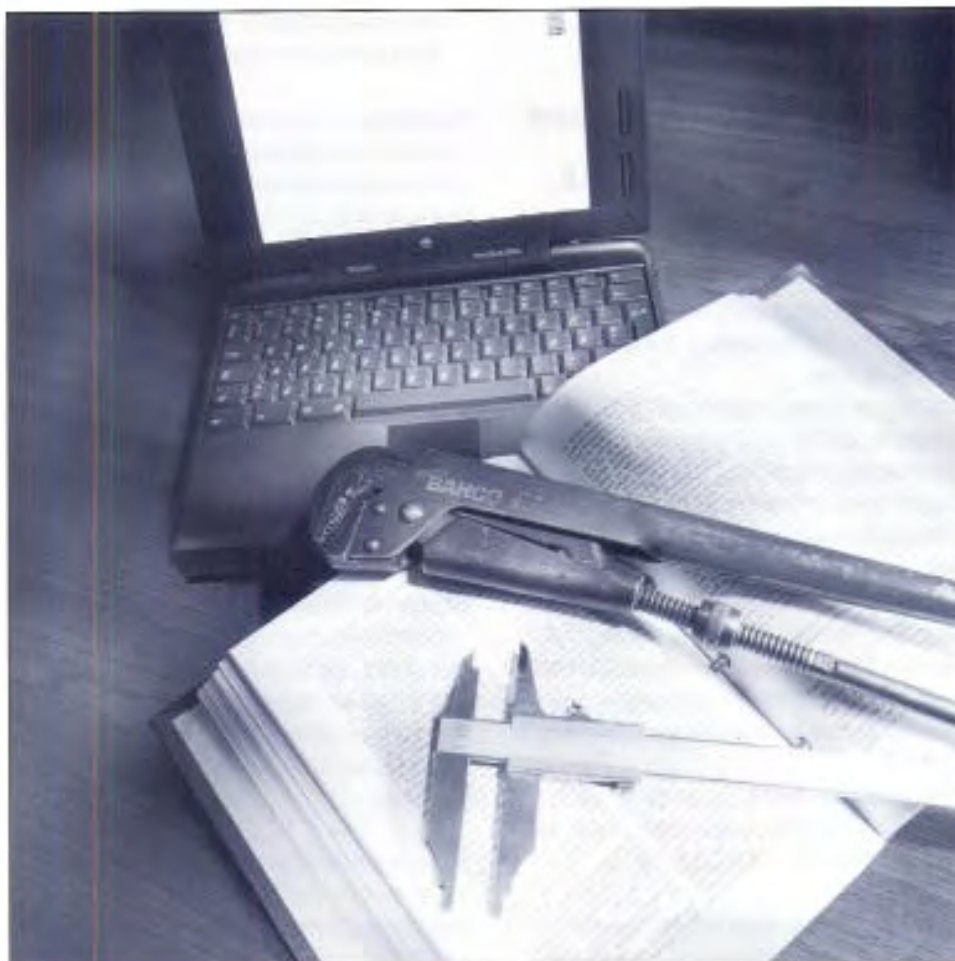
I den forbindelse har udvalget også drøftet de regler, der er for transportgodtgørelse, brugerbetaling m.v., og gennem CO-industri's Uddannelsesudvalg vil vi forfølge en målsætning om at koordinere indsatsen på disse områder. Brugerbetalingen virker som en hæmsko på arbejdet for mere efteruddannelse.

VEU-reformen har naturligvis også været på uddannelsesudvalgets dagsorden. Vi ser både gode og dårlige ting. Som en af de gode ting ser vi det frie optag, idet vi herved ikke mere er afhængige af manglende bevillinger. Vi må dog konstatere, at indførelse af gebyrer - altså brugerbetaling - for deltagelse på efteruddannelseskurser må betragtes som en klar negativ ting, som vi kan frygte vil medføre et fald i deltagelsen på efteruddannelseskurserne. Vi frygter, at dette kan være med til at der opstår flaskehalse.

Udvalget har haft en drøftelse med Undervisningsministeriet om debatoplægget vedrørende et nyt parallelt kompetencesystem for voksenuddannelse. En debat som forventes at foregå et stykke ind 1997.

I EU's forskellige programmer, f.eks. sociale handlingsprogrammer, findes en række initiativer på uddannelsesområdet. Sideløbende hermed findes en række konkrete længerevarende programmer som Socrates, Leonardo m.v., som på forskellig vis handler om uddannelse. Uddannelse vil blive et område med øget opmærksomhed også på europæisk plan. Udvalget følger løbende denne udvikling.

Som afslutning skal nævnes, at udvalget naturligvis også beskæftiger sig med overenskomstmæssige spørgsmål der

CO-industri anser et stadigt stigende uddannelsesniveau - over en bred front - for at være en forudsætning for velfærdssamfundets udbygning.

omhandler uddannelse. Forskellige overenskomstspørgsmål i forhold til uddannelse drøftes løbende i udvalget, og i perioden har udvalget eksempelvis drøftet protokollatet om "Særlige initiativer vedrørende unge". Et par af udvalgets medlemmer deltog i opfølgningen af dette protokollat fra overenskomstforhandlingerne i 1995. Det lykkedes ikke at opnå enighed med Dansk Industri om konkrete initiativer, og udvalgsarbejdet herom er derfor afsluttet.

Ved beretningsperiodens udløb har udvalget følgende sammensætning:

Ove Poulsen, DM, formand
 Arne Sørensen, SID
 Vagn Skjøth, DEF
 Lone Knudsen, KAD
 Ulla Petersen, HK/Industri
 Jørn K. Møller, TL
 Peter Rimfort, CO (sekretær)
 Udvalgets formand er CO-industris repræsentant i LO's Arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske udvalg.

Social-, familie- og ligestillingsudvalget

Udvalget har i beretningsperioden holdt 3 - 4 møder om året.

Der har også været et virksomhedsbesøg på Radiometer, hvor udvalgets medlemmer drøftede virksomhedens ligebehandlingsarbejde. Man har på virksomheden valgt at arbejde med ligebehandling i stedet for ligestilling, hvilket i sig selv er interessant.

Udvalgets arbejde gik meget ud på at udjævne forskellene på job og uddannelsesmæssig baggrund. Derudover var udvalget også opmærksom på kønssammensætningen på forskellige jobområder.

24. oktober 1994 holdt udvalget en temadag. Socialrådgiver Hanne Lokvig, KAD, og socialminister Karen Jespersen kom med et oplæg omkring kampagnen Virksomhedernes sociale ansvar: "Det angår os alle".

Formålet med kampagnen er at sætte fokus på folk, som er syge, men stadig har en arbejdssevne - bare ikke 100%:

- Førtidspensionister udgør næsten halvdelen af personer på overførselsindkomster.
- Antallet af førtidspensionister stiger.
- Man kender årsagerne til sygdommeldinger/langvarigt syge 1988.
- Man kan se, at bevægeapparatsygdomme udgør en stor del af årsagerne.
- Man kender andele af sygdomme, der er arbejdsmiljøbetingede - mange af disse sygdomme skyldes arbejdspladsen.
- Personer, som har problemer med bevægeapparatet, og psykisk syge udgør halvdelen af førtidspensionisterne. Mange mennesker klarer kun deres arbejde, fordi de tager piller.
- Sygdomme kommer ikke pludseligt.

Hvis man satte ind noget før, kunne man bevare mange på arbejdspladsen.

Kampagnen er et led i regeringens langsigtede overvejelser om fornyelse af velfærdssamfundet og indsatsen mod det splittede samfund. Spørgsmålet om social velfærd skal gøres synlig og vedkommende, ikke blot som et offentligt anliggende, men også i arbejdslivet og i lokalsamfundet.

Spørgsmålet om virksomhedernes sociale engagement har derfor vidtrækkende perspektiver.

Et større socialt engagement i danske virksomheder kan udmønte sig i dels en større indsats for svage grupper - f.eks. ansættelse af erhvervshæmmede - og dels en styrkelse af personalepolitikker med sociale og familiepoltiske dimensioner - f.eks. seniorpolitik, alkoholpolitik, ordninger for langtidssyge eller aftaler, der hjælper småbørnsforældre med at få familieliv og arbejdsliv til at hænge bedre sammen.

Socialministeriet vil bl.a. interessere sig for, hvordan samarbejdsprocesser mellem virksomheder, medarbejdere, lokalsamfund og kommuner kan give det sociale engagement et konkret indhold. Derfor tages arbejdsmarkedets parter og de kommunale organisationer med på råd.

Før kampagnen blev sat i gang, blev der lavet en pilotundersøgelse. Formidlingscenter Århus har haft denne opgave. 70 virksomheder blev kontaktet angående virksomhedernes sociale engagement.

Ud af de 70 virksomheder udvalgte man 20 og undersøgte, hvad der foregik på disse virksomheder - og det var følgende:

- Medarbejderudvikling.
- Hvad er virksomhedens behov om 5 år.

- Hvordan sikrer man medarbejdere f.eks. i form af uddannelse m.v.
- Pligt/Interesse.
- Hvordan fastholder man sine medarbejdere.
- Dyrt at miste dygtige medarbejdere.

Der er nedsat en projektgruppe, der følger, råder og vejleder ved alle de initiativer, der bliver sat i gang på landsplan, og der er mange projekter i gang.

Formidlingscenter Århus har udarbejdet en rapport omkring "Virksomhedernes sociale engagement - Initiativer på 70 private virksomheder".

Ligeledes holdes der 5 konferencer om "Virksomhedernes sociale engagement" rundt om i hele landet i løbet af 1997.

Det er vigtigt, at man i virksomhedernes samarbejdsudvalg drøfter personalepolitikken og får nedsat et udvalg, der kan arbejde med og fastlægge en personalepolitik, hvoraf det fremgår, hvad den enkelte virksomhed gør for at fastholde sine medarbejdere, når der opstår f.eks. langtidssygdom m.v.

I CO-industris udvalg har man drøftet problemstillinger som:

- Revision/omlægning af bistandsloven.
- Gravides arbejdsmiljø.
- Skånejobs/virksomhedsrevalidering.
- Førtidspensionsreform.
- Familierpolitik.
- Ligestilling - herunder etnisk ligestilling.

Udvalget følger fortsat nøje, hvad der sker på det sociale område.

Udvalget består af følgende:

Jane Korczak, KAD, formand

Connie Sørensen, DBTF

Frank Bogaerdt, DM

Bente Frellesen, TL

Lene Andersen, HK/Industri

Aase Dybart, CO-industri, sekretær for udvalget

Energipolitisk udvalg

Udvalget blev etableret i 1995 og har til opgave at samordne energipolitiske spørgsmål, herunder beskæftigelsesmæssige og miljømæssige aspekter. Udvalsaktiviteterne bliver fordelt mellem møder internt og opsøgende virksomhed i tilknytning til besøg på virksomheder.

Der har været holdt en konference i juni 1996 med mere end 90 deltagere fra tilknyttede forbund.

De internationale relationer forventes i fremtiden at få en central rolle i udvalgets arbejde. Den forventede liberalisering og den øgede konkurrence vil sætte branchen under pres og dermed beskæftigelsen i sektoren, den afledte virkning er også flere fusioner i den danske el-sektor, hvor en fælles optræden vil være en styrke.

Udvalgets sammensætning 1. marts 1997:

Svend Erik Jensen, SiD, formand

Ole Ibsen, DM

Flemming Petersen, DM

Ejner K. Holst, DEF

Thorkild E. Jensen, DM

Jørgen Jensen, TL

Hardy Jørgensen, SiD

Per Holm Pedersen, SiD

Torben Carlson, SiD

Klaus Hansen, SiD

Martin Nielsen, DM

John Dybdal, HK/Industri

Aksel B. Simonsen, CO-industri,

(sekretær)

Støberiudvalget

CO's Støberiudvalg er sammensat af repræsentanter fra Dansk Metal, SiD og CO-industri. Udvalgets arbejdsopgave er gennem tværfagligt samarbejde at styrke tillids- og sikkerhedsrepræsentanterne i

deres arbejde inden for støberisektoren. Udvalget søger bl.a. gennem indsamling af statistikmateriale at ruste tillidsrepræsentanterne bedst muligt ved lønforhandlinger, idet vore medlemmer historisk set har haft en vigende indtjening sammenlignet med den øvrige del af industrien. Idet støberibranchen er meget eksportorienteret, ser udvalget det som sin opgave at arbejde for øget uddannelse af vore medlemmer. Det gælder såvel faglærte formere som ufaglærte støberiarbejdere. Kun gennem øget uddannelse og produktudvikling kan danske støberier klare konkurrencen fra lavtlønslandene. Gennem BSR 1 søger udvalget at koordinere miljøarbejdet i branchen, og selv om der er sket store forbedringer i arbejdsmiljøet på støberierne, må området fortsat betegnes som miljøtungt, det gælder arbejdet med opløsningsmidler, røg og støv og ikke mindst støj. Støberitudvalget har i perioden aflagt besøg på følgende virksomheder: Ceropa A/S, C.C. Jensen A/S og Metallic A/S. Der har været afholdt 2 konferencer for tillids- og sikkerhedsrepræsentanter, hvor emner som løndannelse og specielle arbejdsmiljøproblemer har været behandlet, ligesom der på konferencerne søges opstillet en status over støberiernes udvikling. Dette gøres bl.a. ved orientering om den forskning, der foregår på DTU. Udvalget har ligeledes søgt oplysninger om nye uddannelsesmuligheder i samarbejde med støberiskolen i Jönköping, Sverige. Udover ovennævnte aktiviteter har Støberitudvalget været repræsenteret ved Dansk Støberiteknisk Forenings årsmøde.

Udvalgsmedlemmer marts 1997:
Børge Frederiksen, SiD, formand
Carl Salmonsén, DM

Tillidsrepræsentant Anders Mikkelsen,
Metallic A/S
Ejvind Nicolaisen, DM København
Børge Sandbæk, SiD Holstebro
Aase Dybart, CO-industri, sekretær for
udvalget

Skibsværftsudvalget

Udvalget blev nedsat i 1995 og har efterfølgende afholdt forskellige møder og konferencer om de mange problemstillinger, der er i skibsværftsindustrien både nationalt og internationalt.

I maj 1995 blev der afholdt en stor skibsværftskonference med speciel drøftelse om statsstøtteordningerne for værftsin-
dustrien og om sikkerhedskampagnen på værfterne.

I oktober 1995 afholdt udvalget et udvidet møde, hvor fællestillidsmændene for de større værfter deltog. På mødet blev der drøftet og holdt indlæg om EU-forskning og den teknologiske udvikling inden for skibsværftsbranchen.

I marts 1996 blev der afholdt en konference med deltagelse af de større værfters fællesklubbers forretningsudvalg. På konferencen blev drøftet de politiske forhold for og om skibsværftsbranchen samt beskæftigelsessituationen på de enkelte værfter herunder de mange problemer, der var om underleverandøremes arbejde på værfterne. Nogle af de samme emner var på dagsordenen på en lignende konference i marts 1997.

Udvalgets sammensætning 1. marts 1997:

Carlo Brandt, DM, formand
Mogens Hansen, TIB
Kenneth Bergen, DM
Arne Sørensen, SiD
Anders Laubjerg, DM
Keld Westring, DM
Valther Andersen, DM

Det synlige bevis på CO-Magasinet hæderspris, SAFT-pressen 1995, uddelt af Samorganisationen af Arbejderbevægelsens Fagblade og Tidsskrifter.

John Nielsen, SiD
Johannes Pedersen, TL
Bent Christensen, SiD
Dines Schmidt Nielsen, DM
Jørgen Juul Rasmussen, DEF
Verner Elgaard, CO
Keld Larsen, CO (sekretær for udvalget)

CO informerer

Efter en årrække med skiftende kvartalsblade gik CO-industri fra januar 1995 over til en månedlig udgivelse. Journalist Lene Søborg, tidligere LO-bladet, blev ansat som supplement til redaktør/informationschef Poul Damgård, og CO-Magasinet så dagens lys. Det har som sin primære målgruppe tillidsrepræsentanter, sikkerhedsrepræsentanter, A/S-bestyrelsesmedlemmer og andre med faglige poster i CO-regi.

Den journalistiske og grafiske satsning med det nye produkt indbragte i 1995 SAFT-prisen fra Samorganisationen af Arbejderbevægelsens Fagblade og Tidsskrifter. Priskomiteen beskrev CO-Magasinet som et gennemarbejdet og relevant produkt med en klar journalistisk faglig profil, et layout, som er sprælsk uden at de tekniske muligheder tager overhånd, og med en opfindsom og overraskende måde at illustrere artiklerne på.

Også på andre områder er der taget informationsmæssige initiativer til at understøtte en øget profilering af CO-industri. Blandt andet kan nævnes afholdelsen af presseseminarer, hvor indbudte kredse af journalister og redaktører får en grundlæggende information om CO-industris engagement og holdninger på diverse områder.

2

3-årig overenskomst med stærk social profil

Efter nogle seje runder kunne industriområdets forhandlere den 20. februar 1995 endelig præsentere et resultat. Med til at løse op for en kompliceret situation var, at parterne nåede frem til en utraditionel løbetid - en 3-årig overenskomst. CO-industriens forhandlere kunne fremhæve adskillige plusser ved forliget. Ikke mindst tryghedselementet. Der var gennembrud for løn under barsel - 14 uger for kvinder og 2 uger for mænd - forlængelse af betaling under sygdom, øgede pensionsbidrag, øget indbetaling til ATP, en forbedring af opsigelsesvarsle og bedre muligheder for virksomhedsbetalt efteruddannelse. En af de store "knaster" i forhandlingerne var spørgsmålet om fleksibilitet - eller va-

rierende ugentlig arbejdstid. Udfaldet her blev, at der kan varieres fra 37 timers ugen i en periode på op til seks måneder - vel at mærke, hvis der er enighed mellem de lokale parter. Det er første gang siden 1969, at arbejdsgiveren ikke har mulighed for ensidigt at fastlægge en arbejdsuge, der varierer fra den gængse. En anden gevinst er overførslen af industriens HK'ere til CO-industriens funktionær-overenskomst. HK'erne havde ventet i 13 år på at få slået hul i landsoverenskomsten med Dansk Arbejdsgiverforening! Sikring af overenskomstmæssige vilkår for ansatte i vikarbureauer, implementering af tre EU-direktiver og en aftale om den fremtidige fremgangsmåde ved

Morgentrætte forhandlere "overfalder" af pressen - endnu en gang. Men forlig blev der, også i 1995.

Medlemmer af CO-industri's hovedforhandlingsudvalg forsøger at udfylde ventetiden, mens de enkelte områdeudvalg er i detailforhandlinger; her forbundsformand Arne Johansen, dengang i 1995 Snedker- og Tømrerforbundet, nu Træ-Industri-Byg, og sektorformand Jens Pors, HK/Industri, med forbundsformand Eske Pedersen, Teknisk Landsforbund, i baggrunden.

sådanne implementeringer - til sikring af den danske model - var andre gevinster, ligesom der naturligvis var tale om forhøjelse af industriens mindsteløn og de øvrige satser.

Forligets hovedpunkter:

Overenskomst-komplekset består overordnet af to overenskomster, med løbetid fra 1. marts 1995 til udløbet af februar 1998: Industriens Overenskomst og nu også Industriens Funktionæroverenskomst.

Fælles for de to overenskomster:

Andet end 37 timers arbejdsuge kan kun indføres ved lokal enighed. Når en sådan lokal aftale laves, skal gennemsnittet over en 6 måneders periode være 37 timer.

Pensionsordningen forbedres. Bidragene forhøjes med 3 x 0,6 pct. i 1995, 1996 og 1997. Heraf betaler arbejdsgiveren 2/3.

Barselsorlov indføres fra 1. marts 1997. 14 uger for kvinder. Desuden 2 ugers fædreorlov.

Løndækning: op til 95 kr. pr. time, 3.515 kr. pr. uge.

Beskæftigelsesudvalg mellem Dansk Industri og CO-industri vil blive etableret i hvert amt.

Særlige initiativer for unge, der har svært ved at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet, skal diskuteres mellem parterne. Under forudsætning af enighed kan der iværksættes forsøg.

Dansk Industri og CO vil samarbejde om internationale spørgsmål, bl.a. med henblik på at tilstræbe størst mulig deltagelse for danske industrivirksomheder i Danmarks internationale bistandsarbejde.

Dansk Industri og CO er enige om at komme dobbeltarbejde og sort arbejde til livs: Fuldtidsbeskæftigede under overenskomstens område bør ikke have andet lønnet arbejde.

EU-direktiver om hhv. arbejdstid, børn og unges arbejde og varsling af afskedigelser i større omfang er implementeret i Industriens Overenskomst og skal i overenskomstperioden ligeledes indarbejdes i funktionæroverenskomsten.

Fremtidige EU-direktiver om arbejdsmarkedet skal indføres gennem overenskomsterne fremfor lovgivning: Den danske model søges således bevaret.

Industriens Overenskomst:

Mindstebetalingen forhøjes fire gange - kr. 1,60, 1,75, 1,75 og 1,60 - med i alt kr. 6,70.

Ungarbejderes mindstebetaling forhøjes sideløbende med hhv. kr. 1,00, 1,10, 1,10 og 1,00 - i alt kr. 4,20.

Lærangelønningerne forhøjes i samme periode med over 10 procent.

Forskudsudbetaling ved søgnehellegdage forhøjes med 50 kr. for voksne og 10 kr. for ungarbejdere.

Nyt opsigelsesvarsel: 14 dage efter 6 måneders ansættelse.

Holddriftaftalen overføres til Industriens Overenskomst.

Perioden med fuld løn under sygdom forlænges (fra 1. marts 1996) fra 2 til 4 uger.

ATP-bidraget forhøjes med 10 procent (fra 1. marts 1997).

Løn under efteruddannelse, hvor deltagelse er en virksomhedsbeslutning.

Ansatte fra vikarbureauer skal arbejde på overenskomstmæssige vilkår, når de kommer ind på industriens virksomheder.

Arbejdsgiverens ret til at diktere 40 timers uge eksisterer ikke mere.

Industriens Funktionæroverenskomst:

Lønsatserne for elever og praktikanter reguleres med i gennemsnit lidt over 6 procent.

I stedet for den tidligere anbefaling af 14 dages frihed til intern/ekstern videre- og efteruddannelse er der nu en ret til 14 dages uddannelse uden fradrag i lønnen, hvis der eksisterer et dokumenteret uddannelsesbehov.

Eksisterende eller kommende firmapensionsordninger skal nu alene omfatte de af overenskomsten omfattede personer for at blive godkendt. Til gengæld kan den enkelte funktionær modsætte sig en firmapensionsordning.

Den mindste engangssum ved alderspension m.v. forhøjes fra 50.000 til 60.000 kr.

Forbedrede muligheder for valg af tillidsrepræsentant: Faggrupper med færre end 6 ansatte kan efter aftale med andre faggrupper være med til at vælge tillidsrepræsentant.

HK-laboranter og medlemmer af Teknisk Landsforbund hos Malaco i Slagelse blev de første, der benyttede sig af funktionæroverenskomstens muligheder for, at små faggrupper kan gå sammen om at vælge tillidsrepræsentant. Produktionsplanlægger Per Hansen indtog i 1995 den historiske position som de to faggruppers tillidsrepræsentant, med laborant Birthe Jacobsen som stedfortræder.

Ligesom i den anden industrioverenskomst er det ved en påtænkt afskedigelse af en tillidsrepræsentant virksomhedens pligt at henvende sig til Dansk Industri, som herefter skal rejse sagen over for det pågældende forbund.

Det er præciseret i overenskomsten, at tillidsrepræsentanter også kan forhandle individuelle løn- og ansættelsesvilkår med virksomheden.

Det skal i overenskomstperioden drøftes, om der til teknikergruppen skal udbetales bidrag til uddannelsen af tillidsrepræsentanter.

Funktionæroverenskomstens område udvides til også at omfatte HK/Industri.

Reglen om 50 procents organisering for at være overenskomstdækket på den enkelte arbejdsplads gælder dog stadig for HK'erne. For laboranter kan foretages særskilt opgørelse på arbejdspladsen.

HK/Industri-gruppen omfattes af uddannelsesfonden med Dansk Industri, og der indbetales 5 øre pr. arbejdstime - mod tidligere 3 øre.

HK/Industri-gruppens muligheder for at vælge egne tillidsrepræsentanter fortsætter uændret, herunder den særskilte mulighed for, at laborantgruppen vælger egen tillidsrepræsentant.

Der skal etableres en pensionsordning for HK/Industri-gruppen.

Afstemningen

Dansk Industris og CO-industris forhandlingsresultat blev ved urafstemningen led i en sammenkædning i et mæglingforslag. Dette blev sikkert vedtaget - for så

vidt som der i alt blot var 33 procent, der stemte, og der ikke blot skulle et flertal af nej-stemmer til at vælte mæglingforslaget, men at nej-stemmerne tillige skulle udgøre mindst 35 procent af de stemmeberettigede.

Det betød således i realiteten intet, at ja-flertallet var relativt beskedent denne gang. Derimod var omstændighederne med til at fremme kritikken af Forligsmandsloven, specielt 35-procents reglen, og kritikken blev da også taget til følge i den revision af Forligsmandsloven, der blev gennemført i 1997.

På CO-industris område gav 39 procent af de stemmeberettigede deres mening til kende. Det skete med procentfordelingen 53-47 i ja-sigernes favor.

Øvrige overenskomster i CO-industris regi:

Selvstændige overenskomster:
DONG, Post Danmark og TeleDanmark

Tiltrædelsesoverenskomster:
Novo Nordisk, Diabetes Care Products A/S, BG Bank, Ferrosan, Magasin du Nord samt Tekstil- og Beklædningsindustrien.

Forbund	Antal stemmeberettigede	Valgdeltagelse%	JA%	NEJ%
Dansk Metal	123.778 (123.466)	45 (42)	53 (83)	47 (16)
SID	97.787 (97.291)	30 (31)	44 (49)	56 (51)
KAD	39.154 (40.017)	46 (44)	59 (75)	38 (22)
Dansk El-Forbund	4.959 (4.824)	39 (37)	9 (78)	90 (22)
Snedker- og Tømrerforbundet*	1.724 (1.525)	31 (36)	60 (85)	39 (13)
Blik- og Rørarbejder-forbundet	1.100 (1.100)	49 (55)	82 (88)	17 (12)
Træindustri-forbundet*	625 (550)	42 (42)	72 (83)	28 (17)
Malerne	340 (397)	52 (36)	36 (88)	64 (12)
DBTF	1.382 (943)	42 (35)	87 (91)	13 (4)
Funktionær-forbundet	95 (75)	6 (29)	83 (100)	17 (0)
HK	13.850	28	87	13
Teknisk Landsforbund	6.563	25	78	19
I alt CO-industri	291.357 (270.188)	39 (38)	53 (72)	47 (28)

Den samlede CO-afstemning 1995. I parentes er angivet de tilsvarende tal fra afstemningen i 1993. HK og Teknisk Landsforbund deltog ikke i afstemningen under CO-industri i 1993.

* Snekker- og Tømrerforbundet og Træindustri-forbundet blev fra januar 1997 sammenlagt til Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark

3

Arbejdsmarkedspension i Industriens Pension

Industriens Pension

Arbejdsmarkedspensionen i Industriens Pension har nu været en realitet siden 1. januar 1993, hvor indbetalingerne blev påbegyndt.

Ved sidste overenskomstforhandling i 1995 blev der mellem DI og CO opnået enighed om en regulering af pensionsbidraget med følgende satser.

- pr. 1. marts 1995 udgjorde det samlede bidrag 2,7%
- pr. 1. marts 1996 udgjorde det samlede bidrag 3,3%
- pr. 1. marts 1997 udgjorde det samlede bidrag 3,9%

Bidraget er fordelt på følgende måde:

- arbejdsgiver betaler 2/3
- arbejdstager betaler 1/3

De indbetalte bidrag skal beregnes af den A-skattepligtige lønindkomst.

Udviklingen i de årlige pensionsmidler

Beregningen er foretaget på et medlem der tjener 180.000 kr. om året (i alle årene). Der er således ikke taget højde for eventuelle lønændringer.

I 1994 var indbetalingen 2.700 kr.

I 1995 var indbetalingen 4.680 kr.

I 1996 var indbetalingen 5.760 kr.

Udviklingen i medlemstilgangen til Industriens Pension

- I 1994 var 194.000 medlemmer tilknyttet Industriens Pension
- I 1995 var 220.000 medlemmer tilknyttet Industriens Pension
- I 1996 var 272.556 medlemmer tilknyttet Industriens Pension

Virksomheder, der er tilknyttet Industriens Pension

- I 1994 var ca. 7.800 virksomheder tilknyttet
- I 1995 var ca. 7.900 virksomheder tilknyttet
- I 1996 var ca. 8.000 virksomheder tilknyttet

Informationsmøder

Vi har sammen med Industriens Pension været ude og holde informationsmøder ca. 40 gange. De fleste møder har været fyraftensmøder i afdelinger hos SiD, KAD og DM. Der er overalt en positiv stemning i forhold til den overenskomstaftalte pensionsordning i Industriens Pension - de generelle ønsker har været, at pensionsbidraget skal forhøjes ved de kommende overenskomstforhandlinger.

Fællesmøder/arbejdsretsmøder

I perioden 1995 - 1996 har CO-industri haft ca. 40 fællesmøder med baggrund i manglende indbetaling af pensionsbidrag til Industriens Pension. Alle har været virksomheder, der er medlem hos Dansk Industri.

*Stadig flere får
stadig mere fra
Industriens Pension.*

De manglende pensionsindbetalinger er brud på overenskomsten. I alle disse sager bliver virksomheden pålagt at overholde overenskomsten fremover.

I ca. 25 sager er virksomheden blevet pålagt at indbetale en bod til CO-industri for overenskomstbrud. I en enkelt sag blev arbejdsgiveren dømt til at indbetale både arbeidstagers og arbejdsgivers bidrag til Industriens Pension.

6 sager er videreført i Arbejdsretten med baggrund i, at arbejdsgiveren ikke indbetalte hverken skyldigt pensionsbidrag til Industriens Pension eller pålagt bod til CO-industri. I Arbejdsretten bliver disse arbejdsgivere pålagt indbetaling af pensionsbidrag for det tidsrum den mangler, samt idømt at betale en skærpet bod til CO-industri.

Repræsentation i Industriens Pensions bestyrelse

I Industriens Pensions bestyrelse sidder følgende lønmodtagerrepræsentanter:

Willy Strube
Formand for SiD's fabriksgruppe,
formand for bestyrelsen
Max Bæhring,
Formand for DM og CO-industri
Lillian Knudsen,
Formand for KAD
Bent Christensen,
Fællestillidsrepræsentant
på Danfoss A/S
Birthe Noer,
Tillidsrepræsentant på Malaco A/S
Ib Madsen,
Tillidsrepræsentant hos
Falck Schmidt-Service A/S

Høringssvar om åbenhed

I det udvalg under Økonomiministeriet, som regeringen nedsatte med den opgave at undersøge muligheden for mere demokrati og åbenhed om investeringsbeslutninger m.v. i pensionsinstitutterne, blev der udarbejdet en betænkning, som bl.a. blev sendt til høring i CO-industri. Direktør for Industriens Pension Erik Adolphsen, der har siddet med i udvalget, blev af CO-industri konsulteret herom.

Herefter gik CO-industri i gang med at udarbejde et høringssvar.

Vore bemærkninger var bl.a.:

"Når der henses til det overordnede formål i udvalgets kommissorium - at fremme demokratiet i de jobtilknyttede pensionsordninger - er den mest væsentlige præmis som nævnes i betænkningen, at gode rammebetingelser for medlemmernes indflydelse på investeringspolitikken bør skabes med udgangspunkt i aftalemodellen, og at indflydelsen må baseres på arbejdsmarkedets parter og på medlemmernes egne initiativer.

Som tidligere nævnt vil det være uforeneligt med demokratisk tankegang, hvis sådanne initiativer eller pålæg skulle komme fra andre end de organisationer, som på demokratisk vis har besluttet at etablere ordningerne og har fastlagt procedurer for bl.a. investeringsbeslutningerne i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Sammenfattende er det CO-industris vurdering, at betænkningen vil være et nyttigt arbejdsredskab i organisationernes videre arbejde med udvikling af arbejdsmarkedspensionen."

Fratrædelsesgodtgørelse, jf. Funktionærlovens § 2a

En højesteretsdom af den 28. september

1994 omhandler fratrædelsesgodtgørelse/pensionsbidrag. Højesteret fastslog her, at arbejdsgiverens pensionsbidrag skal indgå i beregningen af funktionærens løn ved fastsættelse af fratrædelsesgodtgørelse efter Funktionærlovens § 2a.

Resultatet blev begrundet med, at efter de nuværende løn- og arbejdsforhold er et sådant pensionsbidrag en så væsentlig og naturlig del af en arbejdsaftale og af det samlede arbejdsvederlag, at det må anses for at indgå i funktionærens løn. Der er derfor mellem CO-industri og Dansk Industri enighed om, at på baggrund af Højesterets dom af d. 28. september 1994 medtages arbejdsgiverens pensionsbidrag ved beregning af fratrædelsesgodtgørelse, der efter nævnte tidspunkt udbetales til funktionærer eller funktionærlignende ansatte.

Fratrædelsesgodtgørelse i forhold til arbejdsmarkedspension

Folketinget har vedtaget en ændring af Funktionærlovens § 2a, stk. 2.

Ændringen betyder:

Hvis funktionæren ved fratrædelsen vil oppebære en alderspension fra arbejdsgiveren, og hvis funktionæren er indtrådt i den pågældende pensionsordning før det fyldte 50. år, bortfalder fratrædelsesgodtgørelsen.

Er funktionæren indtrådt i pensionsordningen efter det fyldte 50. år, bortfalder fratrædelsesgodtgørelsen ikke.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis der d. 1. juli 1996 ved kollektiv overenskomst er taget stilling til spørgsmålet om nedsættelse eller bortfald af fratrædelsesgodtgørelsen som følge af alderspension fra arbejdsgiveren.

Loven vil have betydning for ansættelse under CO-industris overenskomst for funktionærer og funktionærlignende an-

satte, hvor det lokalt er aftalt at følge Funktionærloven.

CO-industris ad hoc-pensionsudvalg

I starten af 1995 blev der i CO-industri oprettet et lille pensionsudvalg. Baggrunden herfor var, at vi i CO-industri havde fået en del erfaring på området.

Indbetalingerne blev påbegyndt 1. februar 1993, og på det tidspunkt var der mange arbejdsgivere, som mente, at de ikke skulle indbetale. Alt dette blev afklaret med fælles hjælp mellem DI, Industriens Pension og CO. Ligeledes havde vi i fællesskab med Industriens Pension holdt 21 informationsmøder rundt om i hele landet.

Formålet med et pensionsudvalg sammensat af repræsentanter, der er pensionsansvarlige i de enkelte forbund:

- At sikre at fortolkning af pensionsspørgsmålet bliver diskuteret, så der gives en ensartet udmelding til afdelinger og medlemmer.

Der er mange overenskomstområder, der er tilmeldt Industriens Pension, f. eks.:

- tiltrædelsesaftaler til CO/DI-overenskomsten
- lokaloverenskomsten - med forbundene
- smedemesterforeningen - med forbundene
- maskinhandlerforeningen - med forbundene
- tekstil- og beklædning - med forbundene
- og med CO

Udvalget følger nøje, hvad der sker af ændringer lovmæssigt i forholdet til arbejdsmarkedspension.

Udvalgets sammensætning 1. marts 1997:

Erik B. Olsen, DM
Harry Aagrav, SiD
Inge Sørensen, KAD
Ove Jensen, HK
Susanne Stender Meyer, TL
Aase Dybart, CO

4

Regionalt fokus på beskæftigelsen

DI's og CO-industris regionale beskæftigelsesudvalg

DI's og CO-industris centrale beskæftigelsesudvalg blev nedsat i forbindelse med overenskomstfornyelsen i 1993. Ved forhandlingerne i 1995 var parterne enige om, at der var behov for at udbygge samarbejdet med amtslige beskæftigelsesudvalg for også at øve fælles indflydelse på den regionale og lokale beskæftigelsespolitik.

De 14 regionale beskæftigelsesudvalg

(amterne plus Storkøbenhavn) har tre medlemmer fra hver part. Der er typisk adskillige emner på dagsordenen på de regionale møder og mange aktiviteter i støbeskeen. Blandt de første konkrete aktiviteter kan nævnes, at udvalget i Ribe Amt i begyndelsen af 1997 holdt en uddannelseskongference med fokus på skolen og industrien og med deltagelse af blandt andre lokale skolevejledere.

CO-industri har for 1997 besluttet at støtte de amtslige aktiviteter med 35.000 kroner til hvert udvalg. CO-industris medlemmer af de 14 udvalg:

Nordjyllands Amt

Preben Nøhr
Kurt T. Nielsen
Eddie Christensen

Viborg Amt

Inger Lis Sørensen
Egon Pleidrup

Ringkøbing Amt

Erik Damberg
Kurt Jensen
Elo Lund

Århus Amt

Yvonne Christensen
Erling Stephansen
Hans Rubin Max

Vejle Amt

Lone Thomhav
Hans P. Jørgensen
Erik Bjørlik Hansen

Ribe Amt

Tove Christensen
Bent Friis
John Schmidt

Sønderjyllands Amt

Marianne Nielsen
Ole Lynnerup
Kjeld Christensen

Fyns Amt

Keld Westring
Poul Erik Jessen
Johs. Pedersen

Frederiksborg Amt

Tina Nielsen
Allan Thomsen
Jørgen Andersen

Storstrøms Amt

Bjarne Jørgensen

Valther Andersen
Jørgen Nielsen

Vestsjællands Amt

Henning Nielsen
Henrik Carlsen
Palle Hansen

Roskilde Amt

Ebbe Hansen
Allan Kierulf
Lene Andersen

Storkøbenhavn

Jørgen Bernbom
Jim Staal
Maria Bæhring

Bornholms Amt

Ejler Kofoed
Jens Chr. Skovgaard
Birthe Janum

Indsats for lokal beskæftigelse

Centralorganisationen af industriansatte i Danmark ser det som en af sine væsentligste opgaver at sikre beskæftigelsen. Derfor høres CO-industri's røst stadig oftere i den erhvervspolitiske debat.

Et af de nyeste tiltag er nedsættelsen af regionale beskæftigelsesudvalg, i samarbejde med Dansk Industri. Det er et initiativ, som de to organisationer har aftalt i Industriens Overenskomst.

Gennem de 14 regionale udvalg kan den lokalt forankrede fagbevægelse, med udgangspunkt i industriens interesser, øve indflydelse på tilrettelæggelsen af den lokale erhvervspolitik. I forvejen har CO-industri og DI et fælles centralt beskæftigelsesudvalg, der som erklæret mål har at forme langsigtede strategier for at genskabe den fulde beskæftigelse i Danmark.

I de 14 regionale beskæftigelsesudvalg har CO-industri og DI hver tre medlemmer. Yderligere har CO i hver region (amterne samt Storkøbenhavn) nedsat et koordineringsudvalg til støtte for medlemmerne af beskæftigelsesudvalget.

Blad om og se, hvem der arbejder for industri- og beskæftigelsesinteresser i dit amt!

CO-industri har udgivet en folder om de regionale beskæftigelsesudvalg.

5

En verden præget af økonomisk stabilitet – sådan da

I beretningsperioden har den internationale økonomi været mere stabil end i den foregående, hvor udviklingen var præget af en stærk turbulens som følge af Golfkrigen i 1991 og Børskraket i Japan.

Der har i perioden 1994-96 kun været tale om enkelte valutakursjusteringer mellem de europæiske lande. Det har således været en periode uden valutakriser til at påvirke den økonomiske udvikling negativt.

Der har dog været tale om væsentlige ændringer i kursforholdet mellem primært yennen og dollaren. Frem til midten af 1995 steg yennen således over for dollaren, således at en dollar kun kostede ca. 80 yen i juni 1995. Denne stærke stigning i yennens internationale værdi påvirkede den japanske eksport negativt gennem forringelsen af den japanske industris internationale konkurrenceevne. For at sætte mere gang i den økonomiske udvikling i Japan påbegyndtes en indsats for at få yennen til at falde i værdi, hvilket er lykkedes særdeles godt. Siden midten af 1995 og frem til udgangen af 1996 faldt yennen med ca. 40 % over for dollaren med en betragtelig forøgelse af den japanske industris internationale konkurrenceevne til følge.

Dollaren er siden midten af 1995 steget over for de fleste af de europæiske valutaer, hvilket begyndte at få en positiv effekt på den økonomiske udvikling i Europa i sidste halvdel af 1996.

Den gennemførte antiinflationspolitik i de fleste lande har medført, at perioden

1994-96 har været præget af løbende diskontonedsættelser, således at f.eks. den tyske diskonto nu er nede på 2,5 pct., mens Japan har rekorden med en diskonto på 0,5 pct.

De løbende diskontonedsættelser har haft størst indflydelse på den korte rente, der f.eks. i Tyskland er faldet med 4 procentpoint siden 1993, mens den lange rente ikke har vist noget nævneværdigt fald i perioden 1994-96.

Den korte rente har primært betydning for virksomhedernes driftskreditler, mens den lange rente har betydning for investeringerne. Det manglende fald i den lange rente i takt med faldet i inflationen har medført en høj realrente til skade for investeringerne.

Med hensyn til den økonomiske vækst kan det konstateres, at der på globalt niveau har været tale om en stigende vækst i OECD-landene trukket primært af en særdeles positiv udvikling i Japan i slutningen af perioden 1994-96, mens der var tale om en mindre stigning i USA. For Europas vedkommende kan der konstateres en faldende vækst i EU, hvilket skyldes store fald i væksten fra 1995 til 1996 i Tyskland, Sverige, Frankrig og Italien, mens afmatning i Storbritannien og Danmark har været mindre markant. Den relativt dårlige udvikling i den økonomiske vækst i Europa i slutningen af perioden 1994-96 skyldes regeringernes økonomiske politik for at kunne nå af opfylde kravene for at kunne deltage i den Økonomisk Monetære Union.

Tabel 1 Udviklingen i bruttonationalproduktet i udvalgte lande:

	1992 pct.	1993 pct.	1994 pct.	1995 pct.	1996* pct.
Danmark	1,2	1,5	4,2	2,7	2,4
Norge	3,3	2,9	5,6	3,7	5,1
Sverige	-1,7	-2,2	3,2	3,5	1,7
Finland	-4,0	-1,2	4,0	4,1	2,3
Tyskland	1,5	-1,3	3,4	2,4	1,4
Storbritannien	-0,6	2,0	3,9	2,5	2,3
Frankrig	1,5	-1,3	2,8	2,2	1,1
Italien	1,0	-1,2	2,1	3,0	0,8
Holland	1,5	0,8	2,6	2,3	2,5
USA	2,1	2,2	3,5	2,1	2,4
Japan	1,3	0,3	0,7	1,4	3,8
EU	0,9	-0,5	2,9	2,4	1,6
OECD	1,8	0,9	2,7	1,9	2,3

* skøn Økonomiministeriet

Det kan konstateres, at USA i perioden 1994-96 har været inde i et rimeligt stabilt konjunkturforløb, hvor den amerikanske centralbank tilsyneladende har haft og har succes med at styre økonomien gennem renteændringer.

Den økonomiske udvikling i USA har medført en reduktion af arbejdsløsheden fra 6,1 % i 1994 til 5,4 % ved udgangen af 1996. Alt tyder på, at faldet i arbejdsløsheden i USA vil fortsætte i de kommende år.

På trods af stigende beskæftigelse og en høj kapacitetsudnyttelse er det lykkedes at holde inflationen under kontrol i USA, men der har dog gennem perioden 1994-96 været tale om et svagt stigende inflationsniveau.

Den økonomiske udvikling i USA i perioden 1994-96 har således vist, at det kan lade sig gøre at fastholde en rimelig pæn økonomisk vækst, hvorved arbejdsløsheden reduceres, uden at der skabes nævneværdigt inflationstryk.

For Japans vedkommende har man haft

svært ved at få gang i økonomien efter Børskraket, idet den indenlandske efterspørgsel har været meget svag. Regeringens bestræbelser for, gennem forskellige vækstpakker, at få gang i økonomien har ikke haft det store resultat. Den store svækkelse af ynnen fra midten af 1995 har dog givet et kraftigt økonomisk opsving i Japan i 1996.

Den gennemgående svage økonomiske udvikling i Japan i perioden 1994-96 har således medført en markant stigning i arbejdsløsheden i Japan, selv om den med 3,2 % stadigvæk er lav i vestlig betydning.

Den centrale økonomi i Europa - Tyskland - har på grund af efterveerne efter genforeningsfesten haft store problemer med den økonomiske udvikling i perioden 1994-96. Den tyske regering har således haft problemer med at styre de offentlige udgifter og få underskuddet på de offentlige budgetter under kontrol.

Den dårlige økonomiske udvikling i Tyskland har således medført, at beskæftig-

sen har været faldende igennem de seneste 5 år. Det har medført, at arbejdsløsheden er steget fra 9,6 % i 1994 til 11,3 % i januar 1997. Den svage økonomiske udvikling i Tyskland i perioden 1994-96 har medført problemer for hele den europæiske økonomi. Der har således været tale om næsten en halvering af den økonomiske vækstrate fra 1994 til 1996.

Generelt set peger alle økonomiske prognoser henimod en væsentligt højere økonomisk vækstrate i 1997 globalt, end tilfældet var i 1996. Specielt for EU forventes der en markant forbedring i den økonomiske vækst i det kommende år. Der forventes således en vækst på 2,3 % i 1997 mod 1,6 % i det foregående år.

Dansk økonomi

Efter sin tiltræden i 1993 formulerede regeringen en økonomisk strategi, der sigtede på at kickstarte den danske økonomi gennem en offensiv indsats for at få det private forbrug i gang. Første trin i denne strategi var en skattereform med midlertidige skattenedsættelser til gavn for det private forbrug.

Denne strategi virkede, idet en kraftig stigning i det private forbrug i 1994 trak

den danske økonomi effektivt i gang.

Den økonomiske vækst blev dette år på 4,4 %.

Strategien var herefter, at skattereformen gradvist skulle stramme den økonomiske politik, således at det blev eksporten og investeringerne, der trak dansk økonomi og forbedrede beskæftigelsen.

Dette lykkedes også rimeligt godt i den første del af det efterfølgende år. Men så begyndte den økonomiske vækst i Tyskland og Sverige - vores to vigtigste handelspartnere - at flade ud, samtidig med at den danske kronens internationale værdi steg med ca. 4 % i 1995, hvilket forværede den danske konkurrenceevne på eksportmarkederne.

Udviklingen i 1995-96 illustrerer klart dansk økonomis afhængighed af den internationale udvikling og specielt af udviklingen i de nærmeste nabolande. Over 65 % af den danske eksport går til EU-landene med Tyskland som den største aftager med godt 21 %, mens Sverige aftager godt 10 % og England knap 9 %. Udviklingen i starten af 1996 fulgte mønstret fra slutningen af 1995, men efter sommerferien skiftede udviklingen på grund af mere positive vækstrater i specielt Tyskland kombineret med en stigende dollar og et stigende pund. Valutaud-

Tabel 2 Bruttonationalproduktet og dets anvendelse 1993-1996:

	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
	- mia. kr. (årets priser) -				ændring i pct. (faste priser)			
Bruttonationalprodukt	874,4	925,6	967,7	1.010,4	1,5	4,4	2,8	2,4
Import af varer og tjenester	239,0	272,3	290,8	298,4	-3,9	12,3	8,2	1,0
Eksport af varer og tjenester	300,2	327,8	330,4	341,6	-1,6	7,9	3,7	3,3
Privat forbrug	459,2	498,3	519,7	544,1	2,4	6,6	2,3	2,5
Offentligt forbrug	230,3	238,5	243,9	254,2	3,0	1,4	0,8	2,0
Bruttoinvesteringer	131,7	134,7	152,0	167,6	-2,2	0,6	10,8	7,6

Tabel 3 Industriens omsætning i løbende priser 1994-1996 (mia. kr.):

	1994	1995	1996
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	14,3	14,8	14,0
Træindustri	9,3	10,2	10,1
Papir- og grafisk industri	27,5	33,3	33,2
Kemisk industri	31,0	34,0	35,7
Gummi- og plastindustri	14,0	15,6	15,8
Sten-, ler- og glasindustri m.v.	14,3	14,9	15,5
Fremsstilling og forarbejdning af metal	27,3	32,0	31,8
Maskinindustri	45,3	51,7	52,1
Elektronikindustri	29,3	33,6	37,1
Transportindustri	15,5	14,8	16,6
Møbelindustri	15,0	15,4	15,5
Anden industri	6,4	6,2	6,4

viklingen medførte en forringelse af den danske kronens internationale værdi til gavn for den danske konkurrenceevne. Se tabel 2.

Det kan konstateres af foranstående tabel 2, at det private og det offentlige forbrug har spillet en væsentlig rolle i den økonomiske udvikling i Danmark i 1996, og det har i begyndelsen af 1997 medført en diskussion, om dansk økonomi var ved at blive overophedet.

Den særdeles gode udvikling i dansk økonomi gennem de senere år har bevirket, at der er gode udsigter til, at der kan skabes overskud på de offentlige regnskaber i 1997.

Af tabel 3 kan det konstateres, at omsætningsudviklingen i den danske industri har været positiv i beretningsperioden generelt. Men der er dog en enkelt industribranche med faldende omsætning i perioden, og det er tekstil-, beklædnings- og læderindustri, der har været kraftigt påvirket af udflytningen af produktion til Østeuropa. Se tabel 3.

Der kan for industriens vedkommende aflæses en afmatning i omsætningsudvik-

lingen fra 1995 til 96, hvilket skyldes eksportudviklingen som følge af valutaudviklingen og faldet i den økonomiske vækst i Tyskland og Sverige, mens udviklingen i Storbritannien indvirkede positivt på industrieksporten.

Den gode udvikling i industriens omsætning har givet sig udslag i en væsentlig forøgelse af industriens indtjening, hvilket kan aflæses af tabel 4. Desværre foreligger der for nærværende ikke statistik for industriens indtjening og investeringer for senere år end 1994.

Men opsvinget fra 1993 medførte en pæn stigning i industriens overskud før skat og forrentningen af egenkapitalen, hvor risikopræmien blev på 9 %.

Der kan ikke herske tvivl om, at den positive udvikling i industriens indtjening er fortsat i 1995, og de foreløbige meldinger for 1996 tyder heller ikke på, at dette år har været noget stort problem for dansk industri indtjeningsmæssigt set.

Den gode udvikling i industriens indtjening kan da også aflæses på udviklingen i aktieindekset fra Københavns Fondsbørs. Aktieindekset for industriaktier steg med 48 % fra 1993 til 1996.

Se tabel 4 næste side.

Tabel 4 Industriens indtjening og investeringer 1992-1994 (mia. kr.):

	1992	1993	1994
Industriens indtjening (overskud før skat)	17,3	17,0	21,1
Industriens investeringer (faste priser)	14,9	14,1	15,6
Egenkapitalens forrentning (pct. p.a.)	16,9	14,5	17,0
Gennemsnitlig obligationsrente (pct. p.a.)	9,7	7,2	7,9

Udviklingen i industriens investeringer har i beretningsperioden været mere moderat, hvilket hænger sammen med, at realrenten har været rimelig høj i perioden.

Det lægger en dæmper på investeringslysten, idet en høj realrente forøger risikoen ved investeringerne, samtidig med at den gør arbejdskraft mere konkurrencedygtig i forhold til kapital.

Dernæst har afsætningsudsigterne været meget svingende og en del usikre på grund af den økonomiske politik i mange EU-lande op til ØMU'ens ikrafttræden. Det er svært at se en linje i mange landes økonomiske politik og dermed i den økonomiske udvikling i de pågældende lande.

Det kan vurderes, at industriens investeringer steg med ca. 12 % i 1995, men kun med 2 % i 1996, hvilket som sagt skyldes udviklingen i konkurrenceforholdene i slutningen af 95 og begyndelsen af 96 og den økonomiske udvikling i Tyskland og Sverige.

Regeringens økonomiske politik havde en positiv indflydelse på beskæftigelsesudviklingen i Danmark, der steg med godt 3,5 % fra 1993 til 96 svarende til skabelsen af ca. 75.000 fuldtidsarbejdspladser. Heraf er de 65.000 skabt i den private sektor.

Beskæftigelsesudviklingen i den private sektor i perioden 1993-96 har været domineret af udviklingen i serviceerhvervene, hvor stigningen i beskæftigelsen har været på ca. 8,5 %, mens beskæftigelsen

i industrien kun steg med ca. 1 % i samme periode.

For industriens vedkommende toppede beskæftigelsesudviklingen i begyndelsen af 1995 med en stigning på ca. 22.000 ansatte. Siden er beskæftigelsen i industrien faldet med ca. 15.000 ansatte.

For arbejdsløshedens vedkommende er denne faldet med godt 100.000 personer i perioden 1993-96. Det større fald i arbejdsløsheden end stigningen i beskæftigelsen skyldes de arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, regeringen har gennemført i perioden.

Fra 1994 indføres orlovsordningerne, og overgangsydelsen etableres. I 1996 var der godt 60.000 personer på orlov, mens antallet af personer på overgangsydelse og efterløn er vokset med ca. 56.000 personer.

I henhold til tabel 5 kan det konstateres, at ledigheden for mænd er faldet med ca. 31 % i perioden 1993-96, mens den for kvindernes vedkommende kun er faldet med ca. 28 %. Ses der på ledigheden inden for aldersgrupperne, kan det konstateres, at ungdomsledigheden er blevet reduceret med ca. 46 % i perioden.

Inden for de enkelte fagforbund er ledigheden faldet mest i Metal, hvor reduktionen var på knap 44 %, mens KAD kunne konstatere et fald på 38 %, SiD på 33 % og HK på knap 33 %.

Den positive udvikling i ledigheden forventes fortsat i de kommende par år, hvor der ventes en fortsat gradvis reduktion af den danske ledighed.

Tabel 5 Arbejdsløsheden 1993-1996:

	1993	1994	1995	1996 (dec)
Total gennemsnitlig ledighed	348.800	343.400	288.400	245.600
Mænd	168.600	163.900	134.100	115.800
Kvinder	180.200	179.600	154.300	129.800
Metal	14.400	12.600	8.800	8.100
HK	45.100	42.900	38.000	30.400
SiD	65.200	65.100	50.600	43.700
KAD	20.300	20.200	15.700	12.500
Berørte af ledighed	842.397	817.642	783.112	755.882
Ledighed i procent	12,4	12,2	10,3	8,8

På trods af faldende arbejdsløshed og stigende beskæftigelse er det i perioden 1993-96 lykkedes at holde inflationen i ave, og der er tegn på, at den har stabiliseret sig på et niveau omkring 2 - 2,5 %. Se tabel 6.

Regeringens strategi for den økonomiske politik gik ud på gennem øget privat forbrug at sparke den danske økonomi i gang for at nedbringe arbejdsløsheden gennem en stigning i beskæftigelsen. Denne strategi medførte en reduktion af det meget store overskud på betalingsbalancen i 1993, men der er stadig rime-

lig luft i overskuddet på betalingsbalancen. Det er regeringens målsætning, at overskuddet på betalingsbalancen skal fastholdes, således at den løbende nedbringelse af udlandsgælden kan fortsætte.

Som det fremgår af tabel 7, er Danmarks gæld til udlandet blevet reduceret med knap 40 mia. kr. i perioden 1993-96, mens den relative reduktion i forhold til landets samlede produktion - BNP - har været større. Danmark er i gang med at forøge sin økonomiske frihed gennem nedbringelse af udlandsgælden.

Tabel 6 Prisudviklingen 1993-1996 (procentvis årlig stigning)

	1993	1994	1995	1996
Råvarepriser	-1,8	0,9	5,0	2,1
Engrospriser	-0,6	1,2	2,9	1,1
Forbrugerpriser	1,2	2,0	2,1	2,1
Nettopriser	1,4	1,6	2,0	2,0

Tabel 7 Betalingsbalance og gæld til udlandet 1993-1996 (mia. kr.):

	1993	1994	1995	1996
Betalingsbalancens løbende poster i alt	31,4	20,4	9,4	10,9
Heraf nettorenter til udlandet	30,4	30,7	27,0	27,5
Nettogæld til udlandet (ultimo året)	291,0	259,0	266,0	255,0
Nettogæld til udlandet i procent af BNP	33,3	27,9	27,4	25,2

Tabel 8 Arbejdsomkostninger pr. time i udvalgte brancher 1994-1996

	1994	1995	1996*
	- kr./time -		
Tekstil- og beklædningsindustri	128,76	138,72	145,51
Træ- og papirindustri	146,69	152,28	160,80
Grafisk industri	184,55	193,30	203,54
Kemi-, gummi- og plastindustri	157,48	160,81	169,33
Jern- og metalindustri	143,32	146,72	153,47
Maskin- og elektronikindustri	150,65	152,52	160,00
Transportmiddelindustri	160,48	166,54	175,87
Fremstillingsvirksomhed	151,26	155,97	163,77

kilde: DAs Strukturstatistik

* skøn

Tabel 8 viser udviklingen i de samlede arbejdsomkostninger pr. time i udvalgte industribrancher. Arbejdsomkostningerne omfatter både funktionærer og timelønnede og omfatter alle omkostninger, som arbejdsgiverne har afholdt.

De totale arbejdsomkostninger pr. time vil således være påvirket af, hvordan den samlede arbejdsstyrke i virksomheden/branchen er sammensat mellem de forskellige medarbejderkategorier og udviklingen i denne sammensætning.

Tabel 9 viser udviklingen i de enkelte medarbejdergruppers fortjeneste i perioden 1994-96, når der ses bort fra genetillæg. Det kan konstateres, at lønstigningen har været størst for håndværksgruppen, der er steget med godt 10 % i perioden, mens teknikerne er steget med knap

10 %. For kontor-, proces- og maskinoperatørarbejde har stigningen været på ca. 8,5 %.

På trods af en særdeles pæn udvikling i beskæftigelsen og arbejdsløsheden er der ikke noget der tyder på, at det har ført til et stigende tryk på lønningerne. På den anden side kan det konstateres, at den relativt lave lønudvikling på grund af en tilsvarende lav inflation har medført en stigende realløn for medlemmerne i CO-industris medlemsforbund i perioden 1994-96.

Tabel 10 viser udviklingen i de samlede omkostninger pr. udført arbejdstime, som arbejdsgiverne har måttet betale til de timelønnede i perioden 1994-96. Det skal tages i betragtning, at timelønsindekset påvirkes af ændringer i overarbejde, sy-

Tabel 9 Udvalgte gruppers fortjeneste ekskl. genetillæg 1994-1996

	1994	1995	1996*
	- kr./time -		
Mellemhøjt kvalifikationsniveau	169,53	176,20	184,60
Kontorarbejde	133,99	138,73	145,25
Håndværkspræget arbejde	138,47	144,34	152,57
Proces- og maskinoperatørarbejde	123,30	127,55	133,80

kilde: DAs Strukturstatistik

* skøn

Rosenrødt er det ikke, men alt i alt går det temmelig godt for den danske industri.

gefravær etc. Det er således ikke et udtryk for ændringer i timelønnen for den enkelte medarbejder.

I henhold til beregninger fra Økonomiministeriet har udviklingen i de danske lønomkostninger pr. time i industrien ligget lidt over udviklingen hos vores konkur-

renter i perioden 1994-96, når der tages hensyn til vores samhandelsmønster. Ovennævnte udvikling i lønomkostningerne sammen med en stigende værdi af den danske krone har medført en svækkelse af den danske priskonkurrenceevne i perioden 1994-96, men den senere

Tabel 10 Udviklingen i totale timelønsomkostninger i industrien 1994-1996

	1994	1995 - pct. -	1996
Tekstil- og beklædningsindustri	2,3	4,1	3,5
Træ- og møbelindustri	4,7	3,5	3,6
Papir- og grafisk industri	2,6	3,6	4,0
Kemisk industri	1,5	5,2	3,8
Sten-, ler- og glasindustri	1,8	4,6	4,0
Jern- og metalindustri	1,6	4,1	3,5
Anden industri	2,4	4,5	3,5
Industrien i alt	2,0	4,3	3,8

anm: Årlig stigningstakt i november måned

tids ændring i kursen for dollar og pund har rettet en del op på dette forhold. Internationalt står Danmark således i skrivende stund i en rimelig god økonomisk situation, der skulle kunne danne grundlag for en udnyttelse af de bedre konjunkturer på vores eksportmarkeder. Det dominerende problem i den økonomiske politik er styringen af den indenlandske efterspørgsel, således at det økonomiske opsving ikke ødelægges til skade for beskæftigelsen og arbejdsløsheden.

Brancheanalyser

I beretningsperioden har CO-industri været involveret i en del beskæftigelses-sager i virksomhederne på mange forskellige niveauer og med forskellige resultater. Der har været assistance i forbindelse med styrkelse af effektiviteten, samarbejdet, kapitaltilførsler etc.

For at få et klarere overblik over udviklingen i de brancher, hvor CO-industri medlemsforbund har medlemmer beskæftiget, har CO-industri påbegyndt udarbejdelse af brancheanalyser, hvoraf den første vedrørende møbelindustrien blev forelagt på CO-industri's Centralledelsesmøde i marts 1997.

Skibsværfterne

Ved udgangen af 1996 var ordrebeholdningen på globalt niveau den højeste i de sidste 20 år. Den positive udvikling med hensyn til ordrebeholdningen og produktionen har desværre ikke givet sig udslag i stigende priser på nybygninger, idet kapaciteten er blevet udvidet. Der har især været tale om store kapacitetsudvidelser i Sydkorea.

Konkurrenceforholdene i den internationale skibsværftssektor er i beretningsperioden 1994-96 blevet skærpet betyde-

ligt. Det er især Japan og Sydkorea med Kina på sidelinjen, der har domineret situationen på markedet. Sydkorea førte i begyndelsen af beretningsperioden en aggressiv konkurrencepolitik med udgangspunkt i en styrket won på grund af en stærkt stigende yen.

I foråret 1995 skiftede scenen imidlertid, idet yennen begyndte at falde over for dollar og dermed over for den sydkoreanske won. Det forbedrede de japanske værfters konkurrenceevne betydeligt. Konkurrenceforholdene for de danske værfter er yderligere blevet skærpet på grund af de østeuropæiske værfters indmarch på det internationale skibsbygningsmarked. Her er det især Polen, der markerer sig som en skibsbygningsnation, man må regne med i fremtiden. Situationen for de mindre og de mellemstore værfter er fortsat præget af, at der ikke er fundet en løsning på finansieringen af coastere, og af situationen inden for fiskeriet, hvor der ikke er bygget nye fiskeskibe i de sidste mange år. Reparationsområdet har været tilfredsstillende i de seneste år på trods af en skærpet konkurrence fra de østeuropæiske værfter. Denne udvikling kan tilskrives, at den økonomiske udvikling i Østersølandene har skabt mere skibstrafik igennem de danske farvande og således et bedre marked for de danske reparationsværfter.

Tabel 1 illustrerer klart udviklingen i den danske værftsindustri, hvor der i 1996 har været tale om et markant fald i værftsindustriens markedsandel, og udviklingen med værftslukninger i Danmark og yderligere statsstøtte til værfterne i Tyskland og Spanien gør det ikke nemmere for dansk værftsindustri at fastholde sin internationale position. Se tabel 2. På trods af udviklingen inden for nybyggeriet er det lykkedes stort set at fasthol-

Tabel 1 Nøgletal vedrørende de danske skibsværfter:

	Ordrebehold. 1.000 cgt.	Ordreindg. 1.000 cgt.	Produktion 1.000 cgt.	Andel pct.
1993	750	390	337	2,8
1994	606	388	302	2,4
1995	600	390	421	2,9
1996	651	406	330	2,1

Tabel 2 Beskæftigelsen ved danske skibsværfter 1993-1996:

	- Beskæftigelsen -	
	Nybygning 1.000	I alt
1993	7.900	10.000
1994	7.000	11.000
1995*	7.800	11.000
1996*	7.400	10.500

* skøn

de beskæftigelsen inden for den samlede skibsværftssektor på ca 10.000 direkte ansatte i perioden 1993-96. Men det er meget tvivlsomt, om dette beskæftigelsesniveau og den hermed afledte beskæftigelse hos underleverandørerne kan fastholdes i de kommende år, idet konkurrencen ikke bliver mindre hård fra især værfterne i Østeuropa.

Den danske værftssektor har været præget af, at B&W skibsværft i efteråret 1994 løb ind i indtjeningsproblemer på grund af den hårde konkurrence og økonomiske problemer i koncernens rederi. Der blev forsøgt et samarbejde med den svenske Kockum-gruppe for at få produktionen op i en højere takt og dermed effektivisere denne, men inden disse forhandlinger blev tilendebragt, måtte B&W skibsværft gå i betalingsstandsning i slutningen af juni måned 1994 for at vinde tid til en økonomisk rekonstruktion.

Der blev arbejdet hårdt og intenst på at få gennemført en rekonstruktionsplan for B&W skibsværft, men på grund af flere

specielle forhold lykkedes det ikke at få gennemført en sådan plan, og B&W skibsværft blev erklæret konkurs den 29. april 1996. En epoke i dansk erhvervsliv var slut.

I begyndelsen af 1995 begyndte der at trække mørke skyer op over Svendborg Værft. Det endte med, at ejeren, Calkas, i januar 1997 måtte erklære værftet konkurs.

Danyard i Frederikshavn har ligeledes været i svære vanskeligheder, men synes at have klaret sig fri af skærene.

I midten af december måned 1996 blev det meddelt, at Lauritzen Holding A/S har solgt 48 % af aktierne i Danyard A/S til den malaysiske forretningsmand Amin Shah med yderligere forkøbsret til 27 %, såfremt danske investorer ikke vil købe denne post. I skrivende stund er en international gruppe ved at gennemgå Danyard med henblik på at fastsætte den endelige handelsværdi for værftet.

Den generelle drøftelse af skibsværftspolitikken i Danmark foregår i Erhvervsmini-

steriets kontaktudvalg vedrørende Skibsværftsindustrien, hvor CO-industri er repræsenteret ved forbundsformand Max Bæhring, organisationssekretær Verner Elgaard og cheføkonom Dines Schmidt Nielsen.

Den tyske værftssag

Moderne har i indeværende beretningsperiode været præget af retssagen om MTW-værftet i Wismar ved EU-Domstolen og revisorundersøgelsen af de danske støtteordninger.

Retssagen mod MTW-Wismar startede, da Skibsværftsforeningen i 1994 indklagede EU-Kommissionen for EU-Domstolen, idet man anførte at garantierne for, at man ikke overførte penge til værfter i Vesttyskland, og kapacitetsgrænserne ikke var overholdt. Efter at den tyske stat gik ind i sagen til fordel for EU-Kommissionen og MTW-værftet, gik den danske stat ind i sagen på Skibsværftsforeningens side.

Den 22. oktober 1996 afsagde EU-Domstolen dom i sagen. Dommen siger, at vel var udbetalingen ulovlig på det tidspunkt den foregik, men den var alligevel ikke uforenelig med fællesskabsretten, fordi Tyskland ikke har betalt mere i statsstøtte til østtyske værfter, end EUs Ministerråd i sin tid tillod. EU-Kommissionen blev derfor frikendt. Til gengæld opnåede dansk værftsindustri en halv sejr, hvad angår begrænsningen af de østtyske værfters kapacitet.

Rapport om danske forhold

På grundlag af en diskussion i foråret 1994 om overbelåning i forbindelse med skibsfinansiering bad Erhvervsministeriet revisionsfirmaet Coopers & Lybrand om at udarbejde en uvildig rapport om skibsfinansieringen i perioden 1986-95. Rapporten blev offentliggjort i slutningen af maj måned 1996 og skabte en hel del

røre, idet den påstod, at stort set alt, hvad der blev gjort for at finansiere skibe på danske værfter i den pågældende periode, var fup og svindel med det ene formål at omgå EUs regler om skibsfinansiering. Rapporten medførte kraftige protester fra alle parter inden for skibsværftsbranchen, og erhvervsministeren måtte udsende en pressemeddelelse, hvori det blev slået fast, at der var tale om en fejl i rapporten, hvad angik Lindø og Danyard. Det blev efterfølgende besluttet at gennemgå finansieringen af samtlige 308 skibe, der var blevet bygget på danske værfter i perioden 1986-95. Ministeriets kulegravning og beregninger viste, at værfterne ikke har overtrådt reglerne. Erhvervsministeriets ny rapporter og beregninger blev sendt til EU-Kommissionen, der havde ønsket at gennemgå sagen for at se, om der var tale om overtrædelser af EUs regler. I januar måned 1997 kom EU-Kommissionens udtalelser vedrørende sagen.

Konklusionen på EU-Kommissionens undersøgelse var, at der i mindre omfang, var sket overtrædelser af EU-reglerne, og at pengene skal betales tilbage. Der er tale om et beløb på ca. 1 mill. kr.

I 1995 blev der nedsat en arbejdsgruppe under Erhvervsministeriets kontaktudvalg vedrørende Skibsværftsindustrien med det formål at gennemføre en analyse af den danske skibsværftsindustri internationale konkurrencesituation. CO-industri var repræsenteret i arbejdsgruppen ved cheføkonom Dines Schmidt Nielsen.

Hovedkonklusionen på analysen var, at den danske værftsindustri internationale konkurrenceevne på produktivitet, lønomkostninger og teknologianvendelse ligger på et absolut højt internationalt niveau. Problemet er, at konkurrenceforholdene inden for den internationale skibsværftsindustri i uhyggelig grad på-

Trods benhård konkurrence og trods mange konkurrenters betydelige brug af statsstøtte til værfterne er det stort set lykkedes de danske værfter at holde beskæftigelsen gennem de senere år.

virkes af subsidier og valutakursudsving. I forbindelse med arbejdet med de forskellige problemstillinger indenfor skibsværftsområdet har CO-industri haft et meget tæt samarbejde med såvel Socialdemokratiet som Skibsværftsforeningen i Danmark.

Inden for EU har skibsværftspolitikken i beretningsperioden været koncentreret omkring statsstøtten til værfterne i det tidligere Østtyskland og OECD-aftalen og forlængelse af det 7. direktiv.

På trods af store protester fra Danmark vedtog EU på et Ministerrådsmøde den 24. april 1997 at tillade nye store statsstøtteordninger til værfterne i Tyskland, Spanien og Grækenland. Erhvervsminister Jan Trøjborg stemte på Danmarks vegne imod tilladelsen.

Venter på USA

Efter flere års forhandlinger blev OECD-aftalen ratificeret af EU i december 1995 med den hensigt, at den skulle træde i kraft den 1. januar 1996. Der skete dog nogle forsinkelser i nogle af de øvrige lande, således at aftalen i marts 1997 var blevet ratificeret af EU, Sydkorea, Japan og Norge, mens USA ikke havde ratificeret. Det skyldtes, at ratificeringsprocessen blev stoppet på grund af det amerikanske præsident- og kongresvalg i slutningen af 1996.

I foråret 1997 er ratificeringsprocessen i USA blevet genoptaget, men der tegner sig meget store besværligheder med henblik på at få gennemført en ratificering.

I forbindelse med den manglende ratificering af OECD-aftalen var det nødvendigt at tage stilling til en eventuel forlængelse af det 7. direktiv vedrørende støtte til skibsværftsindustrien i EU. I forbindelse med disse forhandlinger havde CO-industri sammen med Skibsværftsforeningen foretræde for Folketingets Erhvervs-

udvalg. Det 7. direktiv blev forlænget til udgangen af 1997.

På det internationale faglige område har CO-industri været repræsenteret i en arbejdsgruppe under International Metalarbejder Federation. Denne gruppe fik til opgave at udarbejde et forslag til en ny skibsværftspolitisk strategi for IMF til vedtagelse på kongressen i San Francisco i 1997. CO-industri var repræsenteret i arbejdsgruppen ved cheføkonom Dines Schmidt Nielsen.

Arbejdsgruppens forslag til skibsværftspolitisk strategi for IMF blev forelagt på en IMF-skibsværftskonference i København den 2.-3. april 1997. Denne konference blev ledet af CO-industri's formand Max Bæhring, der er formand for IMF's skibsbygningssektion.

På konferencen blev det politiske papir vedtaget. Der understreges i papiret, at man fra faglig side på internationalt plan har som hovedmålsætning at få fjernet subsidiene til skibsværftssektoren, således at der kan komme en fair konkurrence inden for skibsværftssektoren.

Konkurrenceloven

Erhvervsministeriet nedsatte i 1995 et udvalg, der fik til formål at udarbejde et forslag til en ny konkurrencelov i Danmark baseret på et forbudsprincip i modsætning til kontrolprincippet, der anvendes i dag. Langt de fleste EU-medlemslande anvender forbudsprincippet i deres konkurrencelovgivning. CO-industri var repræsenteret i Konkurrencelovsudvalget ved cheføkonom Dines Schmidt Nielsen.

Med udgangspunkt i Konkurrencelovsudvalgets betænkning fremsatte erhvervsministeren forslag til en ny konkurrencelov baseret på forbudsprincippet. Der er dog undtagelser for mindre virksomheder fra forbudsprincippet. Samtidig foreslås

det, at offentlig erhvervsaktivitet underlægges loven på linje med privat.

Malaco A/S

I forbindelse med Freia's salg af Malaco-gruppen til en hollandsk koncern opstod der problemer med at få salget endeligt godkendt af de norske myndigheder. I den forbindelse blev CO-industri anmodet af tillidsrepræsentanter om at gå ind i sagen, da der stod store beskæftigelsesmæssige hensyn på spil. Gennem møder med de faglige repræsentanter i Norge og med hjælp af erhvervsminister Jan Trøjborg lykkedes det at få sagen bragt på plads til de ansattes fulde tilfredshed.

Mezzanin-kapital

I forbindelse med problemerne omkring finansiering af de mindre virksomheder med ansvarlig kapital har CO-industri deltaget i diskussionen omkring etablering af et lånemarked for mezzanin-kapital - ansvarlig lånekapital. Erhvervsministeriet har afsat 20 mill. kr. til at få etableret en ordning, og man forventer, at denne er på plads i løbet af 1997.

Erhvervshuse

Med henblik på at sikre en bedre rådgivning og vejledning til især mindre og mellemstore virksomheder har Erhvervsministeriet udarbejdet et forslag til etablering af Erhvervshuse. Jørgen Elikofer har repræsenteret CO-industri i arbejdsgruppen. Forslaget bygger på ideen om, at Erhvervshuse skal skabe en overskuelig indgang til den offentlige rådgivning og koordinere den offentlige vejledning og rådgivning. Erhvervshuse skal etableres på regionalt niveau med deltagelse af primærkommuner, amtskommuner og TIC'er.

Erhvervsministeriets forslag lægger op til at samle de mange spredte, men lidt virkningsfulde kommunale og amtskommunale erhvervsstøtteordninger i form af erhvervschefer, småprojekter o.lign. i større regionsenheder.

Overparitetiske fradrag for forskning og udvikling

Der sker i disse år en kraftig udfasning af danske arbejdspladser, som oprettes i lande med lavere lønomkostninger. En væsentlig måde at imødegå denne situation på er at forbedre rammerne for den private kompetenceopbygning. Vi har ikke den fornødne videnbase til at udfylde strategien om satsning på arbejdspladser med højt videnindhold. Vi er derfor nødt til at styrke forsknings- og udviklingsindsatsen i de private virksomheder.

CO-industri og Dansk Industri har efter aftale i det fælles beskæftigelsesudvalg opstillet en model for at øge incitamenterne for virksomhederne til at investere i forskning og udvikling. Modellen sigter mod at fremme privat merforskning og -udvikling med et skatteincitament. Det foreslås at yde et skattefradrag til private virksomheders investeringer i merforskning og -udvikling. Skattefradraget ydes alene for tilvæksten i forsknings- og udviklingsaktiviteten i et regnskabsår i forhold til foregående års forsknings- og udviklingsaktivitet.

Der foreslås et overparitetisk fradrag på 150 % for tilvæksten i forsknings- og udviklingsaktiviteten. Grundlaget for fradraget er lønomkostninger plus et tillæg på 50 % til investeringer. Fradraget ydes for dokumenteret vækst i personaleanvendelsen til sammenhængende forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Energien og Avedøre 2

Efter lang tids sagsbehandling afslog Energistyrelsen i eftersommeren 1996 en ansøgning fra SK-Energi om etablering af en ny delvis kulfyret kraftværksblok på Avedøre Holme ved København. Energistyrelsen afviste udvidelsen af Avedøreværket, fordi de ikke fandt, at der var dokumenteret et behov for milliardinvesteringen.

Mange stod uforstående over for afslaget. Ikke mindst i Vestegnskommunerne i København, som havde behov for yderligere forsyning med fjernvarme.

Der gik heller ikke lang tid, før det kom frem, at Energistirelsens og miljø- og energiminister Svend Auken's modstand først og fremmest var begrundet i planerne om at anvende kul som brændsel på det nye kraftværk.

CO-industri blev involveret i sagen i et samarbejde med SK-Energi. I samarbejdet forsøgte vi at oplyse politikere og myndigheder om det hensigtsmæssige i, at man ikke afskrev kullet i den nye kraftværksblok. Dels repræsenterede den udviklede teknologi til det nye kraftværk verdens mest effektive kultechnologi, dels gav muligheden for kulfyring af kraftværksblokken en bedre position i forhold til forhandling af brændselspriserne.

Et værk ensidigt baseret på gasforsyning ville låse SK-Energis muligheder for at opnå rimelige priser fra gasselskabene. I marts 1997 fremsendte SK-Energi en ny ansøgning efter forhandling med Energistyrelsen samt energi- og miljøminister Svend Auken. Denne gang imødekom man ansøgningen, da der ikke længere blev ansøgt om fyring med kul i første omgang.

Den ny Avedøre 2-blok vil blive bygget således, at der kan fyres med gas, biomasse, fuelolie og endelig kul, såfremt der etableres kulmøller.

Den ny Avedøre 2-blok vil således også kunne anvende kul, såfremt energipriserne udvikler sig på en sådan måde, at det er en fornuftig løsning.

CO₂-temadag

I et samarbejde mellem Dansk Industri og CO-industri blev der den 28. april 1997 afholdt en CO₂-temadag, hvor nogle af verdens førende miljø-økonomer deltog. Konferencens tre oplægsholdere var: professor Bert Bolin, formand for FN's klimapanel gennem mange år, professor David Pearce, en af verdens førende miljøøkonomer og en af de ledende skribenter i FN's klimapanel, samt den norske professor Michael Hoel, som blandt andet har været medlem af den norske regerings grønne skattekommission.

Der deltog lidt over 140 personer i CO₂-temadagen. Deltagerne var repræsentanter fra DI's og CO-industri's medlemsorganisationer, forskere, politikere, embedsmænd og journalister.

Debatten på temadagen gav genlyd i pressen, og regeringen overvejer nu at etablere en energikommission samt drøfter mulighederne for at anvende Joint Implementation som en del af energipolitikken.

Joint Implementation giver mulighed for, at danske virksomheder kan gennemføre effektive CO₂-reduktioner i f.eks. Østeuropa i stedet for dyre og små reduktioner i Danmark. Tillades Joint Implementation, vil vi være nået et vigtigt skridt længere i dansk miljø- og energipolitik.

Det gælder beskæftigelsen

CO-industri's erklærede målsætning om at arbejde for en sikring af beskæftigelsen i industrien sætter sig mange spor.

CO-industri har engageret sig dybt i energisektorens udvikling.

CO's røst høres stadig oftere i den offentlige debat, ligesom indflydelsen gøres gældende i en række råd og udvalg. Ofte finder CO sammen med Dansk Industri om erhvervspolitiske tiltag. Adskillige er nævnt i de foregående afsnit. Fremhæves bør derudover, at DI og CO på en fælles konference i maj 1996 var enige om at beklage, at en stærkt tiltrængt hovedstadsreform var blevet udskudt. Organisationerne mener, at den danske del af den nye Øresundsregion bør have én politisk ledelse, som kan tegne hele hovedstadsområdet for fuldt ud at kunne udnytte det vækstopotiale, der ligger i regionen. Som en udløber af konferencen besluttede CO og DI at nedsætte et fælles hovedstadsudvalg.

CO-industri og Dansk Industri er enige om at beklage udskydelsen af en gennemgribende hovedstadsreform.

6

International beretning i globaliseringens tegn

Perioden 1994-1997 har været præget af tre delvis forbundne hovedtendenser. For det første har de omvæltninger, som fulgte med kommunismens sammenbrud, skabt et helt nyt politisk landskab på både europæisk og globalt plan. For det andet er den økonomiske globalisering blevet uddybet og intensiveret betydeligt. For det tredje er det europæiske samarbejde på arbejdsmarkedsområdet rykket ganske tæt ind på den enkelte tillidsrepræsentants hverdag.

Skal man pege på en af disse tendenser som underliggende, må det være globaliseringen. I stigende grad opererer transnationale selskaber som globale enheder. Beslutninger træffes under hensyn til overvejelser, der ikke længere begrænser sig til det enkelte lands virkelighed. Realiteten er i dag, at globaliseringen for store dele af erhvervslivet ikke er noget som er på vej, noget, hvis kurs man kan ændre eller stoppe - globaliseringen er indtrådt.

De ændringer i den internationale arbejdsdeling og i mønstrene for beslutninger, som følger af globaliseringen, er en af de vigtige forudsætninger for det internationale regeringssamarbejde og udviklingen i de internationale regeringsorganer. EU-samarbejdet har med globaliseringen skiftet karakter. Initiativer som ØMU'en og hele arbejdet på arbejdsmarkedsområdet hænger nøje sammen med nødvendigheden af, at regeringerne og den offentlige regulering kan matche globaliseringen af økonomien.

Det internationale faglige samarbejde står på den baggrund over for en række betydelige udfordringer. Globaliseringen i sig selv koster ikke nødvendigvis arbejdspladser, men den bringer omfattende strukturændringer i industrien med sig. Visse produktioner flyttes til andre lande og nye opstår. Det stiller store krav til omstillingsevne, fleksibilitet og kvalifikationsudvikling.

Overordnet set er tendensen i dag, at vi i Danmark fastholder samme eller en øget beskæftigelse som resultat af globaliseringen. De nye markedsøkonomier i Øst- og Centraleuropa samt de stærkt voksende økonomier i Asien overtager visse produktioner, men vi ser samtidig stærkt voksende eksport til disse lande.

Det er på den anden side klart, at vor faglige virksomhed må følge med virksomhedernes investeringer. Samarbejde med faglige kolleger i disse lande er blevet en vigtig del af det internationale faglige arbejde.

Et område, hvor internationale problemstillinger trænger sig på i dagligdagen, er i forhold til EU's beslutninger. Vedtagelsen af direktivet om Europæiske Samarbejdsudvalg betød, at tillidsrepræsentanter på en lang række danske virksomheder pludselig skulle til at samarbejde konkret med kolleger fra andre lande.

Men også på andre områder er globaliseringen en del af den faglige hverdag. Denne udvikling stiller store krav til dansk fagbevægelse. For at repræsentere medlemmernes interesser må vi i stadig

større grad handle internationalt på alle niveauer.

For CO-industris vedkommende har dette betydet, at der i perioden næppe er nogen dele af kartellets aktiviteter, som ikke har haft internationale aspekter. Det gælder de egentlige internationale aktiviteter men også de øvrige aktiviteter.

Arbejdet på det internationale område har været koncentreret om EU-spørgsmål, om aktiviteterne omkring etablering af europæiske samarbejdsudvalg samt om arbejdet med det internationale faglige samarbejde.

På centralledelsesmødet i december 1996 blev det vedtaget, at CO overtager repræsentationen i de internationale organisationer på kemi-, energi- og mineområdet fra forbundene. Det betyder, at CO's arbejde på dette område fremover har samme struktur, som det er tilfældet på metalområdet.

I forbindelse med denne omlægning oprettede CO en ny stilling som internatio-

nal sekretær, som blev besat med Jens Bundvad. I denne udvidelse af sekretariatet ligger samtidig, at en del af det internationale arbejde på metalområdet, som tidligere blev udført på forbundsplan, fremover vil ligge i CO's sekretariat.

Forholdet til EU

I mange henseender har CO-industri i den sidste beretningsperiode oplevet en stigende arbejdsbyrde med relation til EU-opgaver. Ikke mindst kartellets målrettede forsvar af Den Danske Model og dermed implementeringen af nye direktiver i overenskomsterne har betydning i denne sammenhæng. Men også et stigende behov for en mere dybdegående

Skoleelever på besøg i Bruxelles som led i CO-industris og Dansk Industris projekt »Zapp til Europa«.

de indsigt i og kendskab til udviklingen inden for de EU-politikområder, som er af relevans for kartellet, har affødt mere arbejde. F.eks. Den Sociale Dimension, Det Indre Marked og statsstøttereglerne. Udtrykt på en anden måde er den økonomiske virkelighed af i dag skruet sådan sammen, at det ikke vil være muligt for Danmark at fastholde sin konkurrenceevne og fremgangen i beskæftigelsen, medmindre vi til stadighed har vores opmærksomhed rettet mod den europæiske scene, som udgør langt den væsentligste aftager af danske industriprodukter. 60% af eksporten går til andre lande inden for EU. I vidt omfang er situationen den, at der kan sættes lighedstegn mellem fortsat dansk fremgang og effektiviteten af Det Indre Marked. Altså de regler, som skal opfange og modvirke nye tiltag til stadigt mere kreativt udtænkte tekniske handelshindringer. Samtidig bevirker lempelige regler vedrørende etablering i andre medlemsstater (fri bevægelighed for arbejdsgivere) selvsagt, at der er behov for at få fastlagt et sæt af minimumsregler for lønmodtagere for at komme tendenser til social dumping til livs.

Nye medlemsstater

For herefter at vende øjnene mod EU-udviklingen kan vi notere, at Sverige og Finland er blevet optaget som nye medlemmer i Den Europæiske Union, ligesom Østrig er kommet med. I modsætning til Danmark deltager disse lande imidlertid i samarbejdet på alle Traktatens områder. De danske forbehold står fortsat ved magt, men givet er det, at det politisk ansvarlige ved ordningen er blevet sat til diskussion i dette forår (1997).

At flere nordiske lande med en række fælles eller lignende politiske opfattelser samt indstillinger i dag deltager i det europæiske arbejde, betyder nye mulighe-

der for politiske alliancer. Dog har vi ikke på alle områder en fælles opfattelse af den politiske substans. Udover disse tre lande havde også Norge ansøgt om at blive medlem af EU. Men heller ikke denne anden afstemning faldt ud til fordel herfor.

Jacques Santer i København

Den 13. november 1995 var CO-industri og Det Fri Aktuelt vært ved et historisk møde, hvor formanden for EU-Kommissionen stod ansigt til ansigt med et udsnit af den europæiske befolkning - ved denne lejlighed en forsamling af danskere. Temaet for mødet var Den Europæiske Union i videste forstand. Efter mødet har Jacques Santer givet udtryk for stor tilfredshed med arrangementet og i særdeleshed med sammensætningen af mødedeltagerne.

EU-Kommissionens formand, Jacques Santer, talte for 700 danskere under dialogmødet i København i efteråret 1995. Mødet blev transmitteret via tv til en række europæiske lande.

Regeringskonferencen

På den p.t. igangværende regeringskonference diskuteres bl. a.: Indskrivning af et beskæftigelsesafsnit, som er et dansk initiativ, opprioritering af afsnittet vedrørende retlige og indre anliggender, herunder asylspørgsmål, (flytning fra søjle 3 til søjle 1), og som en konsekvens af den fremtidige udvidelse af EU med en række central- og østeuropæiske lande tværgående institutionelle spørgsmål, herunder afstemningsregler, beslutningsprocedurer og antallet af kommissærer m.v.

Herudover debatteres også forhold vedrørende det ydre miljø, øget fleksibilitet i EU-samarbejdet og en præcisering af WEU's opgaver - det fælles udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde - samt indskrivning af aftalen om social- og arbejdsmarkedspolitikken i selve Traktaten.

I forhold til disse temaer kan det bemærkes, at flytningen af området for retlige og indre anliggender vil sætte det ene af de fire danske forbehold under pres. De øvrige medlemsstater vil nemlig, hvis traktatudkastet vedtages, kunne vedtage fælles EU-lovgivning gældende for de øvrige 14 medlemsstater.

Hvis man skal se på de emner, som er særligt interessante fra fagbevægelsens side, kan der peges på afsnittet vedrørende beskæftigelse, sammensmeltningen af aftalen om social- og arbejdsmarkedspolitikken og Traktaten samt udvidelsen af EU.

Den Sociale Dimension De 47 punkter

Perioden 1994-1997 har i relation til Den Sociale Dimension budt på virkeliggørelsen af Kommissionens handlingsprogram fra 1989, som blev udstedt på baggrund af Det Sociale Charter. Chartret blev vedtaget af 11 ud af 12 (UK var

imod) medlemsstater, hvilket var en politisk nydannelse på daværende tidspunkt, på et ministerrådsmøde i december 1989.

Hvis man i dag skal gøre status på Handlingsprogrammet fra 1989, kan det konstateres, at der blev fremlagt i alt 18 direktivforslag. Af disse retter den overvejende del sig mod arbejdsmiljøet. Arbejdsretlige direktiver er der ikke vedtaget overvældende mange af. De dækker: Arbejdstidsdirektivet, direktivet vedrørende ansættelseskontrakter, barselsdirektivet, ændring af direktivet vedrørende kollektive afskedigelser, direktivet vedrørende børn og unge, direktivet om Europæiske Samarbejdsudvalg (ESU-direktivet) og udstationeringsdirektivet. Herudover blev der fremsat to forslag til direktiver på området atypisk beskæftigelse. På det generelle plan kan det derfor konstateres, at opfølgningen af Handlingsprogrammet har været præget af mange forslag og få vedtagelser.

Nyt Handlingsprogram (1995-1997)

Den 12. april 1995 vedtog Kommissionen et nyt handlingsprogram. Programmet indeholder dels et prioriteret katalog for, på hvilke områder der skal sættes ind med regulering, og dels en angivelse af, hvordan Kommissionen vil forsøge at få blokerede forslag til retsakter vedtaget, samt en status for gennemførelsen af tidligere handlingsprogrammer.

En gennemlæsning af programmet leder umiddelbart til to konklusioner. For det første kan det konstateres, at den nye Kommissionsformands (Jacques Santer) erklærede mål om at effektivisere EU-retten er slået igennem på politikområdet. Og for det andet vil Kommissionen anvende en strategi, der medfører, at arbejdsmarkedets parter på europæisk plan skal inddrages i regelskabelsen i et

større omfang end tidligere. Det i forhold til alle relevante sammenhænge. Det seneste Handlingsprogram er langt fra så ambitiøst som de tidligere, idet det ikke byder på mange nye initiativer til retsakter. Handlingsprogrammet markerer et delvist farvel til de politiske ambitioner, der blev knæsat ved 89-programmet. Samtidig er der ingen tvivl om, at inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i arbejdet omkring regelskrivningen kun kan opfattes som et gode.

CO-industris indsats

CO-industri har i den foreliggende beretningsperiode forfulgt to overordnede mål på EU-området.

Som udgangspunkt har kartellet brugt megen energi på at være opdateret om alle relevante EU-forhold. Det i forhold til områderne: Det Indre Marked (tekniske handelshindringer), statsstøtte (skibsværfterne), konkurrencereglerne, udbudsområdet, ØMU'en, regeringskonferencen, forskning, miljøpolitikken og Den Sociale Dimension. I disse sammenhænge har vort engagement bestået i aktiv deltagelse i udvalg, råd, arbejdsgrupper m.v. i både ministerier, erhvervsorganisationer og andre interesseorganisationer, der beskæftiger sig med realiseringen af og har indflydelse på EU-politikkerne.

Der næst har CO-industri fortsat sine energiske bestræbelser på at forsvare og fremme forståelsen for "Den Danske Model", herunder i samarbejde med Dansk Industri. Bl.a. har kartellet anlagt en mere offensiv linje i forhold til både Kommissionen og Europa-Parlamentet. Primært har CO-industri været involveret i udarbejdelsen af et fælles høringssvar fra arbejdsmarkedets parter i Danmark vedrørende den fremtidige udvikling af Den Sociale Dialog. Desuden har vi afgivet vort eget høringssvar i relation til samme. I forhold

til Parlamentet har vi lagt kimen til et samarbejde med de socialdemokratiske MEP'ere.

Også i forhold til dansk lovgivning har CO-industri været på banen. I forbindelse med gennemførelsen af ESU-direktivet i Danmark skete det i samarbejde med LO. Yderligere har vi løbende diskuteret implementeringen af arbejdstidsdirektivet med Arbejdsministeriet. Om dette direktiv kan det yderligere bemærkes, at ministeriet i starten af 1997 har meddelt Kommissionen, at direktivet i Danmark er blevet gennemført ved kollektive overenskomster.

Vi kan altså notere os med tilfredshed, at Arbejdsministeriet fortsat har den strategi, der som udgangspunkt giver arbejdsmarkedets parter mulighed for at gennemføre direktiver ved overenskomst. Det er et af tegnene på en øget accept af kollektive overenskomster som implementeringsmiddel, baseret på, at bl.a. CO-industri med al tydelighed har demonstreret både vilje og evne til at håndtere den faktiske implementering.

Overenskomster og implementering

I forbindelse med overenskomstforhandlingerne i 1995 har CO-industri og Dansk Industri implementeret to direktiver via Industriens Overenskomst, arbejdstidsdirektivet og direktivet vedrørende børn og unge. Desuden har parterne indarbejdet loven vedrørende kollektive afskedigelser.

Disse regler enten supplerer, hvad der måtte følge af overenskomsten, eller indebærer nye regler.

Herudover har organisationerne underskrevet et protokollat og en organisationsaftale vedrørende implementering af EU-direktiver. Af disse følger bestemmelser om den mere formelle fremgangsmåde ved gennemførelsen af direktiver via

overenskomsten. Særligt skal det bemærkes, at aftalerne sikrer, at der kan føres implementeringsforhandlinger i en overenskomstperiode. En regel, der beror på, at vedtagelsen af direktiver ikke respekterer danske overenskomsters løbetid. Implementeringsdatoer fastsættes på baggrund af politiske overvejelser i Ministerrådet.

Fra LO/DA-området - implementeringsprocedure

Også LO og DA har indgået en aftale om implementering af direktiver. Af aftalens indledning følger en række politisk funderede udtalelser med det primære sigte at slå fast, at de tilpasninger af det danske arbejdsmarked, som måtte blive konsekvensen af direktivproduktion, skal foretages i respekt for traditionen for aftaleregulering.

Endvidere følger der en procedure, hvorefter det henstilles til arbejdsministeren, at denne fremsender nyvedtagne direktiver snarest efter vedtagelsen, hvorefter parterne hurtigt vil meddele ministeren, om de ønsker at gennemføre direktivet via aftalesystemet.

Efter aftalen er frivillighedsprincippet yderligere udgangspunktet. Det er medlemmerne af LO og DA, der afgør om de vil implementere et direktiv, og hvis disse ønsker at gennemføre et direktiv ved aftale, kan der indhentes råd og vejledning hos hovedorganisationerne.

I CO-industri kan vi således konstatere, at også hovedorganisationerne på det danske arbejdsmarked har valgt at forholde sig offensivt til diskussionen vedrørende implementering af direktiver ved overenskomster og dermed fremtiden for og forsvaret for vort velfungerende arbejdsmarked.

Den Sociale Dialog og europæiske aftaler

Også 11- eller 14-aftalen, som trådte i kraft i november 1993, kan siges at være i bedre harmoni med Den Danske Model i sin politiske tænkning end de tidligere Traktater. Systemet minder til forveksling om det danske trepartssystem, især p.g.a. den foretagne præcisering af begrebet Den Sociale Dialog:

Euro-parterne skal konsulteres ad to omgange, inden der fremsættes forslag til regulering vedrørende arbejdsmiljø og arbejdsretlige temaer. Det skal understreges, at spørgsmål om lønforhold, organisations- og strejkeret samt lockout er undtaget fra Traktaten.

Parterne kan ved afslutningen af 2. høring meddele Kommissionen, at de ønsker at indlede forhandlinger med henblik på at indgå en europæisk aftale. Aftaler, der for de omfattede parter udgør et alternativ til direktivregulering. Hvilket også indebærer en styrkelse af vores aftalemodel, da euro-aftaler kan gennemføres via kollektive overenskomster på nationalt niveau, da detailreguleringen overlades til de nationale parter.

Også på en anden front medfører aftale en både juridisk og politisk øget accept af Den Danske Model. Der er ikke længere tvivl om, at medlemsstaterne skal respektere parternes adgang til at gennemføre direktiver ved aftale. Endvidere mener CO-industri, at 14-aftalen betyder, at regler fastsat ved lov skal vige til fordel for regler fastsat i overenskomst - f.eks. Industriens Overenskomst - og samtidig vil Folketinget være forpligtet til at inddrage arbejdsmarkedets parter, hvis der skal udstedes love ved implementeringen af direktiver.

Vort overenskomsts system fortsatte beståen synes sikret. Men dette betyder ikke, at CO-industri vil slække på den kraftige aktivitet, vi har udfoldet for at sik-

re en forståelse for vores synspunkter i denne sammenhæng. Kartellet vil med samme energi, som hidtil er blevet udfoldet, arbejde for et entydigt forsvar af og en udbredelse af kendskabet til den danske arbejdsmarkedsmodel. CO-industri vil også i fremtiden forholde sig offensivt, men kritisk til den påvirkning, som aftalemodellen udsættes for fra en række internationale fora.

Den første europæiske aftale

Den 14. december 1994 indgik de europæiske hovedorganisationer den første juridisk bindende europæiske aftale. Hovedorganisationerne er på arbejdsgiver-side UNICE og CEEP og på lønmodtagerside ETUC (dansk LO er medlem af ETUC). Aftalen vedrører forældreorlov ("framework agreement on parental leave") og udgør intet mindre end et gennembrud for den europæiske forhandlingsmodel.

For indeværende forsøger de europæiske hovedorganisationer at forhandle en aftale om atypisk beskæftigelse på plads. Atypisk beskæftigelse dækker deltidsbeskæftigelse og tids- og opgavebestemt arbejde.

Udover at der er blevet udfoldet betydelige bestræbelser på at udvikle Den Sociale Dialog på hovedorganisationsniveau, er samme øvelse blevet forsøgt på sektorniveau. Sektorniveauet består af en række brancheorganisationer, herunder EMF. Det må imidlertid konstateres "uden den store succes". Årsagerne hertil er naturligvis mangfoldige, dog kan der peges på, at en del af organisationerne ikke har en modpart. Lønmodtagerne er bredest repræsenteret på EU-plan. Men uanset dette har Kommissionen meddelt, at den fortsat vil satse på en udvikling af sektordialogen. En udtalelse, som CO-industri bakker op.

Europæiske Samarbejdsudvalg (ESU)

Som led i udviklingen af den sociale dimension inden for EU vedtog man d. 22. september 1994 direktivet om ESU. Direktivet giver rettigheder til lønmodtagere i virksomheder, som arbejder i 2 eller flere af EU's medlemslande. Ud over kravet om 2 eller flere lande inden for EU- og EØS-landene - herfra undtaget England - er det ligeledes et krav, at der er mere end 1000 beskæftigede inden for området, og at der i 2 lande er mere end 150 beskæftigede.

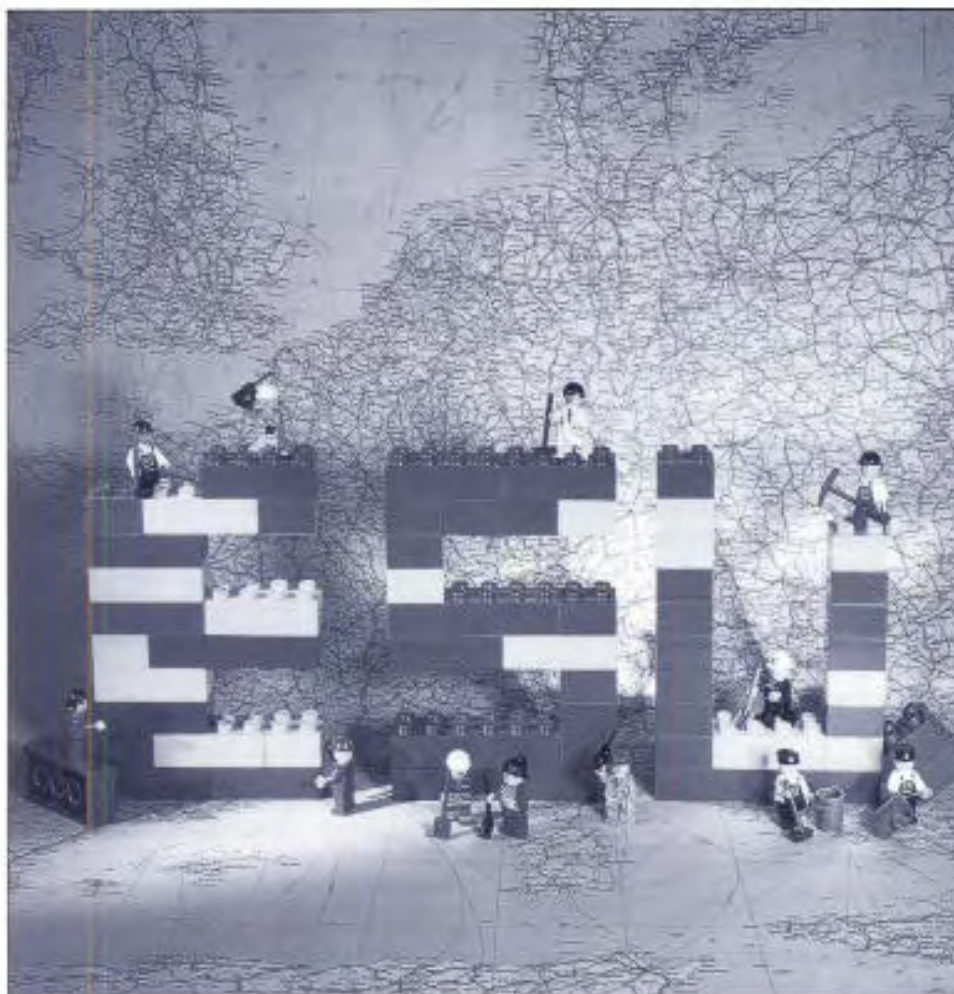
Når disse krav er opfyldt, har lønmodtagerne krav på information og høring om virksomhedens grænseoverskridende aktiviteter.

Fra vedtagelsestidspunktet gav man organisationerne i medlemslandene mulighed for at aftale sig frem til en implementering af direktivet, og hvor dette ikke kunne lykkes, måtte de nationale regeringer lovgive på området. En sådan aftale og/eller lovgivning skulle være på plads senest d. 22. september 1996.

I Danmark viste det sig ikke muligt at lave en aftale mellem arbejdsmarkedets parter, og en lovgivning var derfor en realitet d. 26. april 1996.

Denne 2-årige frist var dog ligeledes en ret for lønmodtagere og ledelse i virksomhederne til at indgå frivillige aftaler, som ved enighed kunne erstatte direktivet/lovgivningen (de såkaldte artikel 13-aftaler). Den 22. september 1999 optræder ligeledes i direktivet, da det er besluttet, at der på dette tidspunkt skal ske en revision af direktivet, ligesom denne dato automatisk indfører minimumsbestemmelser i de virksomheder, hvor man ikke er nået frem til en fornuftig aftale.

Allerede i marts 1995 havde CO-industri's forretningsudvalg truffet en række beslutninger om, hvorledes de danske repræ-

sentanter skulle hjælpes i gang med etablering af/deltagelse i ESU.

Som udgangspunkt er det nødvendigt, at det nationale netværk blandt virksomhedens tillidsrepræsentanter er etableret, og at det nødvendige kendskab til direktiv og lovgivning er til stede. Derfor etableres en række koncernkurser og opfølgingskurser - ligesom der kan afholdes møder med grupper af tillidsrepræsentanter, som bliver involveret i arbejdet.

Der er på nuværende tidspunkt afholdt 15 ugekurser og ca. 20 halvvejekurser. Endvidere har der været afholdt en

Servicingen i forbindelse med oprettelse af ESU, Europæiske Samarbejdsudvalg, blev en af de store internationale arbejdsopgaver for CO-industri.

mængde møder mellem CO-industris sekretariat og de koncernansvarlige samt grupper af tillidsrepræsentanter. CO-industris medlemsforbund udpeger en koncernansvarlig, som i samarbejde med sekretariatet kan assistere tillidsrepræsentanterne med arbejdet.

I det nationale netværk udpeges en kon-

taktperson, og det forbund, hvor vedkommende er organiseret, udpeger en koordinator, som skal følge og assistere i arbejdet samt have et indgående kendskab til virksomhedens/koncernens struktur, økonomi og politik.

Disse beslutninger samt deres praktiske gennemførelse blev udsendt i folderen "Koncernfagligt samarbejde - et europæisk gennembrud" fra marts 1995. En mere detaljeret gennemgang af lovgivningen samt arbejdsmarkedssystemerne i udvalgte EU-lande er sammen med forslag til modelaftale og beskrivelse af forhandlingsforløb udgivet i maj 1996 som håndbog til brug for tillidsrepræsentanter. ESU-håndbogen kan bestilles ved henvendelse til CO-industri.

Der planlægges i øjeblikket amtsvise konferencer for tillidsrepræsentanter, som bliver involveret i arbejdet med ESU. Konferencerne får til formål at oplyse om direktivets og lovgivningens tilblivelse og indhold - samt forslag til, hvordan arbejdet kan gribes an, og hvor der er kvalificeret hjælp at hente.

I perioden med mulighed for indgåelse af artikel 13-aftaler har der ofte været anvendt "ambulancetjeneste", da henvendelser til tillidsrepræsentanter fra udenlandske kolleger eller virksomhedsledelse fordrede en umiddelbar reaktion.

Det er nu efter direktivets ikrafttræden nærmere specificeret, hvorledes et forhandlingsforløb skal opstartes, og det giver større mulighed for en rolig opstart. Fra CO-industri side samarbejdes med de øvrige karteller på det private område og der arbejdes ligeledes tæt sammen med IDA - Ingeniørforbundet i Danmark. På europæisk plan har CO-industri plads i Europæisk Metalarbejder Føderations "Task Force" vedrørende ESU, og her koordineres igangværende samt fremtidige tiltag i forhold til multinationale virksomheder, som er omfattet af direktivet.

Her er også allerede taget initiativ til, at der sker den nødvendige koordinering af erfaringer og krav til en revision af direktivet.

I de 2 år, hvor der var mulighed for at indgå artikel 13-aftaler, er der indgået ca. 210 af slagsen. Her har CO-industri været involveret i forskelligt omfang i ca. 60 af disse.

Det forventes, at der skal indgås yderligere ca. 600 aftaler inden for industrien, og det vil betyde, at CO-industri i den kommende periode vil blive involveret i mellem 150 og 200 yderligere aftaler.

Sideløbende hermed vokser antallet af danske repræsentanter i de etablerede ESU'er, og sekretariatet følger nøje - sammen med de koncernansvarlige - hvilke behov til servicering af og uddannelse af medlemmer af ESU der udvikler sig.

Den globale indsats - IMF

IMF, International Metalarbejder Føderation, spiller en vigtig rolle i forhold til globaliseringen. Ikke mindst i sammenhæng med opbygningen og styrkelse af de faglige organisationer i Øst- og Central-europa og den tredje verden er IMF vort bedste værktøj. Også i relation til kontakten mellem den industrialiserede verdens regioner - USA, EU og Japan - er IMF et vigtigt forum, ikke mindst inden for de enkelte industrisektorer. Endelig udfører IMF en vigtig funktion i forhold til beskyttelsen af de faglige rettigheder. Når det gælder det koncernfaglige samarbejde, som traditionelt har været et af IMF's hovedfelter, er der imidlertid ingen tvivl om, at drivkraften i de senere år er flyttet til Europa, ikke mindst i forbindelse med vedtagelsen af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg. IMF søger stadig at koordinere en række koncerner på verdensplan, men det bedste bud på

global dækning ser i dag ud til at være en udvidelse eller et supplement af de europæiske samarbejdsudvalg med repræsentanter for resten af verden.

IMF's generalsekretær har i hele perioden været Marcello Malentacchi, Sverige. I 1994 blev Brian Fredricks, Sydafrika, valgt til vicegeneralsekretær. Fra Danmark har Poul Erik Olsen arbejdet i IMF-sekretariatet i hele perioden med ansvaret for uddannelse samt Øst- og Centraleuropa.

I perioden 1994 - 1997 har IMF's arbejde været koncentreret om realiseringen af det arbejdsprogram, som blev vedtaget på kongressen i Zürich i 1993. Dette program blev, ikke mindst på initiativ af Nordisk Metal, udformet på en forholdsvis konkret og handlingsorienteret måde. Vi har i perioden set en række af de nye eller fornyede faglige organisationer fra Øst- og Centraleuropa søge optagelse i IMF. Det har stillet store krav til organisationen, idet de nye organisationer ofte kommer med store forventninger til aktiviteter, men med forholdsvis få kontingentmidler. Her har IMF i samarbejde med de vesteuropæiske organisationer, derunder CO-industri, ydet en stor indsats, ikke mindst på uddannelsesområdet. Tendensen er i dag, at enkelte af de øst- og centraleuropæiske lande, derunder Tjekkiet, Slovakiet og Ungarn, er kommet så langt i deres udvikling, at de selv er begyndt at stille viden og ekspertise til rådighed for lande, som endnu ikke er kommet så langt.

I den tredje verden gennemfører IMF et omfattende uddannelsesarbejde med det formål at styrke eksisterende faglige organisationer og opbygge nye. Dette arbejde hænger nøje sammen med arbejdet for de faglige rettigheder. IMF har for eksempel gennemført et omfattende DANIDA-finansieret uddannelsesprojekt i Thailand, Filippinerne og Malaysia, sam-

tidig med at man gennem ILO har kæmpet for at fastslå de malaysiske metalarbejderorganisationers ret til at organisere elektronikindustrien.

På samme måde er der en klar sammenhæng mellem IMF's indsats for de sydkoreanske faglige organisationers rettigheder i forbindelse med generalstrejken ved årsskiftet 96/97 og den støtte, IMF's medlemsorganisationer har givet til de nye sydkoreanske faglige organisationer. Her har CO-industri spillet en speciel rolle, idet det var CO-industri, som i 1995 var den første IMF-organisation, der ydede støtte til metalarbejderne i den koreanske organisation KCTU, som netop har tilkæmpet sig regeringens anerkendelse. CO-industris støtte har fortrinsvis været givet til uddannelses- og oplysningsarbejde i forbindelse med KCTU's arbejde for at overgå fra en virksomhedsbaseret struktur til en industribaseret. Det var f.eks. med dansk støtte, den sydkoreanske automobilarbejder-sammenslutning blev etableret. Ved siden af dette har CO-industri også støttet oplysningsarbejdet i KCTU's kvindeafdeling.

I perioden har IMF afholdt to aktiviteter i Danmark. I forbindelse med FN's sociale topmøde i 1995 afholdt man en konference for topmødedeltagere fra IMF's medlemsorganisationer. Konferencens tema var faglige rettigheder med specielt henblik på anvendeligheden af sociale klausuler i verdenshandelen.

I april 1997 afholdt IMF en skibsværftskonference i Danmark, som samlede repræsentanter fra alle lande, som har skibsbygning af betydning, derunder for første gang Sydkorea. Diskussionen på konferencen centrerede sig om værfternes vanskelige situation med overkapacitet og stigende gennemsnitsalder for verdens handelsflåde samt om statsstøtte. Her gav konferencen støtte til OECD-aftalen på værftsområdet, og Max Bæh-

ring, som er formand for IMF's skibsværftskomite, understregede, at det var afgørende at denne aftale blev ratificeret af den amerikanske kongres.

Stigende europæisk samarbejde - EMF

Alene på grund af EU-samarbejdet er det naturligt, at det europæiske faglige samarbejde spiller en stor rolle for CO-industri. I EMF, Europæisk Metalarbejder Føderation, gælder dette i særlig grad i forbindelse med den nordiske indsats for at styrke organisationen og dens arbejde, samt i forbindelse med at Hans Flugger, hidtidig sekretariatsleder i Dansk Metalarbejderforbund, på generalforsamlingen i Wien i 1995 blev valgt til generalsekretær. Ved samme anledning blev Tony Janssen, CCMB, Belgien, valgt som præsident. I 1996 blev Reinhardt Kühnmann, IG-Metall, Tyskland, valgt som vicegeneralsekretær.

Den almindelige styrkelse af EMF's arbejde har været en indsats, som er foregået på mange planer. Beslutningsorganerne er blevet styrket gennem en forenkling af repræsentationen i eksekutivkomiteen. Arbejdet på de enkelte områder er også søgt styrket, dels gennem oprettelse af nye strukturer eller gennem styrkelse af de eksisterende.

På overenskomstområdet er arbejdet blevet intensiveret gennem etableringen af en lille arbejdsgruppe, som gennem den nødvendige forberedelse og opfølgning sikrer, at diskussionerne på overenskomstudvalgets møder, samt på de store overenskomstkonferencer, hvoraf den seneste blev afviklet i oktober 1996, får et kvalitativt løft. Diskussionerne er ikke længere præget af landerapporter om indgåede kollektive overenskomster, men er i stedet karakteriseret af diskussioner om overenskomsttemaer, derun-

Hans Flugger, Danmark, t.v., og Tony Janssen, Belgien, valgtes i 1995 til henholdsvis generalsekretær og præsident for Europæisk Metalarbejder Føderation.

der orientering om forventede resultater og strategier for fremtidige forhandlinger. Derved forøges det gensidige informationsniveau, og arbejdet bliver et langt bedre redskab for det nationale overenskomstarbejde, end det har været tidligere.

Et af den nye generalsekretærs initiativer har også været at etablere industripolitikken som et samlet nyt arbejdsfelt for EMF. Herved samles og koordineres det arbejde, som tidligere fandt sted i de forskellige branchegrupper, og EMF stilles langt stærkere i forhold til sin lobbyindsats over for Kommissionen.

Endelig er der blevet etableret særlige strukturer for arbejdet med europæiske samarbejdsudvalg.

Samtidig med disse ændringer har EMF forøget kontingentet, således at sekretariatet i dag er langt bedre bemandet end

tidligere. På medlemsfronten har EMF udvidet sit medlemstal ved optagelse af en række nye organisationer, derunder Ingeniørforbundet i Danmark, IDA. EMF er med andre ord i den forløbne periode blevet et langt stærkere redskab i CO-industriens europæiske arbejde, end det tidligere var tilfældet.

Nordisk koordinering og initiativ - Nordisk Metal

I forbindelse med Sveriges og Finlands optagelse i EU er det blevet en stadig tydeligere tendens, at det nordiske samarbejde tjener til koordinering og som platform for nye initiativer fra Norden over for de øvrige internationale organisationer. Som det er beskrevet ovenfor har Norden spillet en betydelig rolle i forbindelse med strukturreformer og intensivering af arbejdet i EMF. Det samme er delvist tilfældet med IMF. Et vigtigt redskab i dette arbejde er de nordisk-tyske koordinationsmøder, som afholdes med mellemrum.

Ved siden af dette koordinationsarbejde gennemfører Nordisk Metal såvel kursusvirksomhed som en række arbejdsgrupper med temaer som love og aftaler, kvalifikationsudvikling samt arbejdsmiljø. Kurserne har dels været rent nordiske kurser, men der er også blevet gennemført en række kurser med bl.a. tysk, østrigsk og belgisk medvirken.

Arbejdsgrupperne gennemfører dels informationsudveksling, men også på dette område har den vigtigste opgave udviklet sig til at være at formulere initiativer, som kunne lægges op til EMF og IMF. Her bør især nævnes den kampagne for afskaffelse af asbest, som Nordisk Metal selv igangsatte i de nordiske lande i januar 1997, men som nu bliver en del af EMF's arbejde med miljøspørgsmål.

Når det drejer sig om bistanden til faglige

organisationer i andre lande, gennemfører Nordisk Metal en koordinering mellem organisationernes bistandsarbejde, så risikoen for overlappning undgås. I forhold til de baltiske lande har der været gennemført en speciel indsats, dels gennem koordinerede nationale aktiviteter i de enkelte lande, men også gennem nordiske fællesaktiviteter over for alle tre lande. Der har således i 1995 og 1997 været afholdt fælles nordisk/baltisk forum, hvor forskellige temaer af fælles interesse blev drøftet. Der har også i 1996 været afholdt fælles nordisk kursus for de baltiske lande.

På årsmødet i 1996 blev Nordisk Metal udvidet ved optagelsen af de nordiske funktionærorganisationer. Fra dansk side blev Ingeniørforbundet i Danmark, IDA, optaget, og Britt Vorgod Petersen fra IDA blev i den forbindelse valgt til næstformand for Nordisk Metal. Nordisk Metals generalsekretær har i hele perioden været Kaj Laxén, og formanden har været Per-Erik Lundh, begge fra Finland.

7

Samarbejdsformer, konsulent-tjeneste, A/S-indsats, Uddannelsesfonde og andre initiativer

Samarbejdsaftalen

Den 1. september 1994 overtog CO-industri opgaven fra LO med DA/LO Samarbejdsaftalen på industriens område. Industrien er det største område og udgør 2/3 af Samarbejdsaftalens område, svarende til 1.200 samarbejdsudvalg af i alt 1.700 samarbejdsudvalg på det private område. Til at løse denne opgave har Dansk Industri og CO-industri indgået en aftale om etablering af et Teknolog- og Samarbejdsudvalg med et sekretariat. Udvalget har fået navnet "TEKSAM", og sekretariatet hedder "Teksam-udvalgets sekretariat".

Teksamudvalgets medlemmer er pr. 1. marts 1997:

Fra Dansk Industri:

Direktør Peter Mikkelsen, formand

Underdirektør Niels Overgaard

Underdirektør Janne Albertsen

Direktør Sven Askær, Ledernes Hovedorganisation

Fra CO-industri:

Gruppeformand Willy Strube, næstformand

Forbundsformand Eske Pedersen, Teknisk Landsforbund

Næstformand Thorkild E. Jensen, Dansk Metalarbejderforbund

Organisationssekretær Verner Elgaard, CO-industri

I sekretariatet er:

Konsulent Marianne Lorentzen, Dansk

Industri, og konsulent Benny Jensen, CO-industri.

Teksamudvalget har til formål at følge den teknologiske udvikling og støtte oplysnings-, vejlednings- og udviklingsarbejde til fremme af samarbejdet i virksomhederne, herunder om anvendelse af ny teknologi i virksomhederne, og skal være organ for behandling af uoverensstemmelser i henhold til Samarbejdsaftalen.

Sekretariatet udfører de daglige opgaver for Teksamudvalget med vejledning og bistand til virksomheder om samarbejde og samarbejdsudvikling. Sekretariatet skal ligeledes forberede arbejdet i Teksamudvalget og udarbejde kvartalsvise rapporter over deres arbejde.

Samarbejdsopgaver i 1995

Nogle tal fra sekretariatets område:

Antal virksomhedsbesøg	52
Heraf virksomhedskonferencer	14
Antal sekretariatsmøder	30
(forberedelse og efterbehandling af Teksamudvalgsmøder og virksomhedsopgaver)	
Foredrag	15

Det gennemgående tema om samarbejde var begrundet i den store samarbejdsudvalgsundersøgelse, hvor alle formænd og næstformænd for samarbejdsudvalg på det private område fik mulighed for at deltage i undersøgelsen. 1.650 samarbejdsudvalg fik tilsendt spørgeskemaer. Svarprocenten blev på 53,6.

baggrund for konferencens tema, og 130 deltagere fra 45 samarbejdsudvalg deltog ved oplæg og debat om samarbejde i fremtiden. Artikelsamlingen og en rapport over konferencens konklusioner blev sendt til samarbejdsudvalgene. Medarbejderudvikling, "Det Udviklende Arbejde", inddragelse, uddannelse og trivsel er nøgleord for samarbejdsudvalgene.

Psykisk arbejdsmiljø

Psykisk arbejdsmiljø var det andet samarbejdsthema. Et udvalgsarbejde resulterede i en pjec om de psykosociale risikofaktorer: »Det handler om trivsel«. Teksam har udgivet og sendt pjecen til alle virksomheder med samarbejdsudvalg.

Af pjecen fremgår det at:

Psykisk arbejdsmiljø handler om trivsel på arbejdspladsen. Om at have det godt på jobbet og om at have et arbejde, man er glad for og som er interessant og udfordrende.

Psykisk arbejdsmiljø handler også om at have tilfredse medarbejdere og ledere, der kan lide deres arbejde og som ikke er bange for at tage fat, når det kniber.

Om at ledere og medarbejdere oplever nye udfordringer som muligheder i stedet for begrænsninger, og om at de udvikler sig i arbejdet.

Dansk Industri og CO-industri er enige om, at virksomheden og dens ansatte har en fælles interesse i et godt psykisk arbejdsmiljø. Vi er også enige om, at den bedste løsning på et psykisk arbejdsmiljøproblem skal findes hos de personer, der ofte selv er en del af problemet - ledelsen og de ansatte.

Derfor anbefaler vi, at virksomhederne i første omgang selv forsøger at løse problemer med psykisk arbejdsmiljø i samarbejdsudvalgene, men organisationerne kan støtte. Det sker med konsulentbistand, råd og vejledning.

Målet er, at virksomheden selv kan skabe en god udviklende arbejdsplads for den enkelte medarbejder og til gavn for virksomheden.

Etnisk ligestilling

I 1997 er samarbejdsthemaet Etnisk ligestilling.

Teksamudvalget har udgivet en folder og en plakat: "Vender du det blinde øje til?" Folderen og plakaten er sendt til alle virksomheder med samarbejdsudvalg og med en opfordring til at sætte etnisk ligestilling til debat i virksomheden, samt at samarbejdsudvalget udarbejder en personalepolitik, der fremmer etnisk ligestilling i virksomheden.

En arbejdsgruppe, der støtter Teksamudvalgets sekretariat i dette arbejde, er i gang med et større udredningsarbejde, der skal hjælpe samarbejdsudvalgene med at udarbejde personalepolitikker om etnisk ligestilling.

Den 6. juni 1997 kunne vi fejre 50 års dagen for den første Samarbejdsaftale i Danmark

90'ernes lønsystem

Der har i perioden været holdt ca. 250 konsulentmøder af forskellig art om 90'ernes lønsystem på virksomheder.

Det har været med baggrund i 90'ernes lønsystem og tilpasset den enkelte virksomheds forhold, herunder arbejdsopgaver og samarbejdsformer.

Der har i dagspressen været en del skrivi om anvendelse af mødebonus indeholdt i lønsystemer. Lad det være sagt, at hverken CO's el. DI's lønkonsulenter går ind for dette.

Det offentlige arbejdsmarked viser nu stor interesse for 90'ernes lønsystem.

Dette vil være til gavn for arbejde på det offentlige område, der nu kan kvalificeres med objektive parametre.

Angiv hvilke af nedenstående opgaver samarbejdsudvalget efter din mening bør beskæftige sig med i fremtiden:	Gennemsnit-%	A-side %	B-side %
Arbejdstilfredshed	76	71	82
Ledelse og samarbejde	74	64	84
Medarbejderudvikling	71	67	75
Personalepolitik	71	59	83
Uddannelsesforhold	66	60	73
Samarbejdsudvikling	64	63	66
Kvalitet i produktionen	54	56	52
Velfærdsforhold	49	45	52
Virksomhedskultur	46	53	39
Ny teknologi	40	35	46
Værdier og normer	40	44	36
Produktivitet	34	40	28
Psykosocialt arbejdsmiljø	32	25	39
Arbejdsorganisering	31	22	41
Ligebehandling	29	21	37
Konkurrenceforhold	28	25	31

Ifølge undersøgelsen har samarbejdet det godt på virksomhederne, og samarbejdsudvalgene fungerer i det store og hele til parternes tilfredshed. Det gælder områder som information, samarbejdsudvalgets arbejdsform og arten af opgaver.

Et paradoks er dog, at 70% af de adspurgte angiver, at de ikke oplever problemer omkring samarbejdet i samarbejdsudvalget, men 2/3 mener, at samarbejdsudvalget for det meste bliver anvendt til orientering, og 77% mener, at Samarbejdsaftalen ikke udnyttes i tilstrækkelig grad.

Om samarbejdsudvalgets fremtidige opgaver siges følgende: Se skema.

Samarbejdsudvalget bliver i fremtiden tilagt stor betydning for udvikling af virksomheden og de ansatte.

Undersøgelsens resultater blev udgivet i en rapport og sendt til alle virksomheder

med samarbejdsudvalg. Rapporten medførte, at sekretariatet fik en række henvendelser fra samarbejdsudvalgene om bistand til udvikling af samarbejdet.

Samarbejdsopgaver i 1996

Nogle tal fra sekretariatet:

Antal virksomhedsbesøg	61
Heraf virksomhedskonferencer	15
Antal sekretariatsmøder	51
(forberedelse og efterbehandling af Teksamudvalgsmøder og virksomhedsopgaver samt opgaver ved projekter)	

To temaer om samarbejde i 1996 var: Samarbejdsudvikling som det ene team, blev startet op med at TEKSAM inviterede industriens 1.200 samarbejdsudvalg til en konference om:

Visioner om samarbejde i fremtiden

En artikelsamling om dette emne var

Organisationerne mener ...

- ... at alle skal have lige muligheder på arbejdsmarkedet.
- ... at ansættelse af medarbejdere skal ske på baggrund af deres kvalifikationer.
- ... at det handler om holdninger.

Holdninger kan bygge på erfaring og fakta, men de kan også bygge på fordomme. Når talen falder på etniske forskelle i medarbejdergrupper på virksomheden, er den ofte præget af holdninger. For at give emnet en saglig behandling er det vigtigt at afdekke, hvad holdningerne bygger på.

T · E · K · S · A · M

Center for Etniske Studier
Industriens Institut Danmark

DANSK INDUSTRI

„Se folk i øinene - før du dømmer dem“ er titlen på TEKSAM-kampagnen for etnisk ligestilling.

Der er i januar måned 1997 nedsat et udvalg mellem CO og DI med henblik på, at 90'ernes lønsystem kommer på CD-rom, således at den enkelte tillidsmand kan lave konsekvensberegning på forskellige lønoplæg.

SUM-markedsføring

Angående SUM (Strategisk Uddannelse af Medarbejdere) har der været holdt 10 virksomhedsinformationsmøder med 230 deltagere fordelt på godt 100 virksomheder.

Konsulenterne har gennemført direct mailkampagne og er stadig i opfølgingsprocessen. Der er lavet en foreløbig status for 35 SUM-konsulenter. De har udsendt materiale til 1600 virksomheder, 600 er blevet kontaktet telefonisk, og der er gennemført 200 besøg, hvilket har resulteret i 60 køb af det let overskuelige materiale, SUM Express. Kampagnen fortsætter, idet mange konsulenter stadig er i gang med virksomhedsopfølgningen.

A/S-indsatsen

Som skrevet så mange gange før trådte reglerne om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i kraft den 1. januar 1974.

I mange år har LO's erhvervs- og internationale afdeling stået for serviceringen af de lønmodtagere, som enten havde spørgsmål i forbindelse med deres hverv, som medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, eller som ønskede at få igangsat den grundlæggende afstemning vedrørende igangsætningen af ordningen. Fra 1. maj 1995 har CO-industri overtaget denne opgave. Det skete i forbindelse med den nye arbejdsdeling mellem LO og kartellerne. I dag er det altså CO-industri, der har opgaven at hjælpe de lønmodtagere på industriens område,

som måtte have spørgsmål, der relaterer sig til medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer.

Til at løfte denne opgave er dannet et team, bestående af: Jesper Kragh-Sørensen, som er daglig ansvarlig og i denne forbindelse har koordineringsopgaven blandt de involverede, Dines Schmidt Nielsen, som er cheføkonom i Dansk Metalarbejderforbund og rådgiver i spørgsmål vedrørende den enkelte virksomheds økonomiske forhold, Peter

CO forsøger at få flere arbejdspladser til at benytte sig af retten til at vælge medarbejderrepræsentanter til selskabsbestyrelserne.

Rimfort, faglig sekretær i CO-industri, der inddrages i forhold med relation til funktionærområdet, og Benny Jensen, der er samarbejdskonsulent i CO-industri.

Kampagne og analyser

Udover den daglige service af de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer m.v. har CO-industri iværksat en kampagne med det mål at få hvervet flere interesserede til udførelsen af jobbet i bestyrelseslokalet. Et stykke arbejde, der er helt nødvendigt, da den indsigt der opnås via dette ikke kan hentes andre steder. Skridtet til igangsættelsen af kampagnen blev taget på baggrund af analyse, foretaget af CO-industri, som viste, at der alene er medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i 1/3 af de virksomheder, hvor ordningen rent faktisk kan etableres. I forbindelse med udførelsen af den mere praktiske side af denne opgave har CO-industri indgået en aftale med AOF, der betyder, at Helge Larsen står for den udførende del. Helge Larsen er tidligere tillidsmand fra B&W Skibsværft og har i denne egenskab også siddet i værftets bestyrelse, også under værftets lukning. CO-industri har udstrakt analysearbejdet til amtsniveau. Det er med henblik på at få belyst ordningens gennemslagskraft i hvert enkelt amt.

Branchesikkerhedsråd 1

Branchesikkerhedsrådet for Jernindustrien (BSR 1) har udsendt i alt 43 vejledninger og 5 informationspjecer.

Siden 1994 er 6 vejledninger ophævet og der er udsendt følgende nye vejledninger:

- vejledning om arbejde med særligt forurened køretøjer (maj 1994)
- vejledning om åndedrætsværn (marts 1994)

- vejledning om TIG-, MIG- og MAG-svejsning (januar 1995)
- vejledning om rensning af støbegods (februar 1995)
- vejledning om fremstilling og sværtning af kærner på støberier (oktober 1995)
- vejledning om jobudvikling og ensidigt gentaget arbejde (december 1996)
- vejledning om arbejdspladsvurdering (april 1996)
- vejledning om støbning på støberier (oktober 1996)

BSR 1 har endvidere i samme periode revideret følgende vejledninger:

- vejledning om udvidet BST-pligt i jernindustrien (december 1995)
- vejledning om bremseprøvestande (december 1995)
- vejledning om CO₂-slukningsanlæg i skibe (december 1995)
- vejledning om stiger på skibsværfter (december 1995)
- vejledning om strømforsyning i snævrerum på skibsværfter (december 1995)
- vejledning om trykprøvning af rør på skibsværfter (december 1995)
- vejledning om vinkelslibere (februar 1996)

I 1997 forventes udsendt

- vejledning om monotont arbejde
- vejledning om rustbeskyttelse i autobranchen
- vejledning om sandbehandling, udsugning og opformning på støberier

Samtlige BSR 1-vejledninger i den forløbne periode er også udsendt på en diskette, som forventes revideret i 1997.

I dette projekt indgår en revision af samtlige vejledninger, som vil blive opdateret på baggrund af en række nye bekendtgørelser samt ændrede forudsætninger i øvrigt.

BSR 1's arbejdsform og indhold i vejled-

ningerne har ikke ændret sig væsentligt i beretningsperioden. Langt de fleste vejledninger er blevet til på initiativ fra arbejdersiden. Vejledningerne angiver niveau og god praksis, som parterne ønsker skal være til stede på virksomhederne. Vejledningerne anvendes af Arbejdstilsynet på lige fod med AT-meddelelser. Alle vejledninger, som behandler emner, som også kan give problemer med det ydre miljø, indeholder afsnit herom. Dette sker i samarbejde med Miljøstyrelsen.

Som noget nyt har BSR 1 (jernindustrien), BSR 5 (almen industri) og BSR 9 (nærings- og nydelsesmiddelindustri) udarbejdet en fælles vejledning om monotont arbejde. Teksten er identisk, bortset fra branchespecifikke afsnit. Vejledningerne vil blive udsendt i de respektive rådss layout. Dette samarbejde forventes fortsat og udbygget.

BSR 1 deltager i planlægning og koordinering af Arbejdstilsynets kampanjer om jernindustrien. Af særlig interesse har Arbejdstilsynets kampanje for skibsværfter og for autobranschen været.

Endvidere kommenterer BSR 1 sager, som forelægges af Arbejdstilsynet enten direkte eller på de kvartalsvis afholdte møder.

CO-industri og Dansk Industris uddannelsesfonde

Med det formål at fremme og udvikle uddannelser og uddannelsesniveauer inden for dansk industri har CO-industri og Dansk Industri etableret 2 uddannelsesfonde:

Industriens Uddannelsesfond etableret i 1993 og Funktionæroverenskomstens Uddannelsesfond etableret i 1995. Industriens Uddannelsesfond har reelt udgangspunkt i jernoverenskomsten, men

blev ved overenskomstsammenlægningen med Industrifagsoverenskomsten i 1993 til "Industriens Uddannelsesfond". Fondene finansieres ved, at virksomhederne indbetaler et beløb pr. medarbejder pr. time. Administrationen foregår i sekretariatet fælles mellem CO-industri og Dansk Industri. Målene for fondene opfyldes ved forskellige initiativer, som nærmere er beskrevet i overenskomstens bestemmelser vedrørende uddannelsesfondene.

Uddannelsesfondene mellem CO-industri og Dansk Industri er til stor gavn for såvel virksomhederne, de ansatte og organisationerne. Der bliver årligt bevilget et tocifret millionbeløb til forskellige udviklingsopgaver, f.eks. til de faglige udvalg og til efteruddannelsesudvalgene med tilknytning til CO-industri's medlemsforbund.

Som en af de meget positive ting skal nævnes udarbejdelsen af vejledningsmateriale til folkeskoler, gymnasier og efterskoler. Dette materiale indeholder vejledermappe og en CD-rom, der præsenterer alle industriens uddannelser for både håndværk, handel og kontor og teknikeruddannelser.

Materialet har til hensigt dels at levere grundlaget for en god vejledning af de unge mennesker, og sideløbende hermed er det hensigten, at materialet skal være medvirkende til en øget interesse for specielt erhvervsuddannelserne.

Bevillinger besluttet af fondenes bestyrelser efter ansøgning til fondenes sekretariat.

Ved beretningsperiodens afslutning var fondsbestyrelserne sammensat således:

Industriens Uddannelsesfond:

CO-industri:

Max Bæhring (næstformand), DM

Willy Strube, SID
Lillian Knudsen, KAD
Erik Andersson, DEF

Jørgen Hansen, DI
Svend Askær, Ledernes Hoved-
organisation

Dansk Industri:
G. Albrechtsen (formand), NKT
Peter Mikkelsen, DI

Sekretariat:
Verner Elgaard, CO-industri
Henning Engelhardt, DI

Funktionæroverenskomstens Uddannelsesfond:

CO-industri:
Eske Pedersen (formand), TL
Jens Pors, HK/Industri
Thorkild E. Jensen, DM
Verner Elgaard, CO-industri

Dansk Industri:
Johs. Jacobsen (næstformand), Terma
Elektronik
John Brødegård, Danfoss
Peter Mikkelsen, DI
Peter Schlütter, DI

Sekretariat:
Peter Rimfort, CO-industri
Henning Engelhardt, DI

Med arbejdernes egne ord og billeder

Fra landbrugssamfund til industrisamfund til informations- og fritidssamfund. Udviklingen sætter dybe spor, ikke mindst i lønmodtagernes hverdagsliv. De ændringer satte Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, Arbejdermuseet og Nationalmuseet sig i 1994 for at ville have beskrevet gennem indsamling af erindringer fra arbejdere, primært i jern- og metalindustrien.

I første omgang skete det i samarbejde med Specialarbejderforbundet, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Metalarbejderforbund. Forbundenes engagement blev senere overdraget til CO-industri.

Efterlysningen af skrivekyndige arbejdere gav som resultat, at 125 mennesker skrev og indleverede erindringer fra deres liv. Alle bidragene bliver opbevaret på de nævnte institutioner, men 19 af dem blev udvalgt og nænsomt redigeret af cand. mag. Inge Marott Post, så de kun-

»Vores liv - 19 personlige beretninger om liv og arbejde i industrisamfundet« giver et både levende og nærværende indblik i de seneste årtiers samfundsudvikling.

ne udgives i bogform. "Vores liv", med undertitlen "19 personlige beretninger om liv og arbejde i industrisamfundet" hedder bogen, som udkom i slutningen af 1996. De personlige beretninger er her krydret med fotos fra bidragsdernes egne fotoalbum.

I udvælgelsen af bidrag er lagt vægt på at sikre en geografisk, faglig og aldersmæssig spredning såvel som en nogenlunde ligelig fordeling på køn. Herigenem gives et levende og læseværdigt strejftog gennem de seneste arbejdergenerationers liv og arbejde i industrisamfundet.

Udvalgte publikationer

Titel	Udgivet af	Evt. pris
Industriens Overenskomst 95	CO-DI	13,00
Industriens Organisationsaftaler 95 tillæg til industriens OK & Industriens Funktionær OK	CO-DI	7,00
Industriens Overenskomst 95 Funktionærlignende ansættelse Bilag 5 m.kommentarer udarb.CO-i	CO-DI	7,00
Funktionær-Overenskomst 95 for tekniske og administrative funktionærer	CO-DI	4,00
90'ernes Lønssystem Kvalifikation- og Resultatløn	CO-DI	25,00
90'ernes Lønssystem Analyse af 14 virksomheder	CO-DI	35,00
90'ernes Lønssystem Virksomhedseksempel Plus Pack	CO-DI	10,00
Innovation, forskning og teknologisk udvikling	CO-DI	
På banen for 330.000 lønmodtagere	CO	
Intern udvikling - en løsning til håndtering af løbende forandringer	CO-DI	
Koncernfagligt samarbejde - et europæisk gennembrud	CO	
SUM, Skræddersyet uddannelsesplanlægning til store og små virksomheder	CO-DI	10,00
Visioner om samarbejde i fremtiden / Syv forskellige danskere bud, Teksam.	CO-DI	
ESU-håndbogen. En gennemgang af regler og procedurer omkring oprettelsen af Europæiske Samarbejdes Udvalg... CO		198,00
Det handler om trivsel. Hvordan virksomheden kan behandle spørgsmål om psykisk arbejdsmiljø, Teksam	CO-DI	
På vej mod en stærkere Hovedstad. Industriens konference den 2. maj 96	CO-DI	
Forandring i virksomheder. Håndbog for TR	CO-DI	55,00
Vores liv. 19 personlige beretninger om liv og arbejde i industrisamfundet	CO	65,00
Etnisk ligestilling. Plakat + folder. Teksam	CO-DI	
Mål og midler i en aktiv erhvervspolitik.	CO	
Hvor kommer pengene fra?	CO	
90'ernes lønssystem Virksomhedseksempel JYDSK GLAS	CO-DI	10,00
Rapport over brancheanalyse over Møbelindustrien	CO	

Priserne er eksklusiv forsendelsesgebyr. Bestilling foretages hos Industriens Forlag tlf. 33 63 80 50.

8

Faglige voldgifter/ Afskedigelsesnævnet

I beretningsperioden har CO-industri for medlemsskaberne - eller Dansk Industri for virksomhederne - begæret 73 sager til afgørelse ved en faglig voldgift. Ingen sager er bragt til afgørelse i Afskedigelsesnævnet.

Ud af de 73 begærede faglige voldgifter blev der forud for voldgiften i 55 af sagerne begæret eller aftalt et forhandlingsmøde i sidste forsøg på at løse sagen uden en kendelse.

På de 55 forhandlingsmøder lykkedes det parterne at løse 31 sager. Ud fra disse tal fremgår værdien af forhandlingsmøder således tydeligt. Der har således i perioden været ført 42 sager frem til en afgørelse ved en faglig voldgift, hvilket er en svag stigning i forhold til beretningsperioden 1991-1994, hvor det samlede antal var 39 sager.

Ud af de 42 sager er 35 indbragt af CO-industri og 7 af Dansk Industri. 16 sager er vundet - 18 sager er tabt - 2 sager er delvis vundet - 5 sager blev løst ved indgåelse af forlig og 1 sag blev trukket tilbage.

Da mange af afgørelserne ud over den aktuelle sag kan have betydning, gengives de derfor kort i beretningen.

De ud for sagen anførte FV-numre skal oplyses ved en rekvirering af hele kendelsen i CO-industri sekretariat.

Det samme nummer vil fremgå i CO-industri overenskomstbase i fortolkningsafsnittet ud for det enkelte paragrafnummer, hvor den faglige voldgift udspringer.

Firma: A. Espersen A/S, Rønne.

(Fiskeindustri)

Dato: 4. januar 1994.

Sag: FV 1040.

Baggrund for sagen var en uoverensstemmelse om, hvorvidt den særlige hjemsendelsesret i tilfælde af råvaremangel, som er gældende inden for fiskeindustrien, også gælder i situationer, hvor arbejdet udføres som holddriftsarbej-

de i henhold til den mellem hovedorganisationerne aftalte fællesordning for arbejde i holddrift, eller om Holddriftsaftalens regler om afbrydelse af holddrift i sådanne tilfælde skal iagttages.

Sagen havde været behandlet ved et holddriftsfællesmøde og senere ved et møde i hovedorganisationernes holddriftsudvalg, hvor der ikke kunne opnås enighed.

Til støtte for påstanden anførte CO-industri: Dansk Industri skal på vegne af deres medlemsvirksomhed A. Espersen A/S, Rønne, tilpiges at anerkende, at der ikke i Holddriftsaftalen er hjemmel til hjemsendelse i forbindelse med mangel uden at iagttage Holddriftsaftalens regler om afbrydelse af holddrift.

Dansk Industri hævdede: At virksomheden er omfattet af Industriens Overenskomst, der i bilag 1 til overenskomsten fastsætter, at hovedorganisationernes aftale om fællesordning for arbejde i holddrift er gældende. Af overenskomstens § 9, der indeholder bestemmelserne om den normale arbejdstid, fremgår bl.a. at overenskomsten åbner mulighed for at lægge arbejdstiden med varierende ugentlige arbejdstider og at arbejde på flextid, men at disse muligheder dog ikke er gældende inden for bl.a. fiskeindustrien, hvor der er adgang til at hjemsende medarbejderne i tilfælde af råvaremangel.

Opmanden udtalte: Den almindelige adgang til hjemsendelse i tilfælde af råvaremangel, som ubestridt er gældende inden for fiskeindustrien indebærer, at arbejdsgiveren uden iagttagelse af de overenskomstmæssige opsigelsesvarsler kan "suspendere" arbejdsforholdet midlertidigt alene med forpligtelse til at lade arbejdsforholdet fortsætte, når grunden til hjemsendelsen ikke længere er til stede.

I tilfælde, hvor arbejdet er tilrettelagt i overensstemmelse med overenskomstens arbejdstidsbestemmelser, herunder bestemmelserne om forskudt arbejdstid, er hjemsendelsesadgangen i tilfælde af råvaremangel ikke knyttet til andre betingelser.

Hvis arbejdet derimod med hjemmel i fællesordningen for arbejde i holddrift - der efter bilag 1 til overenskomsten er gældende mellem parterne - tilrettelægges efter en fast turnusplan, må der efter opmandens opfattelse tages hensyn til, om fællesordningen indeholder specielle bestemmelser gældende for den situation, at arbejdet må afbrydes midlertidigt som følge af råvaremangel.

Efter fællesordningens § 2, stk. 1, med tilhørende kommentar kan turnusplanen "suspenderes", det vil sige afbrydes midlertidigt bl.a. på grund af mangel under forudsætning af, at turnusplanen genoptages, når de forhold, der var årsag til afbrydelsen, ikke længere er til stede.

Fællesordningen indeholder således en speciel bestemmelse gældende for situationer, der efter kommentarens beskrivelse ganske svarer til den almindelige hjemsendelsessituation. Bestemmelsen må derfor være afgørende for hjemsendelsesadgangen, når arbejdet udføres i holddrift efter en fast turnusplan.

Der gives herefter klagerne medhold i den nedlagte påstand, således at hjemsendelse i disse situationer kun kan ske med iagttagelse af fællesordningens regler om afbrydelse af holddrift. Kendelse: De indklagede skal anerkende, at der ikke i Holddriftsaftalen er hjemmel til hjemsendelse i forbindelse med mangel, uden at iagttage Holddriftsaftalens regler om afbrydelse af holddrift.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Palle Kjøl.

Firma: Stenhøj Maskinfabrik A/S, Barrit.
Dato: 2. marts 1994.
Sag: FV 1041.

Baggrunden for sagen var en uoverensstemmelse i forbindelse med virksomhedens opsigelse af forbundets medlem Linda Hansen, som efter klagerens opfattelse var blevet opsagt i strid med overenskomstens § 25, stk. 7, hvorefter opsigelse ikke kan ske i en periode, hvor medarbejderen er uarbejdsdygtig på grund af dokumenteret sygdom.

Sagen blev behandlet på et timandsmøde den 25. januar 1993 og på et fællesmøde den 16. marts 1993, uden at der kunne opnås enighed. Til støtte for påstanden anførte CO-industri: Dansk Industri skal på vegne af deres medlemsvirksomhed Stenhøj Maskinfabrik A/S, Barrit, til-

pligtes at anerkende, at opsigelsen af Linda Hansen er overenskomststridig og at der udbetales en efter den faglige voldgifts skøn fastsat erstatning samt opsigelsesvarsel på 21 dage. Opsigelsen er sket i strid med overenskomstens § 25, stk. 7, fordi den efter opsigelsesskrivelsens datering er givet Linda Hansen på et tidspunkt, hvor hun - ubestridt - var uarbejdsdygtig på grund af dokumenteret sygdom. I overensstemmelse med normal praksis burde der derfor være givet hende en ny opsigelse med nyt varsel. Hun har derfor krav på erstatning.

Dansk Industri hævdede: At Linda Hansens opsigelsesskrivelse vel er dateret den 5. november 1992, men at hun først fik den overgivet den 9. november 1992, da hun efter endt sygdom mødte på arbejde igen. Hun er således ikke blevet opsagt under sin sygdom, men først efter at være rask og atter arbejdsdygtig. Ved timandsmødet erkendte man, at hun havde krav på en dags ekstra varsel, som senere er blevet efterbetalt.

Opmanden udtalte: Uanset at også opsigelsesskrivelsen til Linda Hansen var dateret den 5. november 1992, må det i overensstemmelse med det af de indklagede anførte lægges til grund, at opsigelsen i realiteten først skete, da hun efter endt sygdom genoptog sit arbejde den 9. november 1992 og fik opsigelsesskrivelsen

overrakt af sin værkerfører. Den forkerte datering af opsigelsesskrivelsen kan ikke i sig selv bevirke, at opsigelsen tilsidesættes som ugyldig, men kan alene medføre erstatning for manglende varsel efter overenskomstens § 25, stk. 10.

Kendelse: Den indklagede virksomhed Stenløj Maskinfabrik A/S, Barrit, frifindes.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Palle Kiil.

Firma: Dantap A/S, Dalby.
Dato: 10. marts 1994.
Sag: FV 1042.

Baggrund for sagen var en uoverensstemmelse om, hvorvidt medarbejderne har krav på at få forøget deres timelønninger med kr. 1,65 pr. 1. marts 1994.

Uoverensstemmelsen er ikke blevet løst ved forhandlinger, men på et organisationsmøde den 22. november 1993 enedes men om at lade den afgøre af en faglig voldgift.

Virksomheden var gennem en årrække enkeltstående medlem af DA og havde indgået en lokalaftale med medlemmer af Specialarbejderforbundet og Kvindeligt Arbejderforbund om løn og arbejdsforhold. Denne lokalaftale var en normallønsoverenskomst, som i store træk fulgte CO-overenskomsten. Den 8. januar 1993 meddelte Dansk Industri, at virksomheden nu var indmeldt i Dansk Industri. Virkningen af en sådan indmeldelse er beskrevet i CO-overenskomstens § 8, vedrørende nyoptagne virksomheder og tilpasningsforhandlinger af lokalaftaler.

Den 28. januar 1993 blev der afholdt en tilpasningsforhandling, men enighed kunne ikke opnås, muligvis fordi man ville afvente udfaldet af de forestående overenskomstfornyelser.

I det vedtagne mæglingsforslag af den 27. marts 1993 er det bestemt, at normallønssatsen i normallønsoverenskomster skal forøges med kr. 1,25 pr. time pr. 1. marts 1993 og med kr. 1,65 pr. time pr. 1. marts 1994.

Der havde efterfølgende været lokale forhandlinger på virksomheden den 1. juli 1993, hvor der ikke kunne opnås enighed. Den 5. juli fremsendte Specialarbejderforbundet og Kvindeligt Arbejderforbund 1. strejkevarsel mod Dantap A/S, idet man henviste til, at overenskomstforhandlingerne om fornyelse af lokaloverenskomsten var endt uden enighed.

DA protesterede mod strejkevarslets lovlighed og begærede fællesmøde i sagen.

På fællesmødet den 13. juli 1993 fremkom følgende resultat uden præjudice til løsning af den konkrete sag: Ved virksomhedens indmeldelse i Dansk Industri omfattedes arbejderne af CO-overenskomsten, jf. overenskomstens § 8. Indtil overenskomstforhandlingerne er afsluttet, fortsætter arbejderne på hidtidige vilkår, idet dog de ændringer, der pr. 1. marts 1993 følger det vedtagne mæglingsforslags fællesbestemmelser, skal være gældende. Forbundene tilbagekaldte de fremsatte strejkevarsler. Inden udgangen af september 1993 optages der tilpasningsforhandlinger til CO-overenskomsten. Tilpasningsforhandlingerne afholdtes den 20. september 1993, hvor der blev tilpasset forskellige lokalaftaler.

Der kunne imidlertid ikke opnås enighed om fortolkningen af fællesmødereferat af den 13. juli 1993, hvor der dog var enighed om, at dette behandles snarest ved faglig voldgift.

Til støtte for påstanden anførte CO-industri, at Dansk Industri for medlemsvirksomheden Dantap A/S skal anerkende, at virksomheden pr. 1. marts 1994 skal regulere medarbejdernes timelønninger med kr. 1,65 ifølge mæglingsforslaget af 27. marts 1993. Påstanden indebærer at medarbejderne ikke er omfattet af løfteparagrafen i overenskomsten mellem forbundene og Dansk Industri i indeværende overenskomstperiode.

Dansk Industri hævdede: At Dantap fra indmeldelsestidspunktet blev omfattet af CO/DI-overenskomsten, jf. dennes § 8, og samtidig ophørte det oprindelige overenskomstforhold, idet den blev til lokalaftale under CO/DI-overenskomsten, som snarest muligt skulle tilpasses CO/DI-overenskomstens bestemmelser.

Ved overenskomstfornyelsen den 1. marts 1993 var CO/DI-overenskomsten gældende for Dantap A/S, og der består således ingen normallønsoverenskomst.

Opmanden udtaler: Der er ikke i de fremkomne oplysninger grundlag for at fastslå, at Dantap A/S har lovet medarbejderne, at lokaloverenskomstens lønbestemmelser skulle være gældende helt til den 1. marts 1995, og der er ikke i fællesmødereferatet anført noget sådant.

Efter CO/DI-overenskomstens § 8 var dens bestemmelser gældende fra indmeldelsestiden, men medarbejderne blev i overensstemmelse med sædvanlig praksis aflønnet efter den tidligere lokaloverenskomst, indtil tilpasningsforhandlinger var afsluttet. På fællesmødet den 13.

juli 1993 blev dette bekræftet, og det blev endvidere uden præjudice til løsning af den konkrete sag aftalt, at medarbejderne fra den 1. marts 1993 skulle have mæglingstorslagets forhøjelse af timelønnen på kr. 1,25. Denne aftale afgjorde spørgsmålet om lønforhøjelser i det første overenskomstår. Fællesmødereferatet udtaler intet om lønforhøjelser i det andet overenskomstår, men fastslår, at tilpasningsforhandlinger skulle optages inden udgangen af september måned 1993. Man måtte derfor regne med, at disse forhandlinger ville være afsluttet inden den 1. marts 1994, og at lønspørgsmål derefter skulle afgøres efter CO/DI-overenskomstens regler.

Opmanden kan ikke give forbundene medhold i, at den tidligere lokaloverenskomst blev fornyet frem til den 1. marts 1995 ved mæglingstorslaget. Pr. 1. marts 1993 var CO/DI-overenskomstens gældende mellem parterne, jf. dennes § 8, omend med pligt til at gennemføre tilpasningsforhandlinger.

Det er således opmandens opfattelse, at lønregulering i det andet overenskomstår - 1. marts 1994 - 1995 - skal ske efter CO/DI-overenskomstens regler, og at medarbejderne hos Dantap A/S ikke har krav på en timelønsforhøjelse pr. 1. marts 1994 på kr. 1,65. Der afsiges herefter sådan:

Kendelse: Dansk Industri for Dantap A/S frifindes i denne sag.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Erik Bjerregaard.

Firma: Calbar Contracting International A/S.
Dato: 21. marts 1994.
Sag: FV 1043.

Baggrund for sagen var en uoverensstemmelse om, hvorvidt indklagede virksomhed havde været berettiget til at foretage træk i klageren Tom Christiansens løn i anledning af, at denne ikke tilbageleverede noget værktøj ved fratrædelsen fra en arbejdsplads i Norge.

Årsagen var, at medlemmet kvitterede for udlånt værktøj, jf. ansættelsesaftalens punkt 19. Da han på et tidspunkt skulle på weekend, havde han justeret nogle rør, så de var klar til svejsning, og da andre kolleger skulle afløse ham, anvendte de samme værktøj, hvilket han også orienterede formanden om. Da det ikke senere lykkedes at få det lånte værktøj tilbage, blev der

udtærdiget en tabs- og skadesanmeldelse, som blev underskrevet af formanden og derefter afleveret i værktøjsudleveringen.

CO-industri protesterede mod løntrækket, og den 14. januar 1993 blev der afholdt mæglingsmøde og den 12. juli 1993 blev der afholdt organisationsmøde, uden at der kunne opnås enighed. Til støtte for påstanden anførte CO-industri: Indklagede Dansk Industri skal på vegne af deres medlemsvirksomhed Calbar Contracting International A/S (CCI) tilpligtes at betale Tom Christiansen kr. 4.237,75 med sædvanlig procesrente fra den 18. november 1992, subsidiært fra den 14. januar 1993 og mest subsidiært fra anlæggelsen af denne voldgiftssag den 27. januar 1994.

Opmanden udtalte: I hele ansættelsesperioden var Tom Christiansen udlånt til Kværner Bruk, der udleverede værktøjet til ham. Som sagen er oplyst, kan det endvidere ikke afvises, at Tom Christiansen, som han har forklaret, fik besked af formanden om at lade værktøjet benytte af de kolleger, der afløste ham.

Under disse omstændigheder finder jeg, at Tom Christiansen har haft rimelig grund til at gå ud fra, at han efter aftale med formanden ved at udfylde tabs- og skadesanmeldelse, få den underskrevet af formanden og aflevere den til virksomhedens værktøjsudlevering har benyttet den rigtige fremgangsmåde med henblik på at undgå modregning for manglende værktøj. Indklagede må således bære risikoen for, at Tom Christiansen ikke straks af formanden blev orienteret nærmere om, hvorvidt mulige misforståelser kunne være blevet afklaret inden løntrækket.

Indklagede har på denne baggrund ikke været berettiget til at foretage en så indgribende foranstaltning som løntilbageholdelse og klagerens påstand tages derfor til følge, dog således at rente først tillægges fra den 14. januar 1993, da mæglingsmødet blev afholdt.

Kendelse: Indklagede Calbar Contracting International A/S skal inden 14 dage fra denne kendelses afsigelse betale 4.237,75 til Tom Christiansen.

Klager: Blik- og Rørarbejderforbundet.
Opmand: Per Sørensen.

Firma: Dameca A/S.
Dato: 22. marts 1994.
Sag: FV 1044.

Baggrund for sagen var fortolkning af gennemløbstid i forbindelse med en bonusaftale. CO-Industri nedlagde påstand om, at indklagede Dameca A/S skal anerkende, at der ved begrebet "gennemløbstid" i bonusaftale af 1. april 1992 skal forstås den gennemsnitlige tid der forbruges på at producere et apparat ud af en ordre på x antal apparater.

Dansk Industri for medlemsvirksomheden påstod frifindelse og gjorde gældende, at "gennemløbstid" skal forstås som antallet af uger fra endelig indskrivning af en ordre, indtil denne er færdigpakket og klar til forsendelse, uanset variationer i ordrestørrelse.

Efter forhandlingen blev parterne enige om, at tvisten forligsmæssigt løses således: Dameca A/S skal efterbetale følgende beløb til medarbejderne: For perioden fra 1. maj 1992 til den 30. april 1993, kr. 0,25 i timen, og fra 1. maj 1993 til den 17. marts 1994, kr. 1,50 i timen. Parterne er enige om, at bonusaftalen af 1. april 1992 fortsat gælder og at indklagedes definition af "gennemløbstid" - som det fremgår af påstanden - lægges til grund.

Klager hæver sagen for Arbejdsretten.

Ovenstående forlig blev tiltrådt.

Klager: Dansk Metalarbejderforbund og Specialarbejderforbundet.
Opmand: Per Sørensen.

Sag: FV 1045 er trukket tilbage.

Firma: Royal Greenland Seafod A/S,
Glyngøre.
Dato: 8. juni 1994.
Sag: FV 1046.

Sagen var en uoverensstemmelse om, hvorvidt medarbejdere, der arbejder fast på aftenhold efter overenskomstens bestemmelser om forskudt arbejdstid, har krav på forskudttidstillægget også under deltagelse i virksomhedsbestemte kurser, der afholdes i den normale daglige arbejdstid.

CO-Industri nedlagde følgende påstande:

1. Virksomheden tilpligtes at anerkende, at ansatte, som arbejder uden for normal daglig

arbejdstid, ved deltagelse i virksomhedsbestemte kursus- og uddannelsesforløb har krav på betaling af deres normale løn inklusive tillæg for arbejde uden for normal daglig arbejdstid.

2. Virksomheden tilpligtes herudover at efterregulere lønnen for lønmodtagere, der har deltaget i de i denne sag omhandlede kurser uden at være aflønnet i overensstemmelse hermed.

Dansk Industri påstod frifindelse for virksomheden, fordi kurserne blev afholdt i den daglige normale arbejdstid og at deltagelsen var frivillig, og da medarbejdere på aftenholdet ikke er fast ansat på dette hold, kunne virksomheden derfor uden varsel have overflyttet dem til dagholdet. Opmanden udtalte: I virksomhedens opslag af den 19. februar 1993 er anført, at kursusedtagere vil få udbetalt "deres personlige timeløn" under kursusforløbet. Efter almindelig sprogbrug omfatter dette udtryk ikke de tillæg til timelønnen, der - som tillægget er for den i overenskomstens § 13 hjemlede betaling for arbejde på forskudt arbejdstid - ydes som ulempe- eller genetillæg. Afgørende for, om klageren på trods af dette udgangspunkt kan få medhold i de nedlagte påstande, må derfor blive, om der i den konkrete sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, som gør klagerens krav berettiget. Ved afgørelsen heraf lægger opmanden vægt på, at deltagelse i det omhandlede kursus, hvis afholdelse helt overvejende var i virksomhedens interesse, nok var frivillig, men for medarbejderne naturligt har måttet fremstå som en pligt, at medarbejderne på aftenhold i praksis arbejder fast på aftenhold og således får forskudttidstillægget som en fast bestanddel af timelønnen og at de derfor kunne have en berettiget forventning om at oppebære tillægget som en del af deres personlige timeløn, også under deltagelse i kurset, uanset at dette var henlagt til dagtimerne. Under disse omstændigheder finder opmanden at måtte give klagerne medhold i påstandens 2. led som nedenfor nærmere bestemt, hvorimod virksomheden frifindes for påstandens 1. led på grund af påstandens helt generelle udformning, der rækker ud over den konkrete sag.

Kendelse: Den indklagede virksomhed skal efterregulere lønnen for de lønmodtagere på virksomhedens aftenhold, der har deltaget i hygiejnekurser i henhold til virksomhedens opslag herom af den 19. februar 1993, således at der til disse medarbejdere betales det forskudttidstil-

læg, de ville have oppebåret, hvis de havde arbejdet som sædvanligt i stedet for at deltage i det omhandlede kursus.

Klager: Kvindeligt Arbejderforbund.
Opmand: Palle Kiil.

Firma: ABB I.C. Møller, Fredericia.
Dato: 20. juni 1994.
Sag: FV 1047.

Baggrund for sagen var en uenighed om betaling for merarbejde med måling af Isotronic-alarmskridt er indeholdt i lokalaftale nr. 39 af den 28. juni 1993.

CO-industri nedlagde følgende påstande: Indklagede tilpligtes at anerkende, at betaling for merarbejde med måling af Isotronic-alarmskridt ikke er indeholdt i lokalaftale nr. 39 af den 28. juni 1993.

Indklagede tilpligtes at anerkende, at betaling for produktion/merarbejde, der ikke er beskrevet i lokalaftale af 28. juni 1993, ikke indgår i akkorden, men skal forhandles mellem parterne i henhold til lokalaftalen side 3, pkt. 4.

Indklagede tilpligtes at foretage en efterregulering i forhold til det forhandlingsresultat, parterne senere opnår i henhold til lokalaftalen side 3, pkt. 4.

Indklagede Dansk Industri for ABB I.C. Møller, Fredericia, påstod frifindelse.

Indklagede anførte, at betaling for merarbejde er indeholdt i lokalaftalen, at den ekstra kontrolmåling ikke er omfattet af begrebet "speciel produktion", samt at arbejdet kan udføres i ventetiden, idet det må lægges til grund, at det er den længste arbejdsproces - hærdningen - der har været tidsbestemmende. I den ventetid kan medarbejderne udføre andre opgaver.

Opmanden udtalte: Efter forklaringerne må det anses for godtgjort, at der til arbejdet med måling medgår længere tid end til den ved lokalaftalens indgåelse anvendte målemetode.

Der er ikke gennem tidsstudie godtgjort, at der i processen er ventetid, hvori den ændrede målemetode kan udføres.

Således som lokalaftalen er opbygget, er der fastsat aflønning for en lang række specialoperationer og det må antages, at aflønningen også er fastsat under hensyn til hærdetiden sammenholdt med de arbejder, der ved aftalens indgåelse skulle udføres i denne periode.

Ved ændring af produktet eller produktionsme-

toden kan der aftales en pris fra gang til gang med værkførereren, hvilket da også er sket i dette tilfælde.

Det må herefter anses for godtgjort, at Meggermålingen ikke er indeholdt i lokalaftalen. Under

hensyn til opbygningen af akkordsystemet må betaling for merarbejde derfor skulle forhandles mellem parterne i henhold til lokalaftalen.

Kendelse: Indklagede tilpligtes at anerkende, at betaling for merarbejde med måling af Isotronic-alarmskridt ikke er indeholdt i lokalaftale nr. 39 af den 28. juni 1993.

At produktion/merarbejde, der ikke er beskrevet i lokalaftale af den 28. juni 1993, ikke indgår i akkorden, men skal forhandles mellem parterne i henhold til lokalaftalen.

At foretage en efterregulering i forhold til det forhandlingsresultat, parterne senere opnår i henhold til lokalaftalen.

Klager: CO-industri.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Vido Automobiles A/S, Søborg.
Dato: 8. juli 1994.
Sag: FV 1048.

Dansk Industri for medlemsvirksomheden Vido Automobiles A/S, Søborg, indklagede CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund til at anerkende, at der var "tvingende årsager" til at afskedige sikkerhedsrepræsentant Michael Larsen.

Uoverensstemmelsen drejede sig om en mundtlig aftale virksomheden har med medarbejderne om, at de kan få rabat ved at købe reservedele til egne biler. De skal i så fald henvende sig til lageret og der enten bestille eller udlevere en rekvisition. Aftalen administreres af lagerchefen eller en af lagermedarbejderne. Lagermedarbejderne bestrider at have bestilt et anhængertræk til sikkerhedsrepræsentanten og mener, at han selv havde bestilt anhængertrækket hos en ekstern leverandør i virksomhedens navn. Sikkerhedsrepræsentanten påstod, at han havde bestilt varen gennem en lagermedarbejder og at han af lagerchefen efterfølgende fik besked om at betale varen ude hos leverandøren. Det ville gøre det nemmere. Han hav-

de imidlertid svært ved at få tid til dette og han gik ud fra, at beløbet blev trukket på hans personalekonto. Han hørte derefter intet til sagen før bortvisningen.

Dansk Industri nedlagde følgende påstand: CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund tilpligtes at anerkende, at der foreligger tvingende årsager til afskedigelse af sikkerhedsrepræsentant Michael Larsen, hvorefter opsigelse af ham kan ske med 5 måneders varsel fra datoen for mæglingsmødets afholdelse.

CO-industri påstod frifindelse og gjorde gældende, at klageren har bevisbyrden for at der foreligger tvingende årsager og at denne ikke var opfyldt i denne sag. Der består ikke nogen aftale mellem virksomheden og de ansatte om rabat ved indkøb af reservedele. Der foreligger derimod en ikke skriftlig ordning om et personalegode. Bestillingen af trækket blev foretaget af en lagerarbejder efter henvendelse fra sikkerhedsrepræsentanten.

Opmanden udtalte: Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at medarbejderne i vidt omfang indkøbte reservedele.

Det kan derfor ikke bebrejdes sikkerhedsrepræsentanten, at han har gjort det samme.

Uden afhøring af lagerarbejderen er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte sikkerhedsrepræsentantens forklaring om, at varen blev bestilt af lagerarbejderen.

Da den omstændighed, at sikkerhedsrepræsentanten undlod at betale for det foretagne indkøb, der er blevet dækket ved modregning i lønudbetalinger, ikke kan føre til andet resultat, foreligger der herefter ikke tvingende årsager til opsigelse af sikkerhedsrepræsentanten.

Kendelse: De indklagede CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund frifindes.

Klager: Dansk Industri.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: Thorfisk A/S, Grenå.

Dato: 31. august 1994.

Sag: FV 1049.

Baggrunden var en uoverensstemmelse om betaling til en medarbejder, der kom til skade på arbejdspladsen.

Den 22. oktober 1993 kom Specialarbejderforbundets medlem til skade på virksomheden og var derefter uarbejdsdygtig i nogen tid. Thorfisk

A/S er en virksomhed inden for fiskeindustrien og har ret til at hjemsende medarbejdere uden løn i tilfælde af råvaremangel. Som følge af sådanne hjemsendelser havde medlemmet ikke haft fuld beskæftigelse i de sidste 4 uger inden tilskadekomsten. Efter § 23, stk. 1 i Industriens Overenskomst skal virksomheden ved tilskadekomst på arbejdspladsen betale medarbejderen i indtil 2 uger med hans gennemsnitsfortjeneste. Thorfisk A/S udbetalte løn til medarbejderen for de to uger efter en beskæftigelse på 29,1 time pr. uge - hvilket svarede til hans gennemsnitlige beskæftigelse i de sidste 4 uger før tilskadekomsten.

CO-industri nedlagde følgende påstand: Dansk Industri skal for medlemsvirksomheden Thorfisk A/S anerkende, at der ved tilskadekomst på virksomheden skal betales fuld løn i indtil 2 uger udregnet efter medarbejderens gennemsnitsfortjeneste fra sidst afsluttede kvartal, samt at virksomheden skal pålægges at efterregulere udbetalte godtgørelser, som ikke er i overensstemmelse hermed, for perioden i indværende overenskomstperiode 1. marts 1993-1995.

Dansk Industri påstod frifindelse og henviste til at en anmærkning i overenskomstens § 9, stk. 2, 3, 7 og 8 ikke er gældende for virksomheder inden for fiskeindustrien.

Opmanden udtalte: Sagen angår af § 23 i Industriens Overenskomst. Der er ikke noget til hinder for, at der ved bestemmelser i en overenskomst gives medarbejderne en bedre retsstilling end efter lovgivningens almindelige regler. Dette er også sket ved § 23 derved, at der skal betales fuld løn og ikke blot sygedagpenge. Man kan derfor ikke slutte noget fra Dagpengelovens regler. Uenigheden angår derfor alene opgørelsen af det antal timer, der skal betales for.

På denne baggrund er det opmandens opfattelse, at § 23, stk. 1 må forstås således, at den tilskadekomne medarbejder har krav på at få sin "gennemsnitsfortjeneste" i indtil 2 uger efter en ugentlig arbejdstid på 37 timer, uanset om der har været hjemsendelser i tiden forud for tilskadekomsten eller i de to uger efter denne.

Da reglen i § 23, stk. 3 om betaling i sygdomstilfælde blev indføjet i overenskomsten i 1993, fik den samme ordlyd som § 23, stk. 1, og reglerne må derfor fortolkes på samme måde.

Klagerens påstand tages herefter til følge.

Kendelse: Dansk Industri skal for medlemsvirksomheden Thorfisk A/S, Grenå, anerkende, at der ved tilskadekomst på arbejdspladsen og i sygdomstilfælde skal betales gennemsnitsfor-

tjeneste i indtil 2 uger efter en ugentlig arbejdstid på 37 timer. Thorfisk A/S, Grenå skal efterregulere udbetalte godtgørelser som ikke er i overensstemmelse hermed, fra den 1. oktober 1993.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Erik Bjerregaard.

Firma: Barfod & I. Chr. Petersen A/S.
Dato: 1. september 1994.
Sag: FV 1050.

Efter forhandling og votering blev sagen efter opmandens tilkendegivelse forliget således: Barfod & I. Chr. Petersen A/S anerkender, at DI-overenskomstens § 15, stk. 2 gælder for de chauffører på virksomheden, der er omfattet af overenskomsten og med hvem der ikke er truffet skriftlig aftale i henhold til § 15, stk. 4, pkt. 5.

Firma: Jungheinrich Danmark A/S.
Dato: 22. september 1994.
Sag: FV 1051.

Baggrund for sagen var en uoverensstemmelse om overholdelse af lokal aftale vedrørende bonusafkløning.

Sagens omstændigheder var følgende: Virksomheden udsendte en indbydelse til samtlige teknikere til servicemøde, hvor en ny aftale blev gennemgået "Speciel ordning vedrørende Full-Service". Mødet fandt sted den 19. juni 1992. Teknikernes talsmand fik aftalen udleveret i oktober måned 1992. Det samme gjorde de øvrige teknikere, som tilpassede sig aftalen.

Den 11. maj 1993 udsendte virksomheden en ny bonusaftale, hvilket blev begrundet med, at virksomheden havde fået en stor ny full-servicekunde.

CO-industri nedlagde følgende påstand: Dansk Industri tilpligtes for medlemsvirksomheden at overholde lokalaftale af 11. maj 1993 og for manglende betaling til forbundets medlemmer til Dansk Metalarbejderforbund at betale kr. 99.876,35.

Dansk Industri påstod fritfindelse og begrundede det blandt andet med, at virksomheden i perioden havde skiftet servicechef og at den tidligere servicechef havde været alene om full-serviceaftalen.

Opmanden udtalte: Virksomheden har ved sin

adfærd på servicemødet i juni 1992, ved sin udlevering af full-serviceordningen i oktober 1992 og ved sin udlevering af bonusaftalen af den 11. maj 1993 givet de teknikere der arbejder med full-serviceordningen fuld føje til at tro, at de i hvert fald fra oktober 1992 var berettiget til den bonus, der blev præciseret i bonusaftalen af den 11. maj 1993. Da de indklagede ikke har fremsat væsentlig kritik af den opgjorte bonus der er beregnet på grundlag af virksomhedens regnskab, må der i det hele afsiges kendelse efter den af klagerne nedlagte påstand.

Kendelse: Indklagede virksomhed skal overholde bonusaftale af den 11. maj 1993 for teknikere med full-servicekunder og for manglende betaling til forbundets medlemmer til Dansk Metalarbejderforbund betale kr. 99.876,35.

Klager: Dansk Metalarbejderforbund.
Opmand: Erik Riis.

Firma: Royal Greenland Seafood A/S,
Glyngøre.
Dato: 27. september 1994.
Sag: FV 1052.

Baggrund for sagen var en uoverensstemmelse om antallet af tillidsrepræsentanter på virksomheden.

I sagen oplystes det, at tillidsrepræsentanten for rundfiskområdet trak sig fra hvervet den 14. januar 1992, og det var på dette tidspunkt ikke muligt at finde en afløser for ham, hvorfor man vedtog, at tillidsrepræsentanten for fladfiskområdet skulle varetage jobbet, indtil der findes en person som er villig til at varetage posten. Denne beslutning blev meddelt virksomhedens ledelse, som fuldt ud accepterede denne løsning.

Den 10. februar 1994 valgte man en ny tillidsrepræsentant i rundfiskområdet, hvilket meddeltes Dansk Industri samme dag. I skrivelse af den 17. februar 1994 meddelte Dansk Industri, at man protesterede mod valget, da "der allerede er én valgt tillidsrepræsentant inden for det pågældende område".

Klageren: Dansk Industri for medlemsvirksom-

heden Royal Greenland Seafood A/S. Glyngøre nedlagde påstand om, at indklagede tilpligtes at anerkende, at der allerede er én valgt tillidsrepræsentant for området, og at valget af tillidsrepræsentanten derfor må trækkes tilbage. Indklagede CO-industri nedlagde påstand om, at Dansk Industri tilpligtes på deres medlemsvirksomheds vegne at anerkende, at medlemme i rundfiskafdelingen har ret til at vælge selvstændig tillidsrepræsentant i henhold til overenskomstens bestemmelser herom i § 1, stk. 1, og efter denne § har de der beskæftigede arbejdere for større virksomheders vedkommende ret til at vælge en tillidsrepræsentant inden for hver værkstedsafdeling. Såfremt Dansk Industri skønner, at særlige forhold gør det uhensigtsmæssigt, kan spørgsmålet taget til behandling jf. § 1, stk. 6.

Opmanden udtalte: Det måtte være klart for virksomheden, at ordningen med én tillidsrepræsentant var af midlertidig karakter og at nyvalg måtte forventes at ville finde sted. Det forhold, at der forløber 4 måneder inden der sker valg, kan ikke - når henses til at spørgsmålet i perioden har været drøftet med ledelsen - tages som udtryk for, at de ansatte har accepteret at der alene kan vælges én tillidsrepræsentant. Efter at akkordlønner er afskaffet og den alt overvejende del af opskæring foregår maskinelt, findes arbejdet, der foregår inden for samme geografiske snævre område ikke at danne særskilte værkstedsafdelinger, således at det kan begrunde to tillidsrepræsentanter.

Kendelse: Indklagede CO-industri tilpligtes at anerkende, at der allerede er en valgt tillidsrepræsentant for området og at valget af tillidsrepræsentanten derfor må trækkes tilbage.

Klager: Dansk Industri.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: SAS Kastrup Lufthavn.
Dato: 21. oktober 1994.
Sag: FV 1053.

Baggrund for sagen var en uoverensstemmelse om, hvorvidt SAS Kastrup Lufthavn har ret til at besætte stillinger som stationsmekanikere uden for Skandinavien med danske mekanikere, uden om lokal aftale af den 29. april 1992, indgået mellem SAS og Serviceklubben, flymekanikere i SAS (klub 537).

Efter forhandling og votering blev sagen efter voldgiftsrettens forslag forliget således:

1. SAS Kastrup Lufthavn anerkender, at besættelse af stillinger som stationsmekanikere uden for Skandinavien med danske mekanikere skal ske i henhold til aftale af den 29. april 1992, mellem SAS og bl.a. 537 serviceklubben og flymekanikere i SAS, så længe aftalen gælder.
2. SAS Kastrup Lufthavn skal inden 14 dage efter underskrivelsen af dette protokolat betale kr. 400.000 til Dansk Metalarbejderforbund.
3. CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund hæver sagen, der er anlagt ved Arbejdsretten.

Forliget blev tiltrådt.

Klager: Dansk Metalarbejderforbund.
Opmand: Per Sørensen.

Firma: SAS Kastrup Lufthavn.
Dato: 7. november 1994.
Sag: FV 1054.

Baggrund for sagen var, at der mellem CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund og Dansk Industri for SAS var opstået uenighed vedrørende implementering af nye vagtplaner i Teknisk Division hos SAS.

CO-industri nedlagde følgende påstande:

1. Indklagede Dansk Industri for SAS Kastrup Lufthavn tilpligtes at anerkende, at lokalaftale A 010 er bortfaldet den 27. september 1994.
2. Indklagede tilpligtes at anerkende, at de af indklagede udarbejdede tømplaner med ikrafttræden den 3. oktober 1994 er i strid med gældende overenskomst herunder Holddriftsaftalen.

Klagers påstand 1 havde indklagede taget bekræftende til genmæle og anerkendt, at klageren den 27. september 1994 er frigjort fra lokalaftale A 010.

Indklagede havde samtidig nedlagt en selvstændig påstand om, at klager skulle anerkende, at de i henhold til lokalaftale A 010 varslende tørne ikke var bortfaldet.

Til klagers påstand 2 havde indklagede anført følgende: Idet indklagede har taget bekræftende til genmæle om, at klager er frigjort fra lokalaftale A 010, erkendtes det under forudsætning af at indklagedes selvstændige påstand ikke ta-

ges til følge, at de varslede tømme på visse punkter strider mod regelgrundlaget.

Over for indklagedes selvstændige påstand havde klager påstået frifindelse.

Opmanden udtalte: Det er under sagen ubestridt, at lokalaftale A 010 bortfalder den 27. september 1994 og at klageren derfor må have medhold i sin påstand 1. Aftalen var imidlertid fortsat gældende på tidspunktet for lokalforhandlingerne i slutningen af august 1994 og på tidspunktet for udsendelsen af de nye vagtplaner pr. 3. oktober 1994.

Den 14. juni 1994 havde klubben med ledelsen indgået en aftale, hvorefter SAS - hvis der ikke opnåedes enighed om nye vagtplaner pr. 3. oktober 1994 - ville udarbejde et sæt vagtplaner til implementering i henhold til lokalaftale A 010. Der var efter den af klubbens afgivne forklaring allerede på det tidspunkt overvejelser om at opsigte lokalaftale A 010, men spørgsmålet skulle først op på den forestående generalforsamling. Klubben tog imidlertid ikke i forbindelse med aftalen den 14. juni 1994 noget forbehold for den situation, der allerede opstod 9 dage senere ved klubbens opsigelse af lokalaftalen. Heller ikke i forbindelse med lokalforhandlingen den 29. august 1994 - hvor de af ledelsen udarbejdede nye vagtplaner blev udleveret til repræsentanterne for klubben, og hvor implementeringen den 3. oktober 1994 blev varslet - blev der fra klubbens side taget forbehold over for fremgangsmåden. Tværtimod var der efter referatet af mødet den 29. august 1994 "enighed om, at ledelsen alene udarbejdede vagtplaner og varsler i henhold til A 010".

Under disse omstændigheder finder jeg, at vagtplanerne pr. 3. oktober 1994 er lovligt varslet i henhold til den på tidspunktet for varslingen endnu gældende lokalaftale A 010. Efter lokalaftalen havde de enkelte vagtplaner selvstændigt status som lokalaftaler. Herefter og idet vagtplanerne ikke senere i forbindelse med opsigelse er bortfaldet efter overenskomstens regler herom, må indklagedes selvstændige påstand om, at de varslede tømme ikke er bortfaldet, tages til følge. Af de grunde der er anført herom af klageren, finder jeg imidlertid at de varslede vagtplaner i det af klageren anførte omfang er i modstrid med lokalaftale A 010, uden at dette dog medfører at vagtplanerne som sådan kan anses som bortfaldet.

Kendelse: Dansk Industri for medlemsvirksomheden SAS Kastrup Lufthavn skal anerkende, at lokalaftale A 010 er bortfaldet den 27. september 1994.

Klager CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund skal anerkende, at de i henhold til lokalaftale A 010 varslede tømme pr. 3. oktober 1994, ikke er bortfaldet.

Indklagede skal anerkende, at tømplanerne med ikrafttræden den 3. oktober 1994, med hensyn til faste weekendhold og modregning i vagtplanerne er i strid med lokalaftale A 010.

Klager: Dansk Metalarbejderforbund.

Opmand: Mogens Hornslet.

Firma: Viking Life-Saving Equipment A/S, Esbjerg.

Dato: 22. november 1994.

Sag: FV 1055.

Baggrund for sagen var, at der mellem CO-industri og Dansk Industri for virksomheden var uenighed om indholdet af en mundtlig lønaftale, som i marts 1994 blev indgået mellem virksomheden og tillidsrepræsentanterne for de ansatte medlemmer.

Ved lokale forhandlinger var der i referatet herfra opsummeret følgende: Virksomheden betaler kr. 1,00 pr. præsteret arbejdstime til en uddannelsesfond. Denne fond skal aflønne time-lønnede medarbejdere i forbindelse med eksterne kurser.

I tilfælde af at kurserne er refusionsberettigede, tilfalder denne refusion virksomheden. Enighed blev ikke opnået.

I et andet notat er økonomidelen blevet indregnet, hvor det skønnes at når refusionen for kurserne vil tilgå virksomheden, ville den indbetalte krone pr. time til uddannelsesfonden stort set kunne dække arbejdstabsgodtgørelse i forbindelse med deltagelse i eksterne kurser.

CO-industri nedlagde følgende påstande: Den indklagede virksomhed tilpligtes at anerkende, at der skal indbetales kr. 1,00 pr. time for alle medarbejdere til uddannelsesfonden, med virkning fra den 1. marts 1994.

Den indklagede virksomhed tilpligtes endvidere at anerkende, at et eventuelt refusionsbeløb i henhold til gældende lovgivning tilfalder den enkelte medarbejder, henholdsvis uddannelsesfonden.

De indklagede påstod frifindelse.

Opmanden udtalte: Således som påstandene i sagen nu er nedlagt og sagen iøvrigt procederet, er udgangspunktet for afgørelsen af den foreliggende tvist, at der mellem virksomheden og medarbejderne den 28. marts 1994 blev indgået en mundtlig aftale der bl.a. indebærer, at virksomheden har forpligtet sig til fra 1. marts 1994 at indbetale kr. 1,00 pr. præsteret arbejdstime til uddannelsesfonden. Tvisten drejer sig således alene om, hvorvidt det efter aftalen er et vilkår herfor, at refusionsbeløb fra refusionsberettigede kurser tilfalder virksomheden eller om sådanne beløb efter aftalen skal tilfalde fonden eller den enkelte medarbejder.

Ved afgørelsen heraf må det ved bevisførelsen lægges til grund, at virksomheden under et forhandlingsmøde den 24. marts 1994 tilbød at indbetale kr. 1,00 pr. præsteret arbejdstime til uddannelsesfonden, at der på et efterfølgende møde den 28. marts 1994 blev drøftet, hvad dette tilbud reelt ville koste virksomheden, som gav anledning til diskussion, hvilket indikerer, at bestemmelsen herom - som tilfældet var i de indklagedes bilag - var medtaget i det af medarbejdersiden udarbejdede udkast til uddannelsesaftale med tilhørende økonomidel.

Under disse omstændigheder finder opmanden, at det har eller burde have stået medarbejderne klart, at aftalen forudsatte at refusionsbeløbene ville tilfalde virksomheden. Der gives derfor de indklagede medhold i deres forståelse af aftalen.

Kendelse: Klagerne og de indklagede skal gensidigt anerkende, at den indklagede virksomhed med virkning fra den 1. marts 1994 skal indbetale kr. 1,00 pr. time for alle medarbejdere til uddannelsesfonden under forudsætning af, at eventuelle refusionsbeløb fra refusionsberettigede kurser tilfalder virksomheden og ikke den enkelte medarbejder eller uddannelsesfonden.

Klager: Specialarbejderforbundet og Kvindeligt Arbejderforbund.
Opmand: Højesteretsdommer Palle Kill.

Firma: Løven Petfood A/S, Vrå.
Dato: 8. december 1994.
Sag: FV 1056.

Baggrunden for sagen var at der mellem klageren CO-industri for Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark og indklagede Dansk Industri for

Løven Petfood A/S var opstået uoverensstemmelse om fortolkning af § 23, stk. 3 i overenskomsten mellem CO-industri og Dansk Industri. På virksomheden var 4 kvindelige medarbejdere i foråret/sommeren sygemeldt af graviditetsbetingede årsager og har kun modtaget sygedagpenge fra kommunen.

CO-industri nedlagde følgende påstand: Løven Petfood A/S, Vrå, tilpligtes at anerkende, at bestemmelsen i CO-industri-overenskomstens § 23, stk. 3 også er gældende i tilfælde af graviditetsbetinget fravær, og skal derfor efterregulere udbetalingerne til de i denne sag omhandlede medarbejdere.

Indklagede nedlagde påstand om frifindelse. Parterne havde under hensyn til at der ved domstolene verserer lignende sager vedrørende funktionærers forhold og at disse forventes forelagt EU-Domstolen, begrænset deres anbringender til at angå en fortolkning af overenskomstens § 23, stk. 3.

Opmanden udtalte: I overenskomsten er der alene givet regler for, hvorledes der skal forholdes med lønudbetaling under sygdom, medens den ikke indeholder bestemmelser om graviditet, barsel og adoption. Derimod sondres der i dagpengeloven, efter hvilken der indtil 1. april 1994 skete udbetaling i begge tilfælde på første fraværsdag.

Det lægges til grund, at uarbejdsdygtigheden er begrundet i graviditetsbestemte forhold og der foreligger ikke oplysninger om, at disse forhold har sygdomskaraktter.

Under hensyn til at sondringen mellem sygdom og barsel har været parterne bekendt ved overenskomstens indgåelse, findes det alene på grundlag af ordlyden betænkeligt at fortolke bestemmelsen således, at den omfatter graviditetsbetinget fravær.

Kendelse: Indklagede Dansk Industri for Løven Petfood A/S, Vrå, frifindes.

Klager: Kvindeligt Arbejderforbund.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Casco Nobel Inks A/S, Brøndby.
Dato: 9. december 1994.
Sag: FV 1057.

Mellem klagerne CO-industri for Specialarbejderforbundet og indklagede Dansk Industri for virksomheden Casco Nobel Inks A/S, Brøndby

var opstået uenighed om, hvorvidt virksomheden havde tilsidesat de overenskomstmæssige bestemmelser om afskedigelser af tillidsrepræsentanter m.v., ved onsdag den 25. maj 1994 - onsdagen efter pinse - at bortvise forbundets medlem, der var valgt som sikkerhedsrepræsentant, uden forinden at lade spørgsmålet om der forelå tvingende årsager til afskedigelse, behandle fagretligt.

Hændelsesforløbet, som var den umiddelbare anledning til bortvisningen var bortvises forulempning - fredagen før pinse - af en kollega af tyrkisk herkomst. Hændelsesforløbet, beskrevet i en redegørelse fra to kolleger og dels i en redegørelse udarbejdet af personalechefen, var ikke bestridt af klager.

Erklæringerne fortalte blandt andet, at sikkerhedsrepræsentanten var fremkommet med nogle racistiske udtalelser i kantinen, samt nogle korporligheder i virksomhedens baderum. CO-industri nedlagde følgende påstande: Dansk Industri skal anerkende for indklagede virksomhed, at virksomheden har tilsidesat de overenskomstmæssige bestemmelser i § 4, stk. 1 og 3. Endvidere skal virksomheden tilpligtes at betale en erstatning til sikkerhedsrepræsentanten svarende til 6 måneders varsel ekskl. ferie, S & H penge, samt at forrente beløbet for perioden med gældende procesrente. De indklagede påstod frifindelse. Opmanden udtaler: Ved sagens afgørelse kan det som ubestridt lægges til grund, at sikkerhedsrepræsentanten nød tillidsrepræsentantbeskyttelse fredag den 20. maj 1994, da han i kantinen fremkom med racistiske og nedværdende udtalelser til og om en tyrkisk arbejdskollega, at han samme dag ved fyraftenstid i omklædningsrummet beordrede den pågældende væk fra et bruserum som han påstod var hans, hvorefter han tog ham i armen for at trække ham ud, samtidig med at han eller en kollega kom med nedværdigende bemærkninger og at han ved samme lejlighed prikkede den pågældende med en finger i brystet med trusler om fysisk vold uden at denne på nogen måde havde givet anledning hertil.

Under disse omstændigheder har der klart foreligget tvingende årsager til at afskedige sikkerhedsrepræsentanten, der to gange tidligere havde fået påtalt racistisk optræden over for virksomhedens arbejdere af anden herkomst. For udfaldet af sagen bliver det afgørende om hans forhold må bedømmes så groft utilbørligt, at det har berettiget virksomheden til at bortvise ham og i konsekvens heraf til at undlade at ind-

lede den fagretlige behandling som er omtalt i overenskomstens § 4, stk. 3 for situationer, hvor arbejdsgiveren finder at der foreligger tvingende årsager til afskedigelse. Ved denne bedømmelse finder opmanden ikke

at kunne se bort fra, at de påtalte episoder, hvor utiltalende de end måtte være, har udspillet sig mellem de ansatte timelønnede medarbejdere indbyrdes og at man fra ledelsens side i første omgang godkendte tillidsrepræsentantens ønske om, at "man ordnede sagen i mindelighed", uden firmaets indblanding, hvorefter bortvisningen først skete da tillidsrepræsentanten den følgende dag "bad virksomheden om at ordne sagen".

Det findes herefter betænkeligt at fastslå, at grundlaget for den skete bortvisning har været tilstrækkeligt. Heraf følger, at virksomheden har tilsidesat de overenskomstmæssige bestemmelser i § 4, stk. 1 og 3, da man bortviser sikkerhedsrepræsentanten.

Kendelse: Den indklagede virksomhed skal anerkende, at virksomheden har tilsidesat de overenskomstmæssige bestemmelser i § 4, stk. 1 og 3 i forbindelse med bortvisning af sikkerhedsrepræsentanten, da der ikke forelå tilstrækkeligt grundlag for bortvisning, men alene tvingende årsager til at afskedige ham. Den indklagede virksomhed skal endvidere betale en erstatning til sikkerhedsrepræsentanten, svarende til 6 måneders varsel, samt ferie og S & H penge, tillige med sædvanlig procesrente heraf fra den 4. august 1994 til betaling sker.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Palle Kjøll.

Firma: Royal Greenland Seafood A/S.
Dato: 20. februar 1995.
Sag: FV 1058.

Baggrunden er, at der mellem klageren CO-industri og Dansk Industri for virksomheden Royal Greenland er opstået uenighed om berettigelsen af afskedigelse af nogle medarbejdere, der arbejdede på et særligt oprettet aftenhold. De blev afskediget den 15. september 1994, og i

ansættelsesaftalen var det præciseret, at ansættelsesforholdet var af midlertidig karakter og forventedes at ophøre medio december 1994. CO-industri nedlagde følgende påstande: Den indklagede virksomhed har brudt de gældende ansættelsesaftaler ved den 15. september 1994 at opsig de arbejdere på aftenholdet, som var omfattet af aftalen. Den indklagede virksomhed yder de pågældende arbejdere erstatning for løntab fra fratrædelsestidspunktet til den 9. december 1994.

Dansk Industri påstod frifindelse.

Opmanden udtaler: Af ansættelsesaftalen fremgår, at der var tale om en ansættelse af midlertidig karakter med et forventet ophørstidspunkt medio december. Dette må sammenholdes med oplysningerne på informationsmødet om en forventet varighed af ansættelsen. Disse angivelser er så upræcise, at der ikke findes at foreligge en aftale om et bestemt ophørstidspunkt, når der endvidere henses til aftalens henvisning til overenskomstens almindelige bestemmelser.

Efter forklaringerne må det lægges til grund, at lokalaftalen blev indgået i begge parter interesse. Det findes imidlertid ikke godtgjort, at der er en sådan klar sammenhæng mellem indgåelsen af lokalaftalen og ansættelsesaftalerne, at en opsigelse af ansættelsesforholdet med overenskomstmæssigt varsel fra en af parterne side skulle være afskåret.

Kendelse: Indklagede Royal Greenland frifindes for den af klager, CO-industri, nedlagte påstand.

Klager: Kvindeligt Arbejderforbund og Specialarbejderforbundet.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Grundfos A/S.
Dato: 13. marts 1995.
Sag: FV 1059.

Mellem klageren Dansk Industri for virksomheden Grundfos A/S og indklagede CO-industri var der opstået uenighed om, hvorvidt en medarbejder med en gyldig skriftlig advarsel i advarslens gyldighedsperiode kan få løntillæg. Klager nedlagde følgende påstande:

1. CO-industri tilpligtes at anerkende, at der hos Grundfos A/S eksisterer en kutyme

(aftale) om, at medarbejdere med en skriftlig advarsel ikke i advarslens gyldighedsperiode kan få løntillæg.

2. CO-industri tilpligtes at anerkende, at det af virksomheden lokalt afgivne tilbud under lønforhandlingerne i 1994 respekterede denne kutyme.
3. CO-industri tilpligtes at anerkende, at når det i organisationsmodereferat af 4. maj 1994 protokolleredes, at "arbejderparten modtog det af virksomhedens lokalt afgivne tilbud", har medarbejdere med en skriftlig advarsel ikke i advarslens gyldighedsperiode krav på en lønforhøjelse.

Indklagede CO-industri påstod frifindelse.

I handlingsforløbet fremgik det af et fortroligt memo vedrørende lønregulering af samtlige ti-melønnede uddelt til bl.a. fællestillidsmanden, bl.a.: Aftalen skal fortolkes som følger: Tillidsrepræsentanterne får før lønreguleringen udleveret lønlistene og har påtaleret over for skævheder. Medarbejdere der har skriftlig advarsel, må ikke reguleres inden advarslens udløb. Ovennævnte er fortroligt og må ikke udleveres eller kopieres. I forbindelse med en afskedigelse i 1994 fik SiD kendskab til problemet.

Opmanden udtalte: I parternes overenskomst er der i tilfælde af løntillæg ikke gjort undtagelser for så vidt angår ansatte med gyldig skriftlig advarsel. En sådan praksis fremgår heller ikke af personalehåndbogen. Da den af klager anførte kutyme fraviger lokalaftalen på et for de ansatte væsentligt område, må kravet til at anerkende en sådan kutyme være strengt.

Virksomheden har alene meddelt fravigelsen i fortrolige, interne memoer til fællestillidsmanden, og der foreligger ikke oplysninger om, at de ansatte, der konkret er eller ville kunne blive berørt, er orienteret om fravigelsen. Uanset en stor del af tillidsmændene har været bekendt med fravigelsen, findes den under hensyn til den korte periode, dens indgribende betydning for den enkelte og måden, hvorpå den er meddelt tillidsrepræsentanterne, ikke at kunne anses for en kutyme, hvorved lokalaftalens udtrykkelige bestemmelser er fraveget.

Herefter tages indklagedes påstand til følge (CO-industri).

Kendelse: CO-industri frifindes.

Klager: Dansk Industri.
Opmand: Mette Christensen

Firma: K.V. Saft Valø A/S, Køge.
Dato: 17. marts 1995.
Sag: FV 1060.

Mellem klageren CO-industri og Dansk Industri for virksomheden K.V. Saft Valø A/S, Køge, var der opstået en uoverensstemmelse om, hvorvidt den indklagede virksomhed efter skift fra medlemskab af Land- og Skovbrugets Arbejdsgiverforening til medlemskab af Dansk Industri og det under tilpasningsforhandlingerne i forbindelse hermed aftalte er forpligtet til at efterleve bestemmelsen om varsling af overarbejde i Industriens Overenskomst § 12, stk. 2, uanset at en lokalaftale indeholdende bl.a. bestemmelser om overarbejde er opretholdt som gældende "ud over" overenskomsten.

Af sagen fremgik det, at den indklagede virksomhed forud for den 1. oktober 1992 var medlem af Land- og Skovbrugets Arbejdsgiverforening og dermed omfattet af denne forenings overenskomst med SiD. Om varsling af overarbejde hedder det i § 5, stk. 3, i denne overenskomst: "Overarbejde er arbejderne forpligtede til at udføre, når arbejdsgiveren anser det for nødvendigt af hensyn til driften. Om sådant overarbejde skal arbejderne have besked senest inden middag den pågældende dag. I tilfælde hvor overarbejdet består i søn- og helligdagsarbejde, skal arbejderne have besked senest dagen før."

Manglende overholdelse af varslat udløste således ingen særlig betaling efter denne overenskomst, der imidlertid suppleredes af en mellem virksomheden og forbundets Køgeafd. indgået lokalaftale af 14. juni 1991, hvori det bl.a. hed: "Nærværende lokalaftale har til formål at klarlægge enkelte punkter, hvorom der efter medarbejdernes opfattelse hersker usikkerhed. Varsling af overarbejde skal så vidt muligt ske inden kl. 12. I modsat fald skal der, såfremt der er tale om mindst 4 timers overarbejde, sørges for et stykke mad til pågældende medarbejdere."

Under tilpasningsforhandlingerne jf. § 8 A i forbindelse med virksomhedens overgang til Industrioverenskomsten drøftede man ikke de forskellige bestemmelser om overarbejde i henholdsvis den tidligere og den fremtidige overenskomst, men overførte blot lokalaftalens bestemmelser om overarbejde i den skikkelse, hvori de forelå, til fortsat at være gældende "ud over" Industrioverenskomsten. Resultatet er blevet, at man blot har bevaret fortæringsaftalen som et supplement til de almindelige regler om

overarbejde i Industriens Overenskomst. Opmanden udtalte: Da tilpasningsforhandlingerne fandt sted, var det med det formål, at eventuelle lokalaftaler skal udformes således, at de ikke forrykker bestående overenskomstforhold som helhed. Resultatet af disse forhandlinger - om hvis forløb der ikke foreligger oplysninger - blev, at lokalaftalen forblev gældende bl.a. med visse forhøjelser af lønsatserne, men med uændrede bestemmelser om overarbejde, indeholdende betalingssatser, der fortsat oversteg den overenskomstmæssige overtidsbetaling, samt den hidtidige varslingsbestemmelse, der ikke hjemler medarbejderne ret til tillægsbetaling for manglende rettidig varsling som fastsat i Industriens Overenskomst § 12, stk. 2.

Under disse omstændigheder må det i overensstemmelse med det af de indklagede anførte lægges til grund, at resultatet af tilpasningsforhandlingerne er blevet, at de ret detaljerede bestemmelser i lokalaftalens § 2 om overarbejde i det hele skal erstatte og ikke blot supplere overenskomstens bestemmelser om overarbejde, herunder varslingsbestemmelsen i § 12, stk. 2. Der afsiges derfor følgende kendelse.

Kendelse: Dansk Industri for K.V. Saft Valø A/S, Køge, trifies.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Palle Kiil.

Firma: Royal Copenhagen A/S.
Dato: 13. marts 1995.
Sag: FV 1061.

Mellem klageren CO-industri og Dansk Industri for Royal Copenhagen A/S var opstået en uoverensstemmelse om, hvorvidt der i henhold til Industriens Overenskomst (§ 15, stk. 3) § 19, stk. 3, skal betales vejpenge i situationer, hvor medarbejdere der normalt arbejder på fabrikken i Smallegade på Frederiksberg, "udlænes" til arbejde i virksomhedens filial i Hvidovre. På virksomheden havde der i flere år været lokalaftaler om flytning, udlån m.m. Efter tilkendegivelse under voldgiftssag i 1989 bortfaldt af-

talen af oktober 1986 fra den 1. marts 1991. Under forhandlingerne i sommeren 1991 om en ny aftale fremkom forskellige forslag. Den endelige aftale blev indgået den 6. marts 1992. Den 14. december 1992 blev virksomheden omfattet af Industriens Overenskomst (tidligere keramikoverenskomsten). Efterfølgende blev der ført tilpasningsforhandlinger. CO-industri nedlagde påstand om, at Royal Copenhagen A/S tilpligtes at yde betaling i henhold til Industriens Overenskomst § 19, stk. 3, betaling af vejpenge. Indklagede nedlagde påstand om frifindelse. Opmanden udtalte: Da der ikke blandt de af parterne udpegede voldsmedlemmer er opnået flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden: Det er ubestridt, at keramikoverenskomsten ikke indeholder bestemmelser om betaling af vejpenge ligesom lokalaftalen af 6. marts 1992, der afløste tidligere lokalafte, heller ikke indeholder sådanne bestemmelser. Efter forklaringerne må det lægges til grund, at der blev endelig gjort op med spørgsmålet om betaling i forbindelse med udlån ved indgåelse af aftalen af 6. marts 1992. Aftalen må således anses for en lokalafte der fortsat er uændret, efter at tilpasningsforhandlingerne er afsluttet, uden at spørgsmålet har været drøftet. Det forhold, at der ikke ydes direkte betaling for transport, findes ikke at udelukke, at der er tale om en lokalafte som nævnt i § 19, stk. 3, idet udgifter ved evt. mertransport må antages at være kompenseret på anden måde. Da der endvidere er forløbet ca. 1 1/2 år inden spørgsmålet tages op, vil indklagede være at frifinde. Kendelse: Indklagede, Royal Copenhagen A/S, frifindes.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Skagerak Fiskeeksport A/S.
Dato: 7. april 1995.
Sag: FV 1062.

Baggrunden var, at der mellem klageren CO-industri og indklagede Dansk Industri for Skagerak Fiskeeksport A/S var opstået uoverensstemmelse om fortolkning af § 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 512 af 23. juni 1994 om arbejdsgivers betaling af dagpengegodtgørelse for 1. og 2. ledighedsdag.

Af sagen fremgik det, at medarbejderne onsdag den 26. oktober 1994 blev hjemsendt på grund af råvaremangel, mens de på de øvrige 4 dage arbejdede 7,4 timer.

Torsdag den 27. oktober 1994 fik 62 medarbejdere tilbudt overarbejde om lørdagen. Otte medarbejdere oplyste, at de ikke kunne påtage sig overarbejdet. Virksomheden meddelte herefter, at de ikke ville få udbetalt dagpengegodtgørelse for første ledighedsdag.

Opmanden udtalte: Efter overenskomsten har medarbejderne som den overvejende hovedregel pligt til at efterkomme kravet om overarbejde, idet dog berettigelsen af pålægget om overarbejdet skal bedømmes under hensyn til overenskomstens § 13, stk. 1.

Det er i denne sag ubestridt, at overarbejdet skete af hensyn til virksomhedens drift. Det må dog antages, at den enkelte medarbejder - uanset manglende bestemmelse herom i overenskomsten - i visse tilfælde kan nægte at påtage sig overarbejde, når der foreligger rimelige personlige grunde hertil og at medarbejderen har pligt til at redegøre nærmere for disse på forespørgsel fra arbejdsgiver.

I denne sag er det ikke oplyst, at medarbejderne har været anmodet om en redegørelse og der findes ikke grundlag for at tilsidesætte de af medarbejderne afgivne erklæringer om, at nægtelse skyldtes personlige grunde.

Kendelse: Dansk Industri pålægges på deres medlemsvirksomheds vegne at anerkende, at der skal udbetales en dagpengegodtgørelse for 1. ledighedsdag onsdag den 26. oktober 1994, hvor de pågældende var hjemsendt på grund af råvaremangel.

Klager: Kvindeligt Arbejderforbund og Specialarbejderforbundet.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: H. Lundbeck A/S, Valby.
Dato: 10. april 1995.
Sag: FV 1063.

Baggrunden for uoverensstemmelsen drejede sig om, hvorvidt to notater af 18. og 29. juni 1987 vedrørende henholdsvis arbejdstidens tilrettelæggelse og pauser havde karakter af lokalafte, som fortsat var gældende sideløbende med overenskomsten, i forbindelse med virksomhedens opsigelse af disse samt deres

gyldighed som lokalaftaler. Sagen var rejst af Dansk Industri mod CO-industri for Kvindeligt Arbejderforbund.

Opmanden udtalte: Notat af 18. juni 1987 og det hermed sammenhørende notat af 29. juni 1987 indeholder en regulering af arbejdstiden og i forbindelse hermed af den arbejdsgiverbetalte pausetid om fredagen, som virksomheden efter det foreliggende kun har kunnet fastsætte efter forhandling med tillidsrepræsentanten. Selv om notaterne ikke er underskrevet, må det således lægges til grund, at indholdet, som det også fremgår af forklaringerne, er udtryk for det forhandlingsresultat som virksomheden og tillidsrepræsentanten nåede til. Under hensyn hertil og til det af indklagede i øvrigt anførte må notaterne som begge parter ubestridt har anset for bindende, anses for lokalaftaler om arbejdsforhold, der er sideløbende med overenskomsten og ikke blot som grundlag for udvikling af kutymer, der uafhængigt af overenskomsten kan opsiges af virksomheden med passende varsel. Det senere - nu bortfaldne - notat af 11. oktober 1988 indeholdt alene bestemmelser om pausetider og medførte for dagholdets vedkommende ingen ændringer af den pausetid, som var fastlagt senest ved notatet af 29. juni 1987. Anledningen til notatet var således alene et ønske om som noget nyt at få fastlagt pausetiden under arbejde på forskudt tid og under overarbejde. På denne baggrund kan opsigelsen af notatet og dets bortfald ikke indebære, at også notatet af 29. juni 1987 er bortfaldet. Da notatet af 18. juni 1987 efter sit indhold vedrører den normale arbejdstid og den i tilknytning hertil aftalte opsparingsordning, har notatet af 11. oktober 1988 ikke kunnet erstatte dette notat. Det må herefter lægges til grund, at begge de omviste notater fortsat er gældende sideløbende med overenskomsten, jf. dennes § 8, stk. 6.

Kendelse: Indklagede CO-industri for Kvindeligt Arbejderforbund skal anerkende, at virksomheden med udgangen af december 1994 er blevet frigjort for bestemmelse i notatet af 11. oktober 1988 vedrørende pauser i pakkeri og sterilafdeling.

Klagerne: Dansk Industri for H. Lundbeck A/S, Valby skal anerkende, at notat af 18. juni 1987 vedrørende arbejdstidsnedsættelse 1987/1991 og notat af 29. juni 1987 vedrørende pauser i farmaceutisk produktion fortsat er gældende sideløbende med overenskomsten.

Klager: Dansk Industri.

Opmand: Højesteretsdommer Palle Kiil.

Firma: Kone Elevator

A/S, København.

Dato: 10. maj 1995.

Sag: FV 1064.

Baggrunden for sagen var, at Dansk Industri havde gjort indsigelse mod valg af en tillidsrepræsentant. Dette skete i forbindelse med Kone Elevator-fusionen med Lifton pr. 1. juli 1994, hvor virksomheden omlagde den regionale struktur m.v. og i forbindelse hermed en reduktion af det samlede antal tillidsrepræsentanter i de to tidligere selvstændige virksomheder.

Opmanden udtalte: Efter det foreliggende skete omlægningen ud fra driftsmæssige overvejelser og ikke for at ændre grundlaget for den hidtidige tillidsmandsrepræsentation. Under disse omstændigheder må afgørelsen af, om virksomhedens servicemonterere i Århusområdet fortsat har ret til at vælge en tillidsrepræsentant bero på, om der også efter en strukturomlægning kan siges at eksistere en værkstedsafdeling for service m.v. i Århus jf. overenskomstens § 1, stk. 1.

Ved denne afgørelse kan det lægges til grund, at der i Ålborgregionen allerede er valgt en tillidsrepræsentant, som i givet fald kan kontaktes af servicemontererne i Århusområdet, og at disse arbejdspladser er skiftende med den enkeltes bopæl i det midtjyske område som det normale udgangspunkt for arbejdets påbegyndelse med den følge, at det for disse medarbejdere næppe kan spille nogen større rolle rent geografisk, om tillidsrepræsentanten organisatorisk er tilknyttet et regionskontor i Ålborg og ikke i Århus. Under hensyn hertil og til, at antallet af medarbejdere i regionen ikke rimeligt kan begrunde valget af en yderligere tillidsrepræsentant for servicemontererne, må der gives klagerne medhold i, at et krav herom savner hjemmel i overenskomsten.

Kendelse: De indklagede CO-industri skal anerkende, at Kone Elevator A/S i Århusområdet ikke har krav på at kunne vælge en tillidsrepræsentant, idet de ikke længere udgør en selvstændig værkstedsafdeling jf. overenskomstens § 1, stk. 1.

Klager: Dansk Metalarbejderforbund.

Opmand: Højesteretsdommer Palle Kiil.

Firma: Det Danske Stålvalseværk A/S,
Frederiksværk.
Dato: 22. maj 1995.
Sag: FV 1065.

Baggrunden for denne sag var en uenighed om fortolkning og administration af Holddriftsaftalens bestemmelser, hvor det blandt andet drejer sig om Holddriftsaftalens § 6, stk. 2, samt beregning af ferie for holddriftsarbejdere.

Opmanden udtalte: Det er ubestridt, at Holddriftsaftalen sammenholdt med Ferieloven alene giver ret til årlig ferie i 25 dage a 7,13 timer eller i alt 178,33 timer. For udfaldet af tvisten vedrørende ferieberegningen bliver det derfor afgørende, om der - som påstået af klageren - er indgået en lokalaftale, som hjemler virksomhedens medarbejdere ret til ferie i 25 arbejdsdage uafhængigt af, at arbejdsdagene efter virksomhedens skifteholdsplaner og de individuelle vagtplaner regelmæssigt vil være på 8 timer og det samlede ferietimetotal dermed komme op på 200.

Ved afgørelsen heraf må det efter artiklen i personalebladet med den tilføjede "aftale" sammenholdt med personaledirektør Ascanius' forklaring lægges til grund, at i hvert fald denne del af aftalen ikke har været genstand for forhandling mellem parterne, og at hensigten klart ikke har været at hjemle medarbejderne på skiftehold ret til anden - og længere - ferie end den, som Ferieloven giver ret til. Under disse omstændigheder findes virksomheden at være berettiget til, som sket, at modregne "overskydende ferietimer" ved opgørelsen af de enkelte medarbejders arbejdstimer.

Klagerne kan således ikke få medhold i denne påstand.

Kendelse: De indklagede Dansk Industri for Det Danske Stålvalseværk A/S, Frederiksværk, skal anerkende:

At der skal foretages opgørelse af arbejdstiden efter Holddriftsaftalens § 6, stk. 2, når der udarbejdes og iværksættes en ny holddriftsplan, hvor der i forhold til den tidligere gældende holddriftsplan er ændret på, hvilke ugedage der skal arbejdes, og at ved beregning af overtidsbetaling i henhold til en opgørelse efter Holddriftsaftalens § 6, stk. 2, kan overenskomstens laveste satser alene anvendes én gang i den pågældende lønningsperiode.

De indklagede frifindes for påstanden vedrørende ferietimeberegningen.

Klager: Specialarbejderforbundet og Dansk El-Forbund.

Opmand: Højesteretsdommer Palle Klit.

Firma: El-Selskabet Riegens A/S.
Dato: 26. maj 1995.
Sag: FV 1066.

Mellem klageren Dansk Industri for Riegens A/S mod indklagede CO-industri er der opstået en tvist om, hvorvidt EL-Selskabet Riegens A/S var berettiget til at bortvise, subsidært opsiges en tillidsrepræsentant.

Opmanden udtalte: Det fremgår af tillidsmandens jobkort, at han den 2. januar i perioden 14.50 - 15.00 foretog opstilling. Det kan derfor ikke udelukkes, at det er i den periode, x har iagttaget ham. Hvorledes maskinen var indstillet da x overtog denne, er efter x erklæring og de afgivne forklaringer uklart, men det findes uden betydning for sagens afgørelse.

Den af x afgivne forklaring og erklæring findes at være af så upræcis karakter - når især henses til, at iagttagelsen er foretaget i forbindelse med skift af arbejdsforhold - at den ikke kan lægges til grund.

Det er ubestridt, at tillidsmanden om morgenen den 3. juni anvendte fodudløsning. Der findes imidlertid ikke at kunne ses bort fra, at der har været problemer med maskinen, hvilket bestyrkes af de senere afhjælpningsforanstaltninger og at dette den pågældende dag kan have givet anledning til, at han i nogle få tilfælde har betjent maskinen ukorrekt - men efter tillidsmandens forklaring på en af arbejdstilsynet anerkendt måde.

Kendelse: Indklagede CO-industri frifindes.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: Naajaq Seafood Esbjerg A/S.
Dato: 6. september 1995.
Sag: FV 1067.

Baggrunden for denne sag var en uenighed om varigheden af de daglige pauser. I foråret 1994 blev virksomheden ISO 9000 certificeret, hvilket stiller specielle krav til hygiejnen. I disse hygiejnekrav fremgår det: at de ansatte skal vaske

hænder med desinficerende sæbe ved toiletbesøg samt efter pause og ved arbejdets begyndelse og ved skift til nye arbejdsopgaver, samt at kitter og busseronner skal aftages når produktionslokalene forlades. Disse krav påstod virksomheden altid havde været gældende. Den eneste ændring i forbindelse med ISO 9000 certificeringen i 1994 var, at der også skal foretages fodtøjsskift.

Af pauseplanen fremgik det, at der afholdtes 4 pauser a 20 minutter og at der kun var aftalt en times pause. Ved den lokale forhandling påstod arbejderparten, at der udover den aftalte 1 times pause skal tillægges tid til af- og påklædning samt transport ud af produktionslokalet, og at dette udgør pr. dag 20 minutter ekstra.

Klager, Dansk Industri for virksomheden Naajaq Seafood Esbjerg A/S, nedlagde påstand om, at CO-industri for Specialarbejderforbundet tilpligtes at anerkende, at deres medlemmer på Naajaq Seafood Esbjerg A/S skal efterleve Industriens Overenskomsts bestemmelser om, at arbejdstiden er effektiv, og at de derfor ikke er berettiget til at afholde pauser udover de med virksomhedens ledelse aftalte.

Indklagede CO-industri nedlagde følgende påstande: Dansk Industri tilpligtes at anerkende, at deres medlemsvirksomhed skal acceptere, at de indførte skærpede hygiejneforanstaltninger i forbindelse med arbejdets udførelse ikke begrænser de overenskomstmæssigt aftalte pauser.

Subsidiært: Dansk Industri tilpligtes at anerkende, at deres medlemsvirksomhed skal acceptere, at man først forlader arbejdspladsen ved pausens begyndelse og forlader kantinen ved pausens afslutning, hvilket indebærer, at parterne bærer halvdelen af gerne hver for sig. Hvilket for øvrigt er normal fremgangsmåde på de fleste arbejdspladser.

Da der således ikke kan opnås enighed udtaler opmanden: Efter forklaringer er det ikke godtgjort, at der i forbindelse med de ændrede hygiejnekrav er sket andre ændringer end fodtøjsskift. Da denne ændring alene medfører så helt ubetydeligt meridsforbrug, findes den ikke at begrænse de overenskomstmæssigt aftalte varsler, hvorfor klagers påstand tages til følge.

Kendelse: CO-industri for Specialarbejderforbundet i Danmark tilpligtes at anerkende, at deres medlemmer på Naajaq Seafood Esbjerg A/S skal efterleve Industriens Overenskomsts bestemmelser om, at arbejdstiden er effektiv, og

de derfor ikke er berettiget til at afholde pauser udover de med virksomhedens ledelse aftalte.

Klager: Dansk Industri.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Svendborg Værft A/S.

Dato: 15. januar 1996.

Sag: FV 1068.

Mellem klageren, Dansk Industri for Svendborg Værft A/S, og indklagede, CO-industri, var der opstået uoverensstemmelse, om de den 29. september 1995 afgivne opsigelser af særligt beskyttede medarbejdere var begrundet i tvingende årsager.

Baggrunden var værftets ordrebeholdning, hvor der i årsberetningen blandt andet er anført:

"Nuværende ordrebeholdning for 1995 - indebærer fortsat en utilstrækkelig udnyttelse af værftets nybygningskapacitet". Og i halvårsrapporten 1995 fremgik det, at en fortsat manglende opnåelse af nybygningsordrer for Svendborg Værft vil gøre det nødvendigt at træffe beslutning om at gennemføre en egentlig afvikling af værftet i løbet af efteråret 1995. Den 19. september 1995 indledte værftet afskedigelses sagen på omhandlede medarbejdere, som havde 5 - 6 måneders opsigelsesfrist. Den 11. oktober varslede virksomheden opsigelserne af værftets resterende timelønnede arbejdere.

Klager nedlagde påstand om, at indklagede CO-industri tilpligtes at anerkende, at de af klageren afgivne opsigelser af den 29. september 1995 vedrørende et antal medarbejdere var begrundet i tvingende årsager.

Indklagede CO-industri nedlagde påstand om: Principalt: Klager tilpligtes at anerkende, at de af klageren afgivne opsigelser af den 29. september 1995 vedrørende et antal tillids- og sikkerhedsrepræsentanter samt A/S-bestyrelsesmedlemmer skal trækkes tilbage, idet disse ikke er begrundet i tvingende årsager.

Subsidiært: Klager tilpligtes at anerkende, at de af klageren afgivne opsigelser af den 29. september 1995 vedrørende et antal tillids- og sikkerhedsrepræsentanter samt A/S-bestyrelsesmedlemmer først kan gøres gældende fra den 12. oktober 1995, hvor de resterende medarbejdere (303) modtog deres opsigelser.

Opmanden udtalte: Det er ubestridt, at opsigelserne alene var begrundet i værftets økonomiske forhold, og at der ikke er foretaget nogen kvalifikationsvurdering i forbindelse med opsigelserne.

Efter de afgivne forklaringer, referaterne fra såvel samarbejdsudvalgs møderne som bestyrelsesmøderne må det lægges til grund, at det på tidspunktet for opsigelserne var overvejende sandsynligt, at værftet måtte lukke umiddelbart efter afleveringen af den sidste nybygning, og at uanset der i efteråret 1995 måtte opnås ordrer på nybygninger, ville der opstå et hul i produktionen, der, såfremt omkostningerne ikke blev reduceret, ville medføre et betydeligt tab for virksomheden. I en sådan situation må en ledelse for ikke at pådrage sig ansvar foretage en reduktion af medarbejderstaben i takt med, at arbejdet ophører, og på en sådan måde, at opsigelsesvarslerne udløber på tidspunktet for indtræden af arbejdsmangel.

Under hensyn til, at de særligt beskyttede medarbejderes opsigelsesvarsel udløber efter de øvrige ansattes, at der er givet tilsagn om tilbagekaldelse, og at arbejdsmanglen ved opsigelsesvarslets udløb må anses for at være total, findes der ikke grundlag for at kræve, at virksomheden ved opsigelsen skulle foretage en kvalifikationsvurdering.

Under disse omstændigheder findes det berettiget, at der ved opsigelserne alene er indgået økonomiske hensyn, og at disse medfører, at der foreligger tvingende grunde til at opsiges de særligt beskyttede medarbejdere.

Klagers påstand tages derfor til følge.

Klager: Dansk Industri.

Opmand: Vicepræsident Mette Christensen.

Firma: MH Møbler A/S.

Dato: 15. januar 1996.

Sag: FV 1069.

Mellem klageren CO-Industri for Specialarbejderforbundet og indklagede Dansk Industri for MH Møbler A/S er der opstået uoverensstemmelse om berettigelsen af en den 2. maj 1995 meddelt advarsel til tillidsrepræsentanten. Baggrunden for sagen skulle ses i relation til indkøbersproblemer med nyt malerianlæg, hvor man havde konstateret nister i lakken. Årsagen til dette havde man nu fundet ud af skyldtes, at man var nød til at rense malerpistoler ved hvert farveskift.

Tillidsrepræsentanten havde fået advarslen, fordi han ikke havde informeret sine kolleger om, hvorledes rengøringsproceduren skulle være ved farveskift. Tillidsrepræsentanten var den, der havde længst anciennitet ud af de 11 mand, der betjente malerianlægget, hvoraf de 9 havde under 1/2 års anciennitet. Derfor mente ledelsen, at han var forpligtet til at instruere de øvrige i den selvstyrende gruppe. Der har ikke forud for advarslen været nogen instruktion, som beskrev det der var fejllårsagen, og spørgsmålet måtte også være, om tillidsmanden var beføjet til at udstede en generel instruktion. Klager nedlagde påstand om, at virksomheden tilpligtes at trække den afgivne advarsel til tillidsrepræsentanten tilbage.

Indklagede påstod frifindelse.

Opmanden udtalte: Efter bevisførelsen findes det ikke godtgjort, at der på tidspunktet for advarslen forelå klare instruktioner om, hvorledes der skulle renses ved farveskift, ligesom det ikke findes godtgjort, at tillidsrepræsentanten skulle have misinformeret og ændret på rengøringsproceduren, hvorfor advarslen ikke er meddelt med rette. Klagers påstand tages til følge.

Kendelse: MH Møbler A/S tilpligtes at trække den afgivne advarsel til tillidsrepræsentanten tilbage.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: Derby A/S, Ålestrup.

Dato: 29. marts 1996.

Sag: FV 1070.

Baggrund: Påstået brud på lokalaftale vedr. Rul-skift.

Opmanden tilkaldte parternes procedører fra SiD og DI.

Procedøerne redegjorde kort for sagens bevisemaer, og opmanden tilkendegav sit synspunkt herpå.

Efter drøftelse mellem parterne og efter opmandens henstilling forligtes sagen således, at:

Derby A/S, Ålestrup, betaler til fuld og endelig afgørelse af sagen 35.000 kr. til Specialarbejderforbundet i Danmark. Sagen sluttet som forlig.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: SAS Danmark.
Dato: 15. april 1996.
Sag: FV 1071.

Baggrunden for sagen var opstået uoverensstemmelse om forståelsen af en lokalaftale fra 1989 mellem SAS og Servicemekanikernes Klub (Klub 537), vedrørende Pre-flight Check på SAS fly.

CO-industri for Dansk Metalarbejderforbund nedlagde påstand om, at den manglende anvendelse af uddannede mekanikere ved Pre-flight Check i perioden 21. marts 1995 til 25. maj 1995 er i strid med gældende lokalaftale.

De indklagede: Dansk Industri for SAS Danmark påstod frifindelse.

Opmandens bemærkninger til sagen: Et naturligt formål med lokalaf-talen må anses at have været at sikre arbejdspladser for medlemmene af Klub 537. Det har således formodningen imod sig, at aftalen skulle gælde som "beskyttelse" for mekanikere i andre luftfartsselskaber. Det må lægges til grund, at prøveordningen er blevet administreret på en sådan måde, at den ikke berørte klubmedlemmernes ansættelses- og arbejdsforhold i aftaleperioden, idet det kun var andre luftfartsselskabers mekanikere og ikke klubmedlemmerne, der blev "holdt væk" fra Pre-flight Checkene. Under disse omstændigheder og i mangel af en udtrykkelig bestemmelse i aftalen om, at SAS's forpligtelse til at anvende kvalificerede mekanikere også angik andre luftfartsselskabers mekanikere i fremmede lufthavne, finder jeg, at SAS ikke har overtrådt lokalaf-talen.

Kendelse: De indklagede, Dansk Industri for SAS Danmark, frifindes.

Klager: Dansk Metalarbejderforbund.
Opmand: Per Sørensen.

Firma: Stora Dalum A/S, Odense.
Dato: 10. maj 1996.
Sag: FV 1072.

Baggrunden for denne sag vedrører spørgsmålet om, hvorvidt virksomheden Stora Dalum A/S med rette har bortvist to truckførere.
Klageren: CO-industri for Specialarbejderforbundet, nedlagde følgende påstande:

Stora Dalum A/S tilpligtes at efterbetale erstatning for manglende opsigelsesvarsel i henhold til gældende lokalaftale samt for svie og smerte, idet virksomheden ved bortvisningen har handlet i strid med overenskomstens § 35, stk. 6 og 10.

De indklagede, Dansk Industri for Stora Dalum A/S, nedlagde påstand om frifindelse.

Opmanden udtalte: En sigtelse for tyveri, som opgives af anklagemyndigheden, kan i sig selv ikke give grundlag for en berettiget bortvisning. Men i denne forbindelse kan der være oplyst sådanne forhold at det kan give anledning til en bortvisning, herunder hvis det f.eks. er kommet frem, at de pågældende medarbejdere groft har tilsidesat deres loyalitetspligt over for virksomheden.

Opsigelserne i denne sag var i første række begrundet med de pågældendes tilsidesættelse af "gældende regler" og indeholdt ikke en selvstændig sigtelse for tyveri, men blot en konstatering af, at de pågældende var sigtede.

Som sagen foreligger oplyst for voldgiftsretten, er det ikke muligt at fastlægge, i hvilket omfang og på hvilken måde tyveriet af papiret er foregået. Derimod må det anses for godtgjort, at der fra virksomheden er udleveret et ikke ubetydeligt antal paller, som kunne bruges af virksomheden selv. Det nærmere forhold mellem forvalteren og de to truckførere kan heller ikke fastlægges under voldgiftssagen, men det må anses for godtgjort, at de to truckførere har gjort sig skyldige i en grov tilsidesættelse af deres loyalitetspligt i forbindelse med deres arbejde med pallerne. Opmanden finder herefter bortvisningerne for berettigede. Endelig finder opmanden, at klagerne ikke kan støtte ret på, at forvalteren alene er blevet opsagt med sædvanlig opsigelsesvarsel, idet dette af virksomheden er blevet begrundet med, at man alene anså hans forseelse som en undladelse af at føre fornødent tilsyn.

Kendelse: Stora Dalum A/S frifindes.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Hans Kardel.

Firma: Duba Møbelindustri A/S, Søborg.

Dato: 22. maj 1996.

Sag: FV 1073.

Baggrunden er uoverensstemmelse om, hvorvidt Duba Møbelindustri A/S har haft tvingende årsager til at afskedige en sikkerhedsrepræsentant.

Afskedigelsen skete med 6 måneders varsel til fratræden den 15. juni 1996, jf. overenskomsten § 4, stk. 1, og var fra virksomhedens side navnlig begrundet med samarbejdsvanskeligheder. Parterne, Dansk Industri for Duba Møbelindustri og CO-industri for Specialarbejderforbundet, forelagde sagen.

Efter votering tilkendegav opmanden følgende: At det efter bevisførelsen af voldgiftsretten ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne fastslås, at afskedigelsen kunne begrundes med tvingende årsager.

Da samarbejdet mellem parterne efter bevisførelsen måtte anses for odelagt, henstillede opmanden til parterne, at sagen blev sluttet, således at sikkerhedsrepræsentanten omgik de fratræder (fritstilles i den resterende del af opsigelsesperioden) og således, at Duba Møbelindustri betaler ham en godtgørelse på 125.000 kr.

Beløbet indbetales til Specialarbejderforbundet med henvisning til nærværende forlig.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Preben Kistrup.

Firma: Scandinavian Leather ApS.

Dato: 30. maj 1996.

Sag: FV 1074.

Baggrunden for denne sag var en opstået tvist om hvorvidt virksomheden efter Industriens Overenskomst, § 35, stk. 8 b - om bortfald af opsigelsesvarsel ved arbejdsledighed som følge af andre arbejderes arbejdsstandsning - var berettiget til at hjemsende 4 medarbejdere den 13. marts 1995, uden at der betales dem løn.

Klageren: CO-industri for Specialarbejderforbundet, nedlagde påstand om, at Scandinavian Leather ApS tilpligtes at betale løn til de i sagen hjemsendte medarbejdere.

Indklagede påstod frifindelse.

Opmanden udtalte: Det er ubestridt, at den opståede situation udsprang af en overenskomst-

stridig arbejdsnedlæggelse, og det foreligger ikke oplyst, hvorledes der er fulgt op på pålægget om at genoptage arbejdet.

Efter forklaringerne lægges det til grund, at det ikke fra tillidsmanden var muligt at få en klar tilkendegivelse om, at arbejdet ville blive genoptaget mandag. Under hensyn hertil, samt den økonomiske risiko, der ville påhvile virksomheden ved at sætte huden til haspning, findes der ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte virksomhedens skøn over det økonomisk ansvarlige i ikke at påbegynde haspning søndag. Endvidere findes det godtgjort, at der ikke var tilstrækkeligt arbejde til at beskæftige alle om mandagen, hvorfor indklagedes påstand tages til følge.

Kendelse: Indklagede Dansk Industri, for Scandinavian Leather ApS, frifindes.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: Brdr. Foltmar A/S.

Dato: 23. maj 1996.

Sag: FV 1075.

Baggrunden for denne sag var en uoverensstemmelse om, hvorvidt bortvisning af en sikkerhedsrepræsentant var berettiget.

Påstande: Klageren (Dansk Industri) nedlagde påstand om, at indklagede (Specialarbejderforbundet) tilpligtes at anerkende, at der forelå tvingende årsager til bortvisning af sikkerhedsrepræsentanten.

Over for indklagedes påstand om overenskomstbrud påstod klageren afvisning og over for påstanden om betaling påstodes frifindelse. Indklagede (Specialarbejderforbundet) nedlagde følgende påstande:

Brdr. Foltmar A/S tilpligtes at anerkende, at virksomheden har begået overenskomstbrud ved at tilsidesætte gældende overenskomst § 4 stk. 4. Brdr. Foltmar A/S tilpligtes at efterbetale erstatning for manglende opsigelsesvarsel i henhold til overenskomstens § 4 stk. 1 på 5 måneder. Opmanden udtalte: Efter teori og retspraksis kan der i særlige tilfælde ske afskedigelse af en tillidsmand uden iagttagelse af det overenskomstmæssige varsel og uden forudgående fagretlig behandling, når tillidsmanden har udvist et groft utilbørligt forhold.

At de fremlagte stempelkort fremgår flere samti-

dige indstemplinger, hvilket sammen med de henvendelser, ledelsen har fået, kunne give anledning til at foretage ekstraordinær kontrol, hvilket skete den 14. december om morgenen. De af sikkerhedsrepræsentanten fremdragne episoder vedrørende overholdelse af de sikkerhedsmæssige forhold findes ikke at kunne tillægges ledelsen som motiv til at ville konstruere en situation, som kunne danne grundlag for bortvisning af sikkerhedsrepræsentanten. Efter ledelsens afgivne forklaring findes det ubetænkeligt at anse for godt gjort, at der var foretaget indstempling den 14. december 1995 på såvel sikkerhedsrepræsentantens som arbejdskollegaens stempelkort på det tidspunkt, hvor arbejdskollegaen forlod arbejdsstedet for at hente sikkerhedsrepræsentanten. Det findes ikke at kunne bebrejdes virksomheden, at man ikke som bevis har sikret sig aflæsning af tyverialarmen. Da sikkerhedsrepræsentanten efter at måtte have konstateret, at der var sket indstempling af en anden, ikke inden rimelig tid henvendte sig til kørselslederen, findes reglerne for anvendelse af stempelkortene at være overtrådt. Da indstempling uden erlæggelse af arbejdsindsats har svigsigende karakter, og under hensyn til, at virksomheden tidligere generelt over for de ansatte har indskærpet betydningen af overholdelsen af kravet om stempling, findes der at foreligge et så groft utilbørligt forhold, at bortvisningen har været berettiget. Klagerens påstand tages derfor til følge.

Kendelse: Indklagede tilpligtes at anerkende, at der har foreligget tvingende årsager til bortvisning af sikkerhedsrepræsentanten.

Klager: Dansk Industri.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Lego A/S.
Dato: 3. juni 1996.
Sag: FV 1076.

Uoverensstemmelse om retten til udsættelse af opsparede fridage/timer i forbindelse med sygdom forud for eller under afvikling af disse - overenskomstens § 9, stk. 2.
Klager, CO-industri, nedlagde følgende påstande: Indklagede, Dansk Industri for Lego A/S, tilpligtes at anerkende, at optjente fridage ved en aftalt varierende ugentlig arbejdstid ved afvik-

ling skal forskydes, såfremt der forud for eller i den aftalte afviklingsperiode indtræffer sygdom eller tilskadekomst, der strækker sig helt eller delvist ind i denne. Subsidiært: Indklagede tilpligtes at anerkende, at optjente fridage ved en aftalt varierende ugentlig arbejdstid ved afvikling skal forskydes, såfremt der forud for den aftalte afviklingsperiode indtræffer sygdom eller tilskadekomst, der strækker sig helt eller delvist ind i denne.

Indklagede: Dansk Industri, påstod frifindelse. **Opmanden** udtalte: Baggrunden for, at en lønmodtager er berettiget til at forlange sin ferie udsat i tilfælde af sygdom, må antages at være, at man skal sikre det rekreative udbytte, som ferien giver. Dette må ses i sammenhæng med, at en lønmodtager efter Ferieloven har et ubetinget krav på at holde ferie. Risikoen for, at en lønmodtager på grund af sygdom eller tilskadekomst ikke opnår det rekreative udbytte af sin ferie, er således pålagt arbejdsgiveren. Det må derimod antages, at det ikke vedkommer arbejdsgiveren, hvis en medarbejder på grund af sygdom eller tilskadekomst mister den rekreative værdi af de timer i en normal arbejdsuge, hvor man ikke er på arbejde (i en 40 timers arbejdsuge - typisk 10 timer mandag til fredag samt hele lørdagen og hele søndagen). At arbejdstiden fra 1986 til 1991 er nedsat med 3 timer ugentlig, kan ikke ændre herved. Spørgsmålet er herefter alene, om den omstændighed, at der sker en opsparring af nogle af fritimerne, skal bevirke, at arbejdsgiveren overtager risikoen for medarbejdernes rekreative udnyttelse heraf.

I overensstemmelse med, hvad der er fastsat i voldgiftspraksis om afspadsering af overarbejde, må spørgsmålet bero på, om det har været parternes hensigt, at opsparringsordningen som sådan skal tjene et rekreativt formål, eller om ordningen er begrundet i hensynet til virksomhedens produktion.

Der må herved lægges afgørende vægt på, at ordningen ved varierende ugentlig arbejdstid og opsparring af fritimer efter det oplyste til og med 1993 udgaven af Industriens Overenskomst kunne fastsættes ensidigt af arbejdsgiveren, og at det efter 1995 udgaven af Industriens Overenskomst alene er i tilfælde af lokal enighed, at ordningen kan etableres.

Da lønmodtagersiden herefter ikke har - og aldrig har haft - noget krav på, at den omhandlede ordning etableres, findes ordningen ikke at være begrundet i rekreative hensyn på samme måde som ferie efter Ferieloven, og der er herefter ikke grundlag for at tage klagerens påstand til følge.

Kendelse: Indklagede, Dansk Industri for Lego System A/S, frifindes.

Klager: CO-industri.
Opmand: Nils Waage.

Firma: Novo Nordisk A/S.
Dato: 3. juni 1996.
Sag: FV 1077.

Mellem klagerne, CO-industri og indklagede Novo Nordisk, er der opstået uoverensstemmelse om, hvorvidt Industriens Overenskomst med tilhørende protokollater og lokalaftaler er gældende også for den del af arbejdet med intern transport af råvarer fra lager til produktionsanlæg på indklagedes virksomhed i Kalundborg, der udføres af ekstern vognmand.

Klagerne nedlagde følgende påstande: Indklagede tilpligtes at anerkende, at det arbejde der udføres på indklagedes virksomhed med intern transport af varer med lastvogn, er omfattet af Industriens Overenskomst med tilhørende protokollater og lokalaftaler.

Indklagede tilpligtes at tilsige, at den mellem klagerne og Dansk Industri gældende overenskomst med tilhørende protokollater og lokalaftaler følges for de derved berørte arbejdstageres vedkommende, og at eventuel efterbetaling og andre reguleringer for den forløbne periode finder sted.

Indklagede påstod frifindelse.

Opmanden udtalte: Mellem overenskomstparterne er der enighed om, at intern transport er omfattet af Industriens Overenskomst, som den indklagede virksomhed har tiltrådt. For sagens udfald bliver det derfor afgørende, om den del af virksomhedens interne transport, som udføres af skiftende chauffører fra vognmandsfirmaet i henhold til rammeaftalen fra 1994, må betragtes som udført af personer, der - som vikarer - er underlagt virksomhedens ledelsesret, eller om de pågældende må betragtes som "udsendt" af en underentreprenør og undergivet dennes ledelsesret, jf. det til Industriens Overenskomst

hørende protokolat om vikarbureauer af 20. februar 1995 og Dansk Industris svar til klagerne af 26. april 1996.

Ved afgørelsen heraf må det lægges til grund, at rammeaftalen alene giver virksomheden ret til at få udført intern kørsel til en forud aftalt timebetaling i henhold til kørselsbestillinger afgivet inden udløbet af den aftalte frist herfor, men ikke i øvrigt giver virksomheden adgang til at disponere over den lastbil med chauffør, som aktuelt måtte være beskæftiget med udførelsen af den bestilte kørsel. Ledelsesretten, herunder retten til at ansætte og afskedige chaufføren og til at bestemme, med hvilken lastbil og med hvilken chauffør bestilte kørsler skal udføres, eventuelt tillige på hvilket tidspunkt, tilkommer således vognmandsfirmaet og ikke indklagede. Herefter, og da den omstændighed, at chaufførerne under ophold og kørsel på virksomhedens område i lighed med alle andre skal overholde de af indklagede fastsatte reglementariske bestemmelser og kontrolforanstaltninger, ikke kan medføre, at ledelsesretten må anses for midlertidigt at tilkomme indklagede, kan klagerne ikke få medhold i de nedlagte påstande.

Kendelse: Den indklagede virksomhed, Novo Nordisk A/S, frifindes.

Klager: CO-industri.
Opmand: Palle Kill.

Firma: Scanglas A/S, Korsør.
Dato: 30. september 1996.
Sag: FV 1078.

Mellem klageren, Specialarbejderforbundet i Danmark, og indklagede, Dansk Industri for Scanglas A/S, Korsør, var der opstået en tvist om, hvorvidt virksomheden Scanglas A/S, Korsør, skal yde betaling i henhold til Industriens Overenskomst § 19, stk. 2. - udearbejde - for de arbejdere, der er beskæftiget som chauffører. Klager nedlagde følgende påstand: Scanglas A/S, Korsør, tilpligtes at anerkende, at overenskomstens § 19, stk. 2, udearbejde, er gældende for de på virksomheden under Industriens Overenskomst ansatte chauffører, 6 personer, og som følge heraf at udbetale udearbejdsbetaling på kr. 3,15 pr. præsteret arbejdstime fra den 27. marts 1995.

Indklagede påstod frifindelse.

Opmanden udtalte: Det er ubestridt, at chauff-

førerne er ansat til at udføre forefaldende arbejde for virksomheden, samt at der ikke er indgået særskilt aftale efter § 19, stk. 5. Efter bestemmelsens ordlyd må den del af arbejdet, som er chaufførarbejde, anses for omfattet af definitionen i stk. 1, når ansættelse er sket til forefaldende arbejde, og idet arbejdet udføres uden for den virksomhed, hvor den ansatte er antaget. Der er ikke for voldgiftsretten godtgjort, at der foreligger en praksis, hvorefter dette arbejde skulle være undtaget fra § 19, stk. 2, ligesom der heller ikke er godtgjort, at dette under forhandlingerne i forbindelse med overgangen til Industriens Overenskomst har været forudsat. Herefter findes overenskomsten at måtte fortolkes i overensstemmelse med dens ordlyd.

Det forhold, at sagen først er rejst i 1994, findes under hensyn til det oplyste om tillidsmandsforholdene på virksomheden ikke at kunne medføre, at klager nu afskæres fra at gøre kravet gældende.

Kendelse: Scanglas A/S, Korsør, tilpligtes at anerkende, at overenskomstens § 19, stk. 2 udearbejde, er gældende for de på virksomheden under Industriens Overenskomst ansatte chauffører, og som følge heraf at udbetale udearbejdsbetaling i medfør af denne bestemmelse.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: A. Espersen A/S, Hanstholm.

Dato: 3. oktober 1996.

Sag: FV 1079.

Mellem klageren, CO-Industri for Kvindeligt Arbejderforbund og Specialarbejderforbundet i Danmark for et antal medlemmer af disse forbund, og indklagede, Dansk Industri for A. Espersen A/S, Hanstholm, var der opstået tvist om, hvorvidt der i perioden efter, at der var truffet endelig beslutning om at lukke indklagedes virksomhed, og indtil det tidspunkt, hvor lukningen effektueres, kunne ske hjemsendelse i henhold til Industriens Overenskomst 95 § 1, stk. 3 speciel del.

Klager har nedlagt følgende påstand: Indklagede tilpligtes at anerkende, at de hjemsendelser, der er foretaget, efter at der er truffet endelig beslutning om at lukke indklagedes virksomhed (A. Espersen A/S, Hanstholm), er i strid med Industriens Overenskomst 95, § 1, stk. 3 speciel del.

Indklagede påstod frifindelse.

Opmanden udtalte:

Efter overenskomstens ordlyd er der ikke gjort undtagelse fra hjemsendelsesretten i en opsigelsesperiode, ligesom denne ret ikke ses at være bestridt i den foreliggende praksis. Da de grunde, der ligger bag hjemsendelsesretten, også kan foreligge i en opsigelsesperiode, og da adgangen til genindtrædelse i stillingen inden for ansættelsesperioden fortsat består, findes virksomheden ikke af denne grund at være afskåret fra at foretage hjemsendelser.

Spørgsmålet er herefter, om betingelserne for hjemsendelse har været til stede.

Efter bevistforelsen må det lægges til grund, at den endelige beslutning om lukning blev taget den 8. december 1995. I perioden herefter har der i det væsentlige været hjemsendelser i uge 50 og 51. Efter oplysningerne om størrelsen af tilførslen af fisk i disse uger sammenholdt med den mængde, der skal bruges ved en rationel produktion, findes virksomheden at have været berettiget til at foretage hjemsendelser på grund af råvaremangel. Det forhold, at virksomheden evt. fra et andet frysehus til en anden fabrik har transporteret fisk, ændrer ikke herved, når disse fisk ikke kan antages at være indkøbt til produktionen i Hanstholm. Virksomheden findes ikke at kunne bebrejdes at have valgt at opretholde fuld beskæftigelse på fabrikken i Rønne fremfor at sende en del af fiskene til Hanstholm. Herefter tages indklagedes påstand til følge.

Kendelse: De indklagede, Dansk Industri for A. Espersen A/S, Hanstholm, frifindes.

Klager: Kvindeligt Arbejderforbund og Specialarbejderforbundet.

Firma: Variantsystemet International A/S.

Dato: 1. december 1996.

Sag: FV 1080.

Mellem klageren, CO-Industri for metalarbejder Robert Jessen og indklagede, Dansk Industri for Variantsystemet International A/S er der opstået uoverensstemmelse om, hvorvidt Robert Jessen har krav på fuld løn fra Variantsystemet i

hele sin opsigelsesperiode indtil 31. december 1995, uanset at han i opsigelsesperioden opnåede anden ansættelse.

Klager nedlagde følgende påstande: Indklagede tilpligtes at anerkende, at klager har ret til fuld løn fra indklagede til og med 31. december 1995.

Indklagede tilpligtes at betale klager kr. 20.082,25.

Indklagede nedlagde følgende påstande: Principielt: Frifindelse.

Subsidiært: Betaling af klagers lidte tab i opsigelsesperioden, opgjort som forskellen mellem den faktiske indtjening, altså den samlede løn i opsigelsesperioden, herunder søgnehelldagsbetaling etc., og løn fra indklagede i hele opsigelsesperioden efter princippet i Funktionærlovens § 3.

Sagens omstændigheder: Klageren blev den 2. april 1990 ansat som maskinarbejder hos indklagede i henhold til ansættelsesaftale for medarbejdere på funktionærlignende vilkår, hvorefter der er forlænget opsigelsesvarsel og opsigelse efter 120-dages reglen.

Den 10. august 1995 blev Robert Jessen opsagt til fratræden den 31. december 1995 på grund af manglende arbejde. I opsigelsesskrivelsen er anført om fristilling:

"I forbindelse med ovenstående opsigelse vil du være fritstillet fra dags dato."

Da Variantsystemet var blevet bekendt med, at Robert Jessen havde fået andet arbejde, meddeltes i skrivelse af 9. november 1995 til Robert Jessen, at lønudbetalingen til ham ville ophøre pr. 30. november 1995.

Opmanden udtalte: Efter dansk rets almindelige erstatningsregler kan alene det lidte tab kræves erstattet, medmindre andet fremgår af lovgivningen eller er aftalt mellem parterne. Det er ikke gjort gældende, at den mellem parterne indgåede overenskomst indeholder bestemmelser om fuld erstatning eller minimalerstatning i en situation som den foreliggende. Ansættelsesaftalen og protokollet henviser ikke til Funktionærlovens § 3.

Under hensyn til, at udgangspunktet for erstatning er det lidte tab, og at der i protokollet om funktionærlignende ansættelser særskilt er nævnt visse af Funktionærlovens bestemmelser, men ikke § 3, findes det betænkeligt at antage, at ansatte med funktionærlignende ansættelser alene på grundlag af protokollet skulle være tillagt en bedre retsstilling end funktionærer. Endvidere er der heller ikke grundlag for at fortolke protokollet udvidende, således

at Funktionærlovens § 3 finder anvendelse analogt.

Et tilsagn om en bedre retsstilling end den, der følger af overenskomsten, må kræve et klart grundlag. Det findes derfor ikke godtgjort alene på grundlag af de afgivne forklaringer, der først er fremkommet meget sent i forløbet, at fastslå, at der fra værktørføreren skulle være givet et tilsagn.

Herefter tages indklagedes principale påstand til følge.

Kendelse: Indklagede, Dansk Industri for Variantsystemet International A/S, frifindes.

Klager: Specialarbejderforbundet.

Opmand: Mette Christensen.

Firma: Danæg A/S, Tølløse.

Dato: 3. december 1996.

Sag: FV 1081.

Mellem klageren, Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark, og indklagede, Dansk Industri for Danæg A/S, Tølløse afd., var der opstået uenighed om, hvorvidt aflønningen af de kvindelige lagerarbejdere var i strid med lov om ligeløn § 1, stk. 2.

Klageren nedlagde følgende påstande: De indklagede skal anerkende, at det arbejde, de kvindelige lagerarbejdere udfører, er af samme værdi som det arbejde, de mandlige lagerarbejdere udfører.

Den indklagede virksomhed skal regulere de kvindelige lagerarbejders grundløn, således at den kommer på niveau med de mandlige lagerarbejders.

Den indklagede virksomhed skal efterbetale forskellen i grundløn tilbage fra den 8. januar 1991, subsidiært et senere tidspunkt.

Indklagede påstod frifindelse.

Sagsbeskrivelse: Modtagelsen af pallerne fra producenterne varetages af mænd, der transporterer æggene til pakkelinien.

Det er herefter kvinder, der i høj grad hjulpet af maskiner lægger æggene op på båndet, hvor der sker en gennemlysning og frasortering af defekte æg. Herudover fodres maskinerne med æggebakker, som kvinderne har fremlagt fra lageret. Æggebakkene forsynes med labels med en påstempling, som kvinderne har indtastet. Æggene sorteres efter vægt og pakkes,

hvorefter kvinderne tager de færdigpakke-
æggebakker fra. Disse pakkes af kvinderne i
kasser eller bure. Kasserne køres herefter på et
bånd ud i lageret, hvor mænd stabler bakkene
på paller og på grundlag af pakkelister sørger
for ekspeditionen ud til vognmændene, der
kører æggene ud til kunderne.

I pakkeriet er der indført en roteringsordning,
således at der veksles mellem nedpakning, lys-
rum og påsætning.

I forbindelse med voldgiftssagens forhandling
har voldgiftsretten besigtiget arbejdsforholdene
på virksomheden.

Opmanden udtalte: Klager har anført, at mæn-
dene trods ansat under samme normallønso-
verenskomst får højere grundløn end kvinder-
ne. Det beror på en faktisk konstatering, at der i
virksomheden reelt er kvinde- og mandearbej-
de, og at ingen kvinder har den høje grundløn.
Mændene er beskæftiget på lageret, og kvinder-
ne i pakkeriet. Først kort tid før dagen for den
tidligere berammede forhandling blev der ansat
en mand på pakkeriet til den lave grundløn.
Efter de af tillidsmændene afgivne forklaringer
må han betragtes som afløser, og der har aldrig
været fastsatte mænd i pakkeriet.

Det gøres gældende, at det arbejde, som kvin-
derne udfører, har samme værdi som mæn-
denes. Begge grupper er ufaglærte og ansat under
sammen overenskomst med de samme tillæg,
men med forskellig grundløn. Dette blev oprin-
deligt begrundet som et kuldeltillæg, men også
kvinderne kommer ud i kulden på grund af rota-
tionen. Forskellen blev dernæst begrundet i, at
der blev stillet større krav til mændene end kvin-
derne. Retningslinjerne ved ansættelse er udar-
bejdet af en, der aldrig har haft med ansættelse
at gøre, og de stemmer ikke med tillidsmæn-
dens forklaringer.

Såfremt der lægges vægt på kvalifikationerne,
måtte der ske forskellig aflønning, f.eks. ved
trucktillæg, men dette er ikke tilfældet. Der stil-
les samme kvalifikationskrav til kvinderne, idet
det er lige så vigtigt, at de tager den rigtige em-
ballage og foretager den rigtige indstempling på
labels til de forskellige æg. Kvinderne er lige så
fleksible som mændene, idet der i pakkeriet
sker rotation, således at deres arbejde skal vur-
deres samlet for alle tre funktioner i forhold til
mændenes arbejde. For begge grupper er der
en reel oplæringsstid. Forskellen i antallet af eks-
peditioner går ikke på kvalifikationer. Det er ar-
bejdsgiverne, der har bevisbyrden, og de oven-
nævnte forhold indikerer, at der er tale om et
mandetillæg.

At arbejdet i færdigvare-
lageret indebærer pakning
efter bestillingssedler,
findes ikke at indebære
sådanne kvalifikations-
krav, at det kan begrunde
en forskellig aflønning, idet
der også må stilles visse
krav til kvinderne i forbin-
delse med fremtagning af
emballage og stempling af labels. Efter en hel-
hedsbedømmelse af de to gruppers arbejde må
det herefter antages at være af samme værdi,
hvorfor klagers påstand tages til følge.

Kendelse: Indklagede, Dansk Industri for
Danæg A/S, Tølløse afd., skal anerkende, at det
arbejde, de kvindelige lagerarbejdere udfører,
er af samme værdi som det arbejde, de mandli-
ge lagerarbejdere udfører.

Den indklagede virksomhed skal regulere de
kvindelige lagerarbejders grundløn, således at
den kommer på niveau med de mandlige lager-
arbejders.

Den indklagede virksomhed skal efterbetale for-
skellen i grundløn tilbage fra den 2. maj 1996.

Klager: Kvindeligt Arbejderforbund.
Opmand: Mette Christensen.

Firma: Cheminova Agro A/S, Lemvig.
Dato: 14. februar 1997.
Sag: FV 1082.

Mellem klageren, Specialarbejderforbundet i
Danmark, og indklagede Dansk Industri for
Cheminova Agro A/S, Lemvig, er der opstået
uenighed om arbejdstidens tilrettelæggelse i
1996 inden for et af virksomhedens områder,
der lokalt benævnes 5-PROD, og hvori der ar-
bejdes i holddrift med 5 skiftehold.
Klageren nedlagde følgende påstand:
Den indklagede virksomhed tilpligtes at aner-
kende, at arbejdstiden, der er aftalt i henhold til
lokaftale af 10. juli 1995, overenskomstens §
15, stk. 4 b, og i henhold til § 8, stk. 6 i Industri-
ens Overenskomst for perioden 2. januar 1996
til 22. december 1996, er den normale arbejds-
tid for hele året, og forventet overarbejde efter
dette tidsrum ikke kan indlægges som afspadse-
ring i planen, uden at parterne er enige herom.

De indklagede, Dansk Industri for virksomheden Cheminova Agro A/S, Lømvig, påstod frifindelse.

Opmanden udtalte: Lokalaftalen af 10. juli 1995, der henviser til Industriens Overenskomst § 8, stk. 6 indebærer efter opmandens opfattelse, at en allerede aftalt vagtplans fordeling af 12 timers vagterne over turnusperioden ikke kan ændres hverken forud for eller i løbet af turnusperioden, medmindre parterne - virksomheden og medarbejderne - er eller bliver enige herom. Noget andet kan heller ikke udledes af protokollet vedrørende holddrift af 20. februar 1995, hvorefter en virksomhed kan fastlægge en arbejdsplan, såfremt det ikke ved lokale forhandlinger er lykkedes at tilvejebringe enighed om en sådan. For sagens udfald bliver det derfor afgørende, om virksomheden ved - som det hedder i referatet fra det ekstraordinære afdelingsudvalgsmøde den 6. december 1995 - at "diktare" en plan for 1996 ensidigt har ændret en allerede tidligere aftalt arbejdsplan for 1996 for 5-PROD og dermed tilsidesat lokalaftalen. Afgørelsen heraf må bero på, om det kan anses for godtgjort, at en sådan aftale var indgået og i givet fald med hvilket indhold.

Ved denne afgørelse lægger opmanden til grund, at der under det ordinære afdelingsudvalgsmøde den 11. oktober 1995, hvorunder kalenderen for 5-PROD for 1996 blev forelagt og godkendt, blev indgået en aftale mellem virksomheden og medarbejderne om en arbejdsplan, og at denne arbejdsplan ved at angive de krævede 134 vagter pr. hold med arabertal, dækkende - som tidligere - perioden fra den 2. januar til og med den 22. december 1996, medens perioden fra den 23. december 1996 til og med den 1. januar 1997 var angivet med romertal, af medarbejderne naturligt måtte forstås således, at der også for jule- og nytårsperioden 1996/97 skulle aftales særskilte betalingsregler, om end betalingsreglerne gældende for den tilsvarende periode i 1995/96 ikke skulle "danne præcedens", jf. virksomhedens bemærkning herom i aftalen af 21. september 1995. Under de efterfølgende møder mellem aftalens parter blev der da også fra medarbejderside fremsat krav om ekstrabetaling for vagterne i jule- og nytårsperioden. Kravene blev imidlertid afvist af virksomheden, der herefter ved det ekstraordinære afdelingsudvalgsmøde den 6. december 1995 besluttede at lade de "overskydende" 4 vagter pr. hold afspadsere ved tildeling af et tilsvarende antal frivagter i løbet af sommeren og efteråret 1996.

Med denne beslutning ændrede virksomheden ensidigt den tidligere indgåede aftale om arbejdsplanen for 5-PROD for 1996, således som denne - uanset den allerede i planen angivne udvidelse af driftstiden - med rette er blevet forstået af medarbejderne. Der gives derfor klagerne medhold i den nedlagte påstand, der som angivet i denne alene vedrører året 1996.

Kendelse: Den indklagede virksomhed, Cheminova Agro A/S, Lømvig, skal anerkende, at den arbejdstid, der var aftalt for 5-PROD for perioden 2. januar - 22. december 1996 i henhold til lokalaftale af 10. juli 1995, jf. Industriens Overenskomst § 8, stk. 6, og § 15, stk. 4 b, var den normale arbejdstid for afdelingen hele året i 1996, og at forventet overarbejde efter dette tidsrum ikke kunne indlægges som afspadsning i planen, uden at parterne var enige herom.

Klager: Specialarbejderforbundet.
Opmand: Palle Kiil.

9

Forretningsudvalg og Centralledelse

CO-industris forretningsudvalg har otte ordinære møder om året, mens Centralledelsen har fire. Der er i forbindelse med Centralledelsen indført den nyskabelse, at der på årets sidste møde fremlægges en beretning fra de seks politisk nedsatte udvalg. Beretningen er skriftlig og kommenteres af udvalgsformanden, inden den sættes til debat.

Centralledelsens størrelse har varieret med nogle få, afstemt efter de enkelte forbunds antal tilmeldte medlemmer og sammenlægningen af Træindustriforbundet og Snedker- og Tømrerforbundet til "Træ - Industri - Byg" i daglig tale kaldt TIB. P.t. er antallet 71. En vedtægtsændring betyder, at CO-industris organisa-

tionssekretær er blevet fuldgældigt medlem af Centralledelsen.

I Forretningsudvalget er de 11 pladser fordelt forbundsmæssigt på samme måde som i den foregående beretningsperiode (idet dog formanden for TIB oprindeligt repræsenterede Snedker- og Tømrerforbundet). En vedtægtsændring medfører, at det ikke længere er hele Forretningsudvalget, som er på valg hvert år. Der er nu tale om to-årige valgperioder, hvor formanden, organisationssekretæren og fire medlemmer derudover er på valg hvert andet år (lige årstal), næstformanden og fire andre forretningsudvalgsmedlemmer hvert andet år (ulige årstal).

CO-medlemsforbund

	Medl.pr. 1.1.1997	CL-medl.
Dansk Metal	115.199	15
SiD	100.338	14
KAD	50.100	9
HK/Industri	32.500	7
TL	17.000	5
Dansk El-Forbund	8.200	4
Træ-Industri-Byg	2.599	3
DBTF	1.372	3
Blik og Rør	1.100	3
DFF	1.058	3
Malerforbundet	667	2
RBF- Gastronomerne	300	2
Medlemmer totalt:	330.433	

CENTRALLEDELSENS MEDLEMMER
(Pr. 1. marts 1997)

* + Medlem af Forretningsudvalget

Blik- og Rørarbejderforbundet i

Danmark:

Forbundsformand Per Frederiksen *
Forbundssekretær Hans Søby
Tillidsrepræsentant Jan Hansen

**Dansk Beklædnings- og Textil-
arbejderforbund:**

Forbundsformand Anne M. Pedersen
Faglig sekretær Jens Peter Christensen
Faglig sekretær Connie Sørensen

Dansk EI-Forbund:

Forbundsformand Erik Andersson *
Forbundssekretær Jørgen Juul Rasmus-
sen
Kredssekretær Preben Nøhr
Kredssekretær Peter Fliegel

Dansk Funktionærforbund:

Forbundsformand Karsten Hansen
Næstformand Villy Nielsen
Landsformand John Dybart

Dansk Metalarbejderforbund:

Forbundsformand Max Bæhring *
Næstformand John Højlund Olsen
Næstformand Thorkild E. Jensen *
Forbundssekretær Wilhelm Jørgensen
Forbundssekretær Bjarne Weiler Mad-
sen
Forbundssekretær Ernst Bliesmann
Forbundssekretær Ole Ibsen
Distriktsformand Kurt T. Nielsen
Distriktsformand Leif G. Hansen
Distriktsformand Poul Verner Jensen
Distriktsformand Hans Peter Jørgensen
Distriktsformand Keld Westring
Distriktsformand Valther Andersen

Distriktsformand Henning Nielsen
Formand Metal København Jørgen Bern-
bom

HK/Industri HK:

Sektorformand Jens Pors *
Sekretær John Dybdal
Næstformand Mette Kindberg
Formand Rolf Chr. Hoff Hansen
Afdelingsformand Poul Vinholt
Formand Janne Zachariassen
Sekretær Gerda Christensen

**Kvindeligt Arbejderforbund
i Danmark:**

Forbundsformand Lillian Knudsen *
Næstformand Jane Korczak
Forbundssekretær
Tove Møller Pedersen
Forbundssekretær Inge Sørensen
Afdelingsformand Lis Jacobsen
Afdelingsformand Maria Bæhring
Afdelingsformand Ellen Hoffmann
Afdelingsformand Inger Lis Sørensen
Afdelingsformand Jonny Barchow

RBF-Gastronomgruppen:

Gruppesekretær Frank Lakmann
Næstformand Birger Kristensen

Malerforbundet i Danmark:

Forbundsformand Jørn Erik Nielsen
Næstformand Leif Olsen

Træ-Industri-Byg:

Forbundsformand Arne Johansen *
Gruppeformand Flemming Andersen
Sekretær Mogens Hansen

Specialarbejderforbundet i Danmark:

Gruppeformand Willy Strube *
Forretningsfører Svend Erik Jensen *
Forretningsfører Tage Johansen
Forretningsfører Børge Frederiksen
Forretningsfører Verner Klemmensen
Forretningsfører Arne Sørensen

Hovedbestyrelsesmedlem Kurt Andersen
Afdelingsformand Eddie Christensen
Afdelingsformand Gert Bruus Pedersen
Afdelingsformand John Martin Schmidt
Afdelingsformand Jim Staal
Afdelingsformand John Nielsen
Afdelingsformand Kjeld Hauerberg Olsen
Afdelingsformand Poul Erik Jessen

Teknisk Landsforbund:

Forbundsformand Eske Pedersen *
Næstformand Ole Skals Pedersen
Faglig leder Gert Kaas Andersen
Hovedbestyrelsesmedlem Palle Hansen
Afdelingsformand Johannes Pedersen

CO-industri:

Organisationssekretær Verner Elgaard *
Observatører:
Fra CO-industri:
Sekretær Keld Larsen
Sekretær Jørn Larsen
Sekretær Aase Dybart
Sekretær Peter Rimfort
Sekretær Aksel B. Simonsen
International sekretær Jens Bundvad
Konsulent Finn Jakobsen
Konsulent Benny Jensen
Konsulent Jesper Kragh-Sørensen
Redaktør Poul Damgård
Journalist Lene Søborg

Fra LO:

Sekretær Finn Sørensen
Redaktør Jørgen Placing

**CO-industris
sekretariat:**

Organisationssekretær/daglig leder
Verner Elgaard
Souschef/sekretær Keld Larsen
Sekretær Jørn Larsen
Sekretær Aase Dybart
Sekretær Aksel Bloch Simonsen
Sekretær Peter Rimfort
International sekretær Jens Bundvad
Lønkonsulent Finn Jakobsen
Samarbejdskonsulent Benny Jensen
EU-konsulent Jesper Kragh-Sørensen
Redaktør/informationschef
Poul Damgård
Journalist Lene Søborg
Kontorassistent Lisbeth Satina
Kontorassistent Jeanette Mogensen
Kontorassistent Benedicte K. Larsen
Kontorassistent Kirsten Jensen
Kontorassistent Lillian Bendixen
Bogholder Dorthe Strømsted
Inspektør Jørgen Nielsen

10

Regnskabsopgørelse

Resultatopgørelse for året 1994

Indtægter:	1993 t. kr.	
Kontingentindtægter	18.214.795	16.445
Øvrige indtægter	10.829	0
	18.225.624	16.445
Medlemskab af andre organisationer	2.668.334	2.503
Afholdelse af konferencer	2.765.692	1.179
Afholdelse af kurser	334.677	243
Deltagelse i møder	1.032.300	667
Udgivelse af fagblad	1.178.682	877
Formålsbestemte omkostninger	7.979.685	5.489
Personaleomkostninger	6.149.081	4.633
Afskrivninger	893.702	574
Andre driftudgifter	5.563.001	2.692
Andre omkostninger	12.605.784	7.899
Omkostninger i alt	20.585.469	13.388
Resultat før renter m.v	-2.359.845	3.057
Renteindtægter m.m.	642.638	670
Resultat før ekstraordinære poster og skat	-1.717.207	3.727
Ekstraordinære udgifter	0	7
Resultat før skat	-1.717.207	3.720
Skat af årets resultat	153.652	232
Årets resultat, underskud	1.870.859	-3.488

Balance pr. 31/12 1994

Aktiver

31.12.1993 t.kr.

Anlægsaktiver

Inventar og driftsmidler	1.264.337	968
Værdipapirer	5.020.538	2.184

Anlægsaktiver i alt	6.284.875	3.152
---------------------	-----------	-------

Omsætningsaktiver

Andre tilgodehavender	958.775	256
Periodeafgrænsningsposter	293.158	320

Tilgodehavender	1.251.933	576
Likvide beholdninger	977.981	5.778

Omsætningsaktiver i alt	2.229.914	6.354
-------------------------	-----------	-------

Aktiver i alt	8.514.789	9.506
----------------------	------------------	--------------

Passiver

31.12.1993 t.kr.

Egenkapital

Egenkapital	4.706.685	6.622
-------------	-----------	-------

Hensættelser

Henlagt til eventualskat	55.000	49
--------------------------	--------	----

Kortfristet gæld

Foreningsskat	161.000	176
Anden gæld	3.592.104	2.659

Kortfristet gæld	3.753.104	2.835
------------------	-----------	-------

Passiver i alt	8.514.789	9.506
-----------------------	------------------	--------------

Resultatopgørelse for året 1995

Indtægter		1994 t.kr.
Kontingentindtægter	18.752.049	18.215
Tilskud LO	4.800.000	0
Øvrige indtægter	20.516	11
Indtægter i alt	23.572.565	18.226
Medlemskab af andre organisationer	2.599.956	2.668
Afholdelse af konferencer	3.932.365	2.766
Afholdelse af kurser	477.071	335
Deltagelse i møder	825.481	1.032
Udgivelse af fagblad	3.268.292	1.179
Formålsbestemte omkostninger	11.103.165	7.980
Personaleomkostninger	8.038.751	6.149
Afskrivninger	669.693	894
Andre driftudgifter	4.105.939	5.563
Andre omkostninger	12.814.383	12.606
Omkostninger i alt	23.917.548	20.586
Resultat før renter m.v.	-344.983	-2.360
Renteindtægter m.m.	660.101	643
Resultat før ekstraordinære poster og skat	315.118	-1.717
Ekstraordinære udgifter	0	0
Resultat før skat	315.118	-1.717
Skat af årets resultat	145.628	154
Årets resultat, overskud	169.490	-1.871

Balance pr. 31/12 1995

Aktiver	31.12.1994 t.kr.	
<i>Anlægsaktiver</i>		
Inventar og driftsmidler	967.915	1.264
Værdipapirer	2.296.185	5.021
Anlægsaktiver i alt	3.264.100	6.285
<i>Omsætningsaktiver</i>		
Andre tilgodehavender	428.919	959
Periodeafgrænsningsposter	535.654	293
Tilgodehavender	964.573	1.252
Likvide beholdninger	4.656.834	978
Omsætningsaktiver i alt	5.621.407	2.230
Aktiver i alt	8.885.507	8.515

Passiver	31.12.1993 t.kr.	
<i>Egenkapital</i>		
Egenkapital	4.926.599	4.707
<i>Hensættelser</i>		
Henlagt til eventualskat	42.000	55
Kortfristet gæld		
Foreningsskat	161.000	161
Anden gæld	3.755.908	3.592
Kortfristet gæld	3.916.908	3.753
Passiver i alt	8.885.507	8.515

Resultatopgørelse for året 1996

Indtægter		1995 l. kr.
Kontingentindtægter	19.298.304	18.752
Tilskud LO	8.137.524	4.800
Øvrige indtægter	118.573	21
Indtægter i alt	27.554.401	23.573
Medlemskab af andre organisationer	3.112.390	2.600
Afholdelse af konferencer	1.980.949	3.932
Afholdelse af kurser	1.173.879	477
Deltagelse i møder	1.335.151	826
Udgivelse af fagblad	3.667.984	3.268
Formålsbestemte omkostninger	11.280.353	11.103
Personaleomkostninger	8.959.976	8.039
Afskrivninger	818.953	670
Andre driftudgifter	5.551.227	4.106
Andre omkostninger	15.330.156	12.815
Omkostninger i alt	26.610.509	23.918
Resultat før renter m.v.	943.892	-345
Renteindtægter m.m.	925.759	660
Resultat før ekstraordinære poster og skat	1.869.651	315
Skat af årets resultat	240.234	146
Årets resultat, overskud	1.629.417	169

Balance pr. 31/12 1996

Aktiver

31.12. 1995 t. kr.

Anlægsaktiver

Inventar og driftsmidler	1.207.498	968
Værdipapirer	2.692.824	2.296
Anlægsaktiver i alt	3.900.322	3.264
Lån til EMF	677.329	0
Andre tilgodehavender	708.699	429
Periodeafgrænsningsposter	369.974	536
Tilgodehavender	1.756.002	965
Likvide beholdninger	5.249.733	4.657
Omsætningsaktiver i alt	7.005.735	5.622
Aktiver i alt	10.906.057	8.886

Passiver

31.12. 1995 t. kr.

Egenkapital

Egenkapital	6.417.709	4.927
-------------	-----------	-------

Hensættelser

Henlagt til eventualskat	17.000	42
--------------------------	--------	----

Kortfristet gæld

Foreningsskat	248.000	161
Anden gæld	4.223.348	3.756
Kortfristet gæld	4.471.348	3.917

Passiver i alt	10.906.057	8.886
-----------------------	-------------------	--------------

Centralorganisationen i glimt siden 1912

1912

Stiftes på initiativ af Smedeforbundets daværende formand I. A. Hansen den 1. juli. Tre medlemsforbund fra starten: Dansk Jern- og Metalsliberforbund, Dansk Formerforbund og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund med tilsammen 15.529 medlemmer.

1913

Centralorganisationen slutter sin første overenskomst, som vedrørte metalsliberne.

1914

Centralorganisationens forbund udgiver fra november fælles fagblad under titlen »Jern- og Metalarbejderen«.

1919

Enighed mellem Centralorganisationen og Sammenslutningen om første fælles overenskomst for »Jernet«. Den forkastedes imidlertid i forbundene og gennemførtes derefter forbundsvis med enkelte ændringer. Arbejdstidsforkortelse i »Jernet« til 8,5 timer (8 timer om lørdagen). 8-timers dagen derefter, i maj, knæsat ved overenskomst mellem hovedorganisationerne. 3 dages ferie uden løn sikret i »Jernet«.

1921

Lockout i Jern- og Metalindustrien fra 18. marts til 2. maj. Sluttes med lønreduktion på 13 øre pr. time.

1922

Lockout i Jern- og Metalindustrien fra 14. februar til 10. april. Sluttes med lønreduktion på 15 procent. Betydelig arbejdsløshed.

1925

Lockout på hele arbejdsmarkedet fra 18. marts til 8. juni. Sammenslutningen krævede 10 procent lønreduktion, lønningerne hævet med 6 øre pr. time.

1926

I. A. Hansen dør og efterfølges som formand af Johs. Kjærboel. - Tillidsmændene opnår særligt opsigelsesvarsel på 2 måneder. Værkstedstekniske samråd - forløberen for samarbejdsudvalgene - indføres.

1928

Fællestillidsmanden »legaliseres« og får særligt arbejdsområde.

1931

Efter forhandlinger mellem Centralorganisationen og Sammenslutningen optages bestemmelse om 6 dages ferie med løn i »Jernet's« mæglingforslag, der vedtages.

1933

Ministeriet Stauning forlænger alle overenskomster et år og forbyder derved arbejdsgivernes varslede lockout, hvis formål var lønreduktion på 20 procent.

1935

Johs. Kjærboel bliver handelsminister og afløses som formand af Peter Andersen.

1937

Centralorganisationen markerer sit 25 års jubilæum.
8 forbund med tilsammen 39.640 medlemmer er tilsluttet.

1938

Ferieloven gennemføres med ret til 14 dages betalt ferie.
Lovens fader var socialminister Ludvig Christensen, medstifter af Centralorganisationen.

1940-45

Danmark besat. Aktionsretten lammet.
1943 første kendelse fra arbejds- og forligsnævnet om dyrtidstillæg. »Jernet's« bevægelige lønsystem stod sin prøve og sikrede gennemsnitligt 25 øre pr. time udover dyrtidsreguleringerne.

1944

Peter Andersen afgår på grund af alder og afløses som formand af Hans Rasmussen.

1946

Mangel på faglært arbejdskraft. Sammenslutningen forsøger at stavnsbinde folk til virksomhederne, men får cirkulære herom »stækket« af Arbejdsretten.

1948

Arbejdstiden på 3. skiftehold nedsættes til 42 timer. Ferieløn under sygdom efter anciennitet sikres.

1949

Dansk Arbejdsmands Forbund og Kvindeligt Arbejderforbund tilslutter sig Centralorganisationen.

1950

De første opsigelsesvarsler gennemføres i »Jernet«.

1951

Centralorganisationen fuldtallig med 22 medlemsforbund, efter at Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har indmeldt sig.

1952

Ferien udvidet til 3 uger. (Lovfæstet i 1953)

1954

Løn for »skæve helligdage«, forbedret på Centralorganisationens område 1961.

1956

Opsigelsesbestemmelserne for »Jernet's« arbejdere forbedres. Sygelønsordningen gennemføres. (Lovfæstet og forbedret 1960).

1958

Centralorganisationen slår igennem med arbejdstidsforkortelse til 45 timer om ugen.
Kommer til at gælde for hele arbejdsmarkedet.

1961

Arbejdstiden nedsættes til 42 timer også på 2. skiftehold. - Opsigelsesvarslerne for både »menige« arbejdere og for tilidsmænd forlænges. - Bedre ferie- og søgnehelligdagsløn i »Jernet«. Efterløns- og ligelønskravene føres frem til udvalgsbehandling i henhold til mæglingforslagene.

1962

Centralorganisationen markerede 1. juli sit 50 års jubilæum med udgivelsen af bogen »50 år i Metal«. - Medlemstal:

148.535. - Paulus Andersen ansættes som lønsystemkonsulent i Centralorganisationen. - Centralorganisationens formand, Hans Rasmussen, konstitueres som formand for Socialdemokratiet ved Viggo Kampmanns afgang som statsminister. J. O. Krag statsminister.

1963

Sammenbrud i de traditionelle overenskomstforhandlinger, hvor arbejdsgiverne stilende imod konflikt fremkaldte politisk indgreb i overenskomstsituationen. Overenskomstfornyelsen skete som led i den såkaldte »helhedsløsning«. Den gav særlige lavtlønstillæg og kombineredes med bl.a. pris- og avancestop, udbyttebegrænsning og diverse sociale forbedringer. ATP gennemføres. Centralorganisationens formand, Hans Rasmussen, var socialdemokratisk ordfører i folketinget. - Smedeforbundet fejrede 20. august 75 års jubilæum.

1964

Oprævnningen af ATP starter 1. marts med 1,80 kr. pr. uge fra lønmodtagere, 3,60 kr. pr. uge fra arbejdsgivere. Viggo Wivel afløser Alfred Petersen som formand for Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund (nu SiD). Jernets fagretlige regler fra 1902, revideret 1947, gennemgår omfattende revision. - Efter forslag fra Centralorganisationen etableres, ved møde i Statsministeriet den 13. marts, Handelsministeriets Kontaktudvalg vedr. Skibsværftsindustrien.

1965

Begrebet »indkomstpolitik« placeres centralt i overenskomstforhandlingerne. Overenskomstfornyelsen gav: Arbejdstidsnedsættelse til 44 timer fra den 1. marts 1966 med compensation 15 øre pr. time for faglærte og voksne mænd, 11 øre pr. time for voksne kvinder, 6 øre for

ungarbejdere. - Mindestbetalingen for de 3 grupper forhøjes over 2 år med henholdsvis 63 øre, 52 øre og 25 øre. Tidlønstillæg på 25 øre. Arbejdstid på holddrift 42 timer på 2. og 3. skift fra marts 1966. - Der indgås aftale om korttidsbeskæftigelse af kvinder inden for jern- og metalindustrien.

1966

Centralorganisationen har 161.623 medlemmer. Forretningsudvalget består af Hans Rasmussen, Johs. Berg og Erik Højland Andersen, smedene, Arnold Johansen, blikkenslagene, Jens Jørgensen, arbejdsmændene, Aage Borup, elektrikerne, Bjarne Jensen, formene, Verner Andersen, guld og sølv, Helmuth Christensen, gørtlerne, Edith Olsen, kvinderne, og Agner Christensen, malerne.

1967

Overenskomstfornyelse: Arbejdstiden ned med 1,5 time fra 1. juni 1968. Compensation 30 øre pr. time for mænd, 22 øre for kvinder, 10 øre for ungarbejdere. Mindestbetalingen op over 2 år med 54 øre. Dyrtidstillæg forhøjes til 20 øre pr. 3 points. Der gives 35 dages opsigelsesvarsel efter 8 års ansættelse. - CO's struktur drøftes. Et udvalg foreslår bl.a. etableret et selvstændigt sekretariat for CO med en daglig leder.

1969

Overenskomstfornyelse: Tidlønstillæg over 2 år på 40 øre til mænd, 32 øre til kvinder, 25 øre til ungarbejdere. - Forskellen mellem mænds og kvinders dyrtidstillæg udlignes. - Arbejdstiden nedsættes med $\frac{3}{4}$ time til 41 $\frac{3}{4}$ timer fra september 1970.

CO får fra 1. april selvstændigt sekretariat med hidtidig sekretær i Smedeforbundet Charles Hansen som daglig leder og samtidig næstformand.

1971

Overenskomstfornyelse: 4 ugers ferie, fuldt ud fra 1973. Arbejdstidsforkortelse på 2. og 3. skiftehold til 40 timer ugentlig. Opskrivning af ATP-pensioner. Udbygget tillidsmandsbeskyttelse: 5 måneder efter 5 års anciennitet. Hidtil største forhøjelse af mindstebetalingerne: + 131 øre for mænd, 165 øre for kvinder.

1973

Arbejdskamp, 14 dages strejke, i Metalindustrien for at bryde arbejdsgivernes modstand. Arbejdskampen fremkalder mæglingforslag, hvorved Centralorganisationen som første faglige organisation slår igennem med ligeløn for kvinder og mænd. - 40 timers arbejdsuge fra 1. december 1974.

Arbejdstiden på 2. og 3. skiftehold ned til 38 timer om ugen.

Dyrtidsportionerne op fra 30 til 40 øre pr. time.

Hans Rasmussen fratræder 26. april CO's formandspost, som han har beklædt fra 1944.

Metals formand, Paulus Andersen, vælges til ny formand for CO.

1975

Overenskomstfornyelse ved regeringsindgreb. Den automatiske dyrtidsregulering, som arbejdsgiverne krævede fjernet, bevares med januar 1975=100. Dyrtidsportionen for voksne forhøjes fra 40 til 60 øre pr. time. Dyrtidstillægget gøres ens for alle, arbejdere, funktionærer og tjenestemænd. - Der gives lavtlønstillæg på 80 øre pr. time over 2 år. - Overenskomstløsningen kombineres med lovgivning om avancestop, udbyttebegrænsning, regulering af rentemarginal, fortsat procentregulering af folke-, invalide- og enkepensioner.

Dansk Metalarbejderforbunds kongres

vedtager med 333 stemmer imod 65 at udmelde forbundet af Centralorganisationen af Metalarbejdere for derved at lægge ekstra pres på en organisatorisk strukturændring frem til industriforbund. Paulus Andersen fratræder 1. december som CO-formand og efterfølges af formanden for Guld- og Sølvarbejdernes Forbund, Verner Andersen. - CO har 11 medlemsforbund, idet udover Metal også blikkenslagere, skibstømrere og karetmagere meldte sig ud. Udmeldelsen bliver effektiv fra 1. april 1976.

1977

Centralorganisationen og Dansk Metalarbejderforbund etablerer fælles overenskomstforhandlinger. - Overenskomstfornyelsen: Mindstebetalingen for voksne op med 280 øre over 2 år. - Der indføres en såkaldt garantiløn på mindst 29 kr. ved timelønsarbejde (+ dyrtidstillæg). - Feriegodtgørelsen forhøjes fra 9,5 procent til 10 procent. - Bedre opsigelsesregler. Arbejdsgivernes angreb på det bevægelige lønsystem og den automatiske dyrtidsregulering afvises.

1979

Overenskomstfornyelse i to tempi: 5.-6. februar opnås enighed i »Jernet« om specielle spørgsmål: Bedre tillidsmandsbeskyttelse, begrænsning af overarbejdet, længere opsigelsesvarsler. - Iøvrigt - efter omfattende strejkevarsler - overenskomstløsning ved politisk indgreb: Ferieforlængelse til 5 uger, feriegodtgørelse 12 1/2 procent. - Dyrtidsreguleringen fastholdes uændret, to dyrtidsportioner pr. 1. september 1979 »indefrysas«. - Lavtlønsforbedringer inden for ramme på 225 mill. kr.

Hardy Hansen vælges til formand for SiD, efter at to SiD-formænd, Erik Bording og Knud Ellegaard, døde i løbet af året 1979.

1980

Dansk Metalarbejderforbund og Blik og Rør genindtræder 1. februar i Centralorganisationen, og forbundsformand Georg Poulsen, Dansk Metals formand siden 1978, vælges 1. april til formand for CO.

1981

Decentrale overenskomstforhandlinger. »Jernet's« organisationer klarer selv det samlede problemkompleks. Arbejdsgiverkrav om lønstop og bortfald af automatisk dyrtidsregulering afvist. - Mindestbetalingen op med 255 øre. Generelt timelønstillæg på 90 øre, 40 øre til akkorder. - Suspension i 10 måneder af »løfteparagraffen«. Enighed om forhøjede ATP-bidrag og -pensioner. - Betalt frihed ved børns 1. sygedag.

1983

Decentrale overenskomstforhandlinger - generelt timelønstillæg på 110 øre - mindstebetalingen forhøjes med 440 øre over de to overenskomstår - etablering af Jern- og Metalindustriens Uddannelsesfond betalt med et arbejdsgiverbidrag på 5 øre pr. arbejdstime - det bevægelige lønssystem i overenskomstens §§ 17 og 19 begrænset i 1 forhandling - tidlønsændring i første overenskomstår og 2 i andet overenskomstår - for akkordernes vedkommende til 1 forhandling pr. år. Der indføres en tilføjelse til præamblen i vor løfteparagraf, hvorefter arbejdsgiverorganisationen og virksomhederne er berettiget til at begrænse den samlede lønudvikling i den enkelte virksomhed.

1985

Regeringen griber ind i overenskomstforhandlingerne og dekretterer lønramme på lønstigningerne i første overenskomstår på 2 procent og i andet overenskomstår

på 1,5 procent. Herudover nedsættes arbejdstiden med 1 time pr. december 1986.

Ændringen i præamblen fra 1983 bibeholdes - der gennemføres en bunden opsparring på skatteyderne med skattepligtig indkomst på over 150.000 kr. Med Jernets Arbejdsgiverforening aftales det, at arbejdstidsforkortelsen kan gennemføres med nedsættelse af den daglige arbejdstid med 12 minutter eller den ugentlige arbejdstid med 1 time i en af dagene eller fortsætte med en 40-timers arbejdsuge og opspare arbejdstiden over en 6 måneders periode til samlet frihed. Jens Beck-Lauritzen bliver ny næstformand og daglig leder i CO efter Charles Hansen.

1987

Overenskomstforhandlingerne gennemføres ved decentrale forhandlinger og aftales til en 4-årig periode, og hvor arbejdstiden nedsættes med en halv time pr. 1. september i hvert af de 4 overenskomstår 1987, 1988, 1989 og 1990. Mindestbetalingen forhøjes pr. 1. marts 1987 til 55,00 kr. og fra 1988 til 58,00 kr. Samtidig aftales der Midtvejsforhandlinger for alle overenskomstens satser. Præamblen til løfteparagraffen bibeholdes og adgang til lokal lønforhandling begrænses til 1 pr. overenskomstår. De lokale afdelingsrepræsentanter får adgang til virksomhederne - lærlingelønningerne forhøjes kraftigt - samtlige tillægsbetalinger forhøjes med 20 procent - ATP-bidraget fordobles over 2 gange. Centralorganisationen markerer sit 75 års jubilæum den 1. juli.

1989

Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark er vært ved IMF's 27. verdenskongres, hvilket er 4. gang, IMF afholder sin kongres i København (1920-1930-1947).

Marcello Malentacchi vælges til ny generalsekretær for IMF.

Dronning Margrethe den II af Danmark besøger for første gang en arbejderkonferens.

1991

Overenskomstforhandlingerne gennemføres ved decentrale forhandlinger, og under indtryk af erfaringerne fra overenskomstperioden 1987-1991 aftales overenskomstperioden til at være 2-årig. Der var enighed mellem organisationerne om, at 2. afsnit i præamblen til Kap. IV - lønforhold, - vedr. arbejdsgivernes lønstyringsadgang bortfalder ved overenskomstens udløb, altså en normalisering af vort lønsystem fra næste overenskomstperiode.

Fra den 1. januar 1993 etableres en pensionsordning for samtlige vore medlemmer beskæftiget i jernindustrien. Alle med 9 måneders anciennitet i virksomheden har ret til 1 uges frihed til efteruddannelse samt 2 ugers fuld løn ved tilskadekomst på arbejdspladsen.

Georg Poulsen går af som formand for Dansk Metal og erstattes af Max Bæhring, der efterfølgende også bliver formand for CO-Metal.

1992

Jens Beck-Lauritzen afgår som næstformand for CO-Metal for i stedet at blive direktør i Industriens Pension. En ny ledelsesstruktur medfører, at gruppeformand Willy Strube, SiD, bliver ny næstformand, mens Verner Elgaard, hidtidig faglig sekretær i Dansk Metal, bliver organisationssekretær og daglig leder i CO.

CO-Metal fylder 80 år og skifter navn til CO-industri - Centralorganisationen af industriansatte i Danmark. Det sker med 11 forbund og deres 310.000 tilmeldte medlemmer i ryggen.

1993

Aftalen mellem CO-industri og Dansk Industri om en generel pensionsordning træder i kraft 1. januar. Virksomheder, som er medlem af DI, betaler 0,9 pct. af den samlede lønsum for hver ansat, som er tilsluttet CO-industri.

Overenskomstforliget sikrer, at der fra 1. juli 1994 bliver lagt yderligere 1,2 pct. oveni. Formand for Industriens Pension er gruppeformand for SiDs fabrikgruppe og næstformand i CO-industri Willy Strube.

Forliget indebærer, at fem overenskomster bliver til én. Fremover vil en og samme overenskomst fastlægge løn- og arbejdsforhold for størsteparten af CO-industris medlemmer.

Med den nye overenskomst er arbejdsgivernes mulighed for lønstyring faldet bort. De lokale lønforhandlinger skal foregå med udgangspunkt i situationen på den enkelte virksomhed. Enhver form for lønstyring, åbent eller skjult, er i strid med overenskomsten og vil blive kørt med fagretlig sag, hvis der er dokumentation for, at DI blander sig i de lokale forhandlinger.

1994

Teknisk Landsforbund optages som fuldgyldigt medlem af både LO og CO-industri. Både Dansk Arbejdsgiverforening og LO skal på slankekur, og der skæres drastisk ned på antallet af medarbejdere i hovedorganisationerne. I stedet overføres ressourcer til kartellerne.

Max Bæhring vælges til formand for skibsværftsudvalget i IMF, Det Internationale Metalarbejderforbund.

Dansk Industri og CO-industri kan se det første hold uddannede vejledere fra SUM-projektet gå i marken. SUM står for »Strategisk Udvikling af Medarbejdere« og er en metode til kortlægning af job-

funktioner og uddannelsesbehov i de enkelte virksomheder.

1995

En kompliceret overenskomstsituation løses i kraft af, at CO-industri og Dansk Industri indgår en tre-årig aftale. Den slår hul på HK'ernes Landsoverenskomst, idet HK/Industris medlemmer omfattes af en særlig funktionæroverenskomst mellem CO og DI.

Overenskomstfornyelsen byder på en række sociale forbedringer: 14 ugers barselsorlov for kvinder, 2 ugers fædreorlov til mænd, fuld løn under sygdom i op til fire mod tidligere to uger, forhøjelse af pensionsbidrag- og ATP-bidrag, løn under efteruddannelse, hvor deltagelsen er en virksomhedsbeslutning.

Medarbejderne får større indflydelse på egen arbejdstid, idet afvigelse fra 37-timers ugen kun, inden for visse rammer, kan gennemføres, hvis der er enighed mellem parterne på den enkelte arbejdsplads. Ansatte på vikarbureauer skal arbejde på overenskomstmæssige vilkår, når de kommer ind på industriens virksomheder. Overenskomstparterne etablerer fælles beskæftigelsesudvalg i de enkelte amter. Mindstebetalingssatsen forhøjes til først 73,05 og derefter 74,80 kr., ligesom diverse andre satser forhøjes.

CO-Magasinet udkommer fra januar 1995 og belønnes med SAFT-prisen.

CO-industri og DI »udfordrer« computer-generationen gennem multimedieprojektet »Zapp til Europa«.

Hans Fluger, hidtidig sekretariatschef i Dansk Metalarbejderforbund, vælges til generalsekretær i EMF, Europæisk Metalarbejder Føderation. EU-Kommisionens formand Jacques Santer taler for 700 indbudte gæster ved CO-Industris og Det Fri Aktuells dialogmøde.

1996

CO-industri indleder offensiv for at få flere medarbejdere i virksomhedsbestyrelserne. Der er kun valgt medarbejderrepræsentanter til bestyrelsen i godt og vel en tredjedel af de virksomheder, hvor der er lovmæssig ret til det.

Et andet fyldigt tiltag går ud på at sikre de bedst mulige aftaler om ESU, Europæiske Samarbejdsudvalg, i koncerner med virksomheder i flere EU-lande. Et af de væsentligste CO-arbejdspladsforsøg - med et samarbejde mellem klubberne efter CO-model - lider skibbrud, da Metalklubben på Grundfos melder sig ud af fællesklubben.

Dansk Industri og CO-industri er enige om at beklage mangelen på en strukturel reform for hovedstaden - hvor lukningen af B&W's skibsværft er med til at underminere den industrielle beskæftigelse.

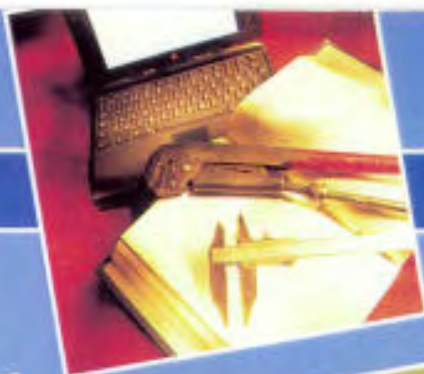
1997

CO-industri ser til fra sidelinjen, mens det øvrige arbejdsmarked forhandler nye overenskomster. Disse får en varighed på et eller tre år, dog to år for det offentlige samt SALA-området.

CO og DI udgiver fælles materiale om etnisk ligestilling under overskriften »Se folk i øjnene - før du dømmer dem«.

Arbejdstidsforkortelser i årenes løb – Fritid og arbejdstid:

År	SH-dage	Antal ferieuger pr. år	Antal arbejdsuger pr. år	Normal arbejdstid (antal arbejdstimer) pr. uge pr. år	
1953	1 1/2	2	48 1/2	48	2323
1954	1 1/2	2 5/6	47 2/3	48	2288
1955	1 1/2	3	47 1/2	48	2280
1961	1 1/2	3	47 1/2	45	2138
1966	1 1/2	3	47 1/2	44	2098
1968	1 1/2	3	47 1/2	42 1/2	2048
1970	1 1/2	3	47 1/2	41 3/4	2007
1972	1 1/2	3 1/2	47	41 3/4	1962
1973	1 1/2	4	46 1/2	41 3/4	1941
1974	1 1/2	4	46 1/2	40	1860
1980	1 1/2	4 1/3	46 1/6	40	1844
1981	1 1/2	5	45 1/2	40	1820
1986	1 1/2	5	45 1/2	39	1774,5
1987	2	5	45 1/2	38 1/2	1751,8
1988	2	5	45 1/2	38	1729
1989	2	5	45 1/2	37 1/2	1706,3
1990	2	5	45 1/2	37	1683,5

Centralorganisationen af
industriansatte i Danmark

VESTER SØGADE 12, 2. sal
1790 KØBENHAVN V
TELEFON 33 63 80 00
TELEFAX 33 63 80 99